

Se Rejo me esus

Justin Huntly
McCarthy

Tradukita da Brian E. Drake

Tradukuro de *If I Were King* da Justin Huntly McCarthy,
publisita 1901.

Creative Commons Licensed 2019 by Brian E. Drake

This translation is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 Unported License International. To view a copy of this license, visit creativecommons.org or send a letter to Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.

THE OXFORD RATIONALIST
56 Albany Street
Oxford, NY 13830 USA
(607) 843-2636
brian.eric.drake@gmail.com

Se Kejo me esus

Romano

Justin Huntly McCarthy

Tradukita da Brian E. Drake

Dediko

Ad El

per qua e por qua

ca libro skriptesis

‘La maxim bela sinioro cis Cielo’

xxi.xii.mcmi.

KONTENAJO

CHAPITRO I EN LA TAVERNO PIN-KONO.....	9
CHAPITRO II. SIORO FRANÇOIS VILLON.....	24
CHAPITRO III. CATHERINE VENAS.....	50
CHAPITRO IV. ENIRAS THIBAUT.....	60
CHAPITRO V. LA VOCI DIL STELI.....	71
CHAPITRO VI. GARDEN-AMO.....	104
CHAPITRO VII. LA RESPONDO A BURGUNDIA....	113
CHAPITRO VIII. VORTO KUN DOM GREGOIRE. .	122
CHAPITRO IX. SE ME MORTUS MORGE.....	127
CHAPITRO X. SUB QUA REJO?.....	154
CHAPITRO XI. MORTO DI DEBOCHISTINO.....	158
CHAPITRO XII. LAKRIMI DI VIRGINO.....	163
CHAPITRO XIII. LA KONSILLO DI KIN KANALII KAVALKANTA.....	170
CHAPITRO XIV. LA BANERI DI BURGUNDIA.....	174
CHAPITRO XV. L'OMBRO DIL JIBETO.....	187
CHAPITRO XVI. 'NI PAROLAS A VIRI'.....	195
EPILOGO.....	202

Se rejo me esus—amato, se rejo me esus!
Qua tributant nacioni vinkita portesus
Da me abasar su a tua or ceptro, beleso,
Jurar a ta labii, okuli, e hari loyaleso.
Adsub tua pedi trezori baroka jetesus:—
Stelari kom perli sur kordo por ta kolo esus,
La suno e luno me furtus por ta tua treso,
Se rejo me esus.

Ta sonji sovaja, ta vorti do ne necesesus.
Pastoro kantante en ula foresto audesus,
Kantante melodio havanta perfekta simpleso
Pri amo qua serchas e trovas ta tua boneso.
E nulo teral o deala plu yuste donesus
Se rejo me esus.

CHAPITRO I

EN LA TAVERNO PIN-KONO

En l'obskura salono dil taverno Pin-kono, la varma aero di junio semblis perdir sua omna delikateso quale anjelo degradata. Ol esis trempita, quale per vin-lizo; ol esis makulizita e shamigita per l'odori di shinki e fromaji; ol esis pezoza e dika quale per omna respirado di omna kanalii ed omna vaganti qui frequentabis la lojdomo de olua jornesko maligna. La kelka febla lumili e flami briletanta qui lumizis la loko—nam esis faireto sur la larja herdo malgre la bela vetero—plenigis la tenebro per fantastika ombri tremanta quale magra fingri qui extensas su por furto, o klemas su por poniardagar ula dorso. Ma olua klienti semblis prizar sat bone la loko malgre olua miasmo, e sioro Robin Turgis, la grasa proprietero, dormema pro sua propra vino e sudorifanta pro la varmeso, kontente regardis li, e quaze balnis su en la

kliktigado di gobleti e bidoni, la lauta ridado ed akutsona babilado, emfazita da blasfemi, qui certigis lu pri la populareso dil Pin-kono che olua intimi. L'intelgenteso di sioro Robin esis limitizita; lua esprito esis simpla; la procedi di lua mento facile movis segun la minima rezisto. La Burgundiani forsan shokas la muri di Paris per pugni mashizita; la nove forjita krono di Louis XI forsan falas de la fronto rejala: olti tote ne importis a Robin deshonestas, dum ke la Pin-kono plenigesis per klienti.

Cavespere esis sat multa klienti en la salono por kontentigar mem lua deziri. Li ne esas la sorto de klienti quan sajulo dezirus, ma li delektis la tavernisto, pro ke li drinkis profunde e spensis libérale, e relate Robin, lu ne plu suciis pri quale on obtenis la pekunio spensata kam lu suciis pri quale la forta drinkaji afektas la cerebri e stomaki dil drinkanti. Se irga oficiro dil stato questionabus lu pri lua asociado kun ula misterioza Kunfrataro dil Moluski-skalii, di qui la furtado e spoliado esis la glorio di la Korto di Mirakli e la timo di civitani havanta kasi, lu levabus sua grasa shultri e sukusabus sua ronda kapo e negabus omna savo pri tala korporaciono nelegal. Ma lua vizajo esis rugizita da rideti per REGARDAR amikale la asisto di plura membri famoza di ta Kunfrataro, sovajuli portanta fripi shifonatra, makulizita per vino til lia osti.

Ili esis kin, e quar de li amasigis su cirkum tablo en l'angulo maxim komfortoza dil salono, l'angulo shirmita del varmeso dil fairo da benko havanta alta dorso, l'angulo maxim proxim la chefa pordo, se on dezirus—quale ofte on deziris—hastoze ekreptar, ed al fenestri rede kurtenizita, se on dezirus—quale

neofte on deziris—bokedo de fresha aero. Robin Turgis konocis li omna, estimis li omna, timis li omna, ma lu estimesis da li omna, pro ke lua vino de Beaune esas tante aminda, e pro ke lu povas gardar sekretaji. Dina René de Montigny, portanta vamso ek velvuro rodita e senkolorigita, havanta vizajo maligna ed Italianatra e delikata gracio Italianatra; ronda Guy Tabarie, bruska, reda, e kalva; Casin Cholet, altstatura ed ucelatra, havanta la figuro di cikonio e trairi di ucelo raptera; Jehan le Loup, qua aspektis tam volfatra kam lua nomo; iltin fiere regardis e katalogizis Robin Turgis. Esis privilejo timinda fanfaronar pri tala klienti. Sur la benko, vizajo turnita vers la fairo, Colin de Cayeulx sternachis su en ebria dormado, oblianta ed obliata, fripono semblante sendanjeroza e bonhumora qua esis nek sendanjeroza nek bonhumora.

Kun singla viro dil bandacho esis muliero, ed esis un plusa muliero, qua esis certe la stelo centrala di ca galaxio ostentanta. La meskina ostentoso dil viri egalesis dal meskina ostentoso di kin ek la sis mulieri. Pompoza, fardizita, audacoza debochistini havanta yuna, bela, senshama vizaji—valoroza friponini por la leda friponuli qui elin karezis—Jehanneton, la bela helmfabrikanto; Denise, Blanche, Isabeau; e Guillemette, la filiino dil proprietro, elqua asociis su kun ca uceli brile plumizita di raskal-paradizo. Ma la sisema muliero esis ucelo havante tote altra plumi.

Super omna bruiso, la voco di ca muliero subite acensis tam klare kam la kansono di turdo, e la spaco varmega semblis koldeskar e la aero varmega semblis pureskar kande el kantis. Elta qua kantis esis yunino evanta duadek-e-kin yari, qua

komplezesis vestizar sua matura homineso per la vesti di puerulo, olqui tenis elua bela korpo tam fitegante kam nova pelo, ed el konfundesus kun homulo nulloke ma en dementeyo. El aspektis tre charmive en la friandesio makulizita e senkolorigita di la vesti maskulala. El portis vamso ek verda veluro e kalzi ek verda lano, e skarlata zono e burso cirkum la tayo, e plumo skarlata provokante pozita en la verda kasqueto, sub qua elua longa blonda hararo falis konfuze sur la shultri. El sidis sur la bordo di tablo, libere ociligis una gambo belforma ed inklinis su sur l'altra, e flegis sua liuto quale se ol esus infanto, e kantis quale se esus nul altra laboro en la mondo ma kantar. La homi qui sidis e sternachis su cirkum la tablo quieteskis, askoltis el e regardegis el; dormema Colin atencis; Robin Turgis vigilis por audar—pro ke lu savis, ke askoltar esas digna la tempo kande Huguette du Hamel elektis kantar. Robin Turgis savis omno pri el. Elua sango jentil esis sango sovaja, e malgre elua nasko ed elua nomo, el driftabis sur rivero di stranja plezuro por divenar l'idolo sur l'altaro dil Pin-kono. Elua voco esis dolca, e la melodio havis gracio tenera ed atraktiva, kontenanta en ol ululeto minora qua venigis lakrimi aden l'okuli dil kantanto, ed el enuncis la vorti quale se oli saporis tam dolce kam mielo. Ed el kantis lo sequanta:

Ho, vi omna Plezur-filiini,
Havanta delikata membri,
Dina korpi, e mikra sini,
Pensez nule pri decembri.

Bril okuli, graciaj frianda
Tenas amoranti per ardoro;
Tro balde velkas la charmi granda—
Amorez til ke forflugas amoro.

Elua voco minlauteskis ed elua fingri tinkletigis la kordeti. René de Montigny turnis sua vizajo obskura e bone formacita kom granda oglacho qua semblis gustar vigoroze la graciaj familiara. 'Diablatre bona konsili, Pupei,' lu klamis, e dicante lo embracis la maxim apuda homino, tiris adsupre elua mentono per sua libera manuo, e bruisoze kisis el. La yunino kriachis kelkete pro ilua nejentilesio; l'altra pari rideskis ed embracis segun ilua exemplo, nur la kantantino ignoris ed itere kantis dolce, ed icafoye esis saporio di bitreso en la dolca mielo:

Nam balde l'orea hari grizeskas,
Balde venas trompanta rugi,
Balde la ronda gambi kurveskas,
Beleso flugas per febla fugi.
Omna esperi divenas aborti,
Omna pasiono divenas rankoro.
Do, damzeli, atencez ca vorti,
Amorez til ke forflugas amoro.

La muziko nun semblis esar plu trista kam antee, ed esis kurta silenco dum ke la lasta vorti forflotacis adinter la supra trabi nigrigita, silenco ruptita da un de la yunini.

‘*Enné*, to esis trista kansono, Abadino,’ Isabeau sospiris, ed elua vizajo semblis paleskir sub la falsa kolori, e la linei cirkum boko ed okuli pluoldeskis cedante su a pensado neevitebla. Ta quan el nomis Abadino rideskis, ed elua gayeso akre sonis pos la dolceso revema di la kansono.

‘Sioro François Villon recente facis ol por me,’ el respondis. “‘Tu oldeskos, Idolo,” il dicis, “e me facas ica kansono por docar veraji a tu”.’

Guy Tabarie, di qua la reda hari salis quale reda flami de la suno flamifanta di lua vizajo, sizis la tayo dil yunino e shovis sua vizajo proxim al elua. ‘Kisez me ed obliviez,’ lu hipis.

La yunino per pulseto igis l’impertinentulo retroshancelar a lua plaso. ‘Me havas nula kisi por irgu de vi ma François,’ el dicis, dum ke l’altri ridegis pro la jeno dil homulo. ‘Ha, esas nulu inter vi qua povas skriptar kansoni quale il, o tristigar on meze di joyo.’

La yunino, quan René en sua purpura mantelo kisabis tante nejentile, tremetis. ‘Stranja motivo por prizar viro,’ el susuris, ‘ke lu povas tristigar vu.’ El triste regardis sua kompani: a la vizaji dil homini, la influo dil kansono donabis moleso nekustumal, ma nula tenereso ad olti dil homuli. Jehan le Loup pezoze frapis sua pugno sur la tablo por furioze protestar, til ke la bidoni e flakoni trepidis.

‘Ka ca esas Amoro-Korto?’ lu grondis, e montris sua flava dentegi pro furio porkatra. ‘Esas altra chambri por amoro,’ e lu gestis per sua polexo vers la tekto. ‘Ni es hike por drinkar; ni es hike por ludkub-ludar; al diablo kun ca robi e soneti.’

Lu robuste sukusis l’ivora ludkubi, e la kliktado konocata forigis fantazii nefamiliar. Lu bruisoze jetis la kubi puntizita

adsur la tablo, e dum ke oli rulis aden equilibrio, avida okuli kontis oli, ed okuli avida o nevolunta sizis o pulsus moneto-peci. La sorco dil muziko esis ruptita. L'Abadino melodioza, l'okuli nun cintilifanta e senlakrima, ociligis elua korpo flexebla del tablo a benko, pulsus su adinter la ludanti, klamis a Robin Turgis ke lu adportez plusa vino, e jetis arjento-peci adsur la sordida planko cedita a spekulado. Nulu atencis la febla sono qua revelis, ke manuo movas la klinko dil strado-pordo; nulu atencis la febla strido qua montris, ke ol nelaute apertesis; nulu atencis la homulo qua lente pozis sua kapo tra l'enireyo e regardis cirkume. L'eniranto esis kerlo havanta severa mieno, cirkume mezeva. Lu esis vestizita per la nefrivola vestaro di simpla borgezo, e tre habile uzis la longa tuko di sua chapelo por celar sua vizajo. Lu strabe regardis tra l'obskureso dil chambro kun rideto desquietiganta, olqua kreskis dum ke lu spektis la bruisoza kompani en l'angulo, ed afirmis per kapsigno kande lu rikonocis li. Certigita ke nulu remarkas lu, lu furtatre eniris la chambro, tenis apertita la pordo, e gestis ke ulu extera enirez. La gesto respondesis dal eniro di altru, chapelizita e vestizita simile al unesma homo; lu rapide e furtatre iris vers l'angulo maxim fora e maxim sola dil chambro sen regardar addextre od adsinistre, dum ke lua heraldo rapide sequis. Se sioro Robin, servante lua klienti klamoza, divinabus la nomi di la du, sua purpura vizajo paleskus e sua stomako faliabus por pensar, ke la Pin-kono shirmis la funesta prezenteso di la rejulo e sua maligna satelito, Tristan l'Hermite.

La du nekonocati sideskis an tableto opozante ta loko ube l'Abadino ed elua amiki okupis su, e la duesma di la paro,

kelke fortirante l'obskura tuko qua preske celis sua vizajo, kurioze regardis cirkum su.

'Kad ico esas la nesto?' lu susuris, e sua kompanulo respondis per la sama tono nelauta, 'Ico esas la taverno Pin-kono, sinioro.' La fingro dil altru quik levisis a lua labio kom averta. 'Tacez, amiko, tacez,' lu murmuris. 'Nula titolo, me pregas. Hike me ne esas Louis de Francia, ma simpla e sobra civitano quale vu. Me supozas, ke ni devas komendar ulo de la domo?' Lua servero quik respondis, ke tala ago esas necesa. Ma Louis aspektis dubitante. 'Ka la likuro es tro abomininda?' lu questionis, e pozis du fingri aden la nigra sako ye sua zono. Tristan negis per kapsigno. 'No, hike on povas havar bona vino, se on savas quale demandar—e quale pagar.'

'Nulu plu bone savas quale demandar irgo,' ridetachis la rejulo.

'O plu male quale pagar.' Tristan mokridetis.

La rejulo frunsis lua brovi. 'Do pro quo vu servas me?' lu dicis malhumoroze.

Tristan levis sua shultri. 'Ula lizi di devoco, me supozas. Yen sioro Tavernisto.'

Nam nun stacis Robin Turgis ye lua kudo e strabe regardis li per sua mikra okuli porkatra, qui tamen povis dicernar nur poke lia vizaji bone envelopita. Lu vartis lia komendo per sorto de feroce submisio, vishis sua fronto sudorifanta per movo di sua sordida manuo.

'Amiko,' dicis Louis, e sardonike sniflis la tro malodoroza tavernisto, 'vu vidas hike du decanta civitani qui ganis un o du moneto-peci per vendajo e konseque deziras humidigar lia

guturi. Ka vu havas irgo ofrar qua esas bona por e burso e boko?’

Robin Turgis afirmis per signo di sua ronda kapo e karezis sua ronda stomako. ‘Ni havas blanka vino de Beaune,’ lu dicis komplezacheme, quale se lu gustis la vari rekomendita, ‘du soli po flakono, esas nobla drinkajo.’

La sparemeso dil rejulo tremis pro la sumo quale se pro vunduro.

‘Pasko-Deo!’ lu balbutis. ‘Ol devas esar po ta preco.’ Robin Turgis restis senemoce.

Tristan facis la kontrato. ‘Adportez ol,’ lu dicis decidoze, e dum ke la proprietero pezoze formarchis vers sua kelero, Tristan direte afrontis la desafabla mieno dil rejulo. ‘Me exhaustas mea manui e pedi per servar vu,’ lu dicis, ‘me volas salvar mea guturo e stomako.’

Louis ne respondis ed esis traurante silencoza til ke l’obeza proprietero retrovenis kun la vin-rekolto tre laudata, quan lu pozis adsur la tablo kun du gobleti. Louis tastis per nevolunta fingri en sua sako, ekstraktis l’exakta sumo necesa por pagar, e faligis ol aden la grasa manuo di Robin Turgis. Ma Robin vartis e Louis regardis lu surprizite, ma vidis l’expresuro reprimandanta di Tristan.

‘Donez peceto a lu kom gratifikuro,’ Tristan susuris, e la rejulo, per nevoluntoso quan lu ne laboris celar, adjuntis la postulata gratifikuro a l’altra moneto-peci, e regardis la dorso retretanta dil proprietero per antipatio evidenta.

‘Vu esas jeneroza per la pekunio di altra homi, amiko,’ lu desafable dicis a sua kompanulo, ma Tristan ne atencis lua plendi e plenigis la du gobleti per la klara oreo liquido e shovis

un de oli adsub la nazo dil monarko budanta. Olua sika parfumo rafinita pacigis Louis; lu drinketis profunde ed esis moligita; pluso, e lu pardonis, se ne obliivis, lua jenerozeso. Lu amikale palpebragis ye Tristan super la bordo dil gobleto. ‘Ico esas vidar vivo, amiko Tristan,’ lu kontente murmuris ed extensis sua dina gambi pro tranquilesa delicoza.

Ma Tristan ne juis humoro festal. ‘Ni esperez, ke ol ne esez vidar morto, amiko Louis,’ lu snortis. ‘Esas plura friponi en ta trupo qui spisagus o splitigus o spadagus vu po la preco di drinkajo.’

Louis afable ridis. ‘E nule chipa,’ lu komentis, ‘savante la kusto di vino hike. Ma esas aferi interesiva.’

Tristan cedis nulo a la bonhumoro dil rejulo. ‘Ube esas intereso?’ lu questionis. ‘Kelka bravachi, debochistini, e fanfaronanti kune drinkas. Vu povas havar simila kompani che korto—ma poke plu neta—e ne pagar por la privilejo.’

La boko dil rejulo frunsis pro ula memorajo. Lu avane inklinis su e tushis la maniko di Tristan.

‘Amiko Tristan, esis che mea korto erudito qua naracis a me rakonto Orientalala.’

‘Me pregas al Deo, ke ol esez gaya rakonto, quale la sinioro prizas.’

‘Tacez, sioro; nula “sinioro” hike. Ol esis pri rejulo Orientalala, ul Haroun, surnomizita, quale me surnomizesos, la Yusta.’

Tristan skeptike grondis, ma Louis ignoris la bruisto, duris parolar.

‘Esis lua amuzo nokte trairar Baghdad travestiate e mixar su inter lua popolo por saveskar ta qua avantajizus la rejio. Me sequas ta exemplo, e me expektas saveskar multo meafoye.’

Tristan kompatante regardis la rejulo su-kontenta. ‘Vu probable saveskos quante nepopulara vu esas, quan me povas dicar a vu sen ica proba; e vu esos fortuneza, se vu ne anke ganas guturo tranchita.’

Preska rideto perturbis la kalmeso kustumal di la rugi dil rejulo. Lu drinketis la vino e sua afableso expansis su. ‘Vu esas sempre ucelo di malauguro,’ lu pipiis. ‘Esez gaya, viro; regardez me. La Federuro Burgundiana stacas ye mea pordegi; mea trono shancelas quale baskul-stulo, ma me ne havas trista mieno.’

‘Esas bona, ke ulu esez felica,’ komentis Tristan.

‘Yes,’ dicis Louis, ed apertis sua dina manui e studiis atencoze la palmi, ‘me esas felica—’

Tristan bruske interruptis lu. ‘Felica pro ke la Burgundiani minacas vu exter la muri di Paris; felica pro ke Thibaut d’Aussigny tiranasas vu inter la muri di Paris; felica pro ke vua soldati sedicias; felica pro ke vua civitani budas; per mea fido, yen quar kauzi por feliceso rejala.’

Louis jokante sukusis sua kapo pro la murmurado di sua servero. ‘Amiko Tristan,’ lu questionis, ‘ka vu savas pro quo me venas canokte ad ica domacho? Me ne promenias extere quale vaganta reja pro nur mento frivola. Me venas por saveskar, qua kompanin frequentas mea Granda Konestablo.’ La haroza brovi di Tristan levisis pro surprizo. La reja duris: ‘Nia bon Olivier certigas da ni, ke nia kara Thibaut d’Aussigny recente decidis marchar nokte tra la stradi e

frequentar stranja taverni quale ica Pin-kono. Me tormentesas da kuriozeso feminatra, Tristan, e me pensis regardetar trans la shultro di sinioro Thibaut e videtar lua lud-karti.'

Tristan gutur-ridis. 'La Granda Konestablo rankoras kontre vu, depos ke vu turnis okulo amikal a ta yunino de Vaucelles.'

'El esis saja virgino por desestimar Thibaut,' meditis la rejulo.

'Kad el esis fola virgino por desfidar vu, sinioro?' questionis Tristan.

Louis levis la shultri. 'El esas fierino, amiko. Kande me dicis ad el, ke el facinas me, el flamifis aden furio qua humiligis me. Ma se el ne esas por me, el anke ne esas por Thibaut.'

'La Granda Konestablo esas mal enemiko,' Tristan komentis.

La rejo respondis hazarde. 'Tristan, me sonjis stranja sonjo hiere nokte. Me sonjis, ke me esas porko esploranta la stradi di Paris, e me trovis perlo precoza en la hundeyo. Me prenis ol e pozis ol aden mea krono—'

'Kronizita porko,' interruptis Tristan. 'Quale afisho por taverno.'

Louis ne semblis ofensesar pri l'interrupto. 'Mea bon amiko, en sonjo nulo semblas esar stranja. Nu, quale me dicis, me pozis ca perlo aden mea krono ed olua lumo semblis lumizar mea tota bona urbo Paris per glorio, por ke me povis vidar omna strado e stradeto, omna turmo e pinaklo, plu klare kam dum dimezo someral. E lore me pensis, ke la perlo pezis tante multe sur mea fronto, ke me arachis ol e jetis ol al sulo, e

fulabus ol sub mea pedo, kande stelo rapide falis del Cielo ed haltigis me.'

La rejulo avide regardis sua kompanulo, qua semblis esar tote apatioza pri la naraco dil viziono rejala. 'Sonji e steli, steli e sonji,' lu mokridetis. 'Livez sonji a febluli, sinioro.'

Louis frunsis la brovi. 'Ne mokridetez, amiko, ma dicez—qui esas ta homi?' e l'akuta, magra vizajo dil rejulo poke avancis ek la nesto di sua kapuco vers la spekulanti. Lua kompanulo levis sua shultri.

'Kelki de la maxim maligna kati e rati en tota Paris,' lu respondis. 'La viri esas membri di kunfrataro nomizita la Kompanio di Molusko-skalii, e babilas lia propra slango, qua perplexigas la furtisto-kaptanti. Se la sinioro—' ma nun pedfrapo avertanta de Louis igis lu tresayar e chanjar sua vorti— 'se vu dezirus gustar friponeso, ti respondus. La mulieri esas prostitucatini. Ta entino portanta la vestaro di homulo esas Huguette du Hamel, yuninacho sovaja, quan viri nomas l'Abadino pro elua kuvento de debochistini. Yen quar de lua minionis kun el, Jehanneton la bel Heaulmière, tale nomita, Denise la shu-fabrikanto, Blanche ed Isabeau. Ho, eli esas putani delicoza!'

Rejo Louis frunsis sua labii pro kritiko severa. 'Li plu tarde reprimandesos,' lu dicis. 'Qua esas ta viri?'

'Le Adam digna de le Eva pestoza,' respondis Tristan. 'Ta dina kerlo portanta vamso purpura esas René de Montigny, jentile naskinta, e granda ruptanto dil Dekalogo. Ilta havanta reda hari esas Guy Tabarie; li esas devota fratuli en debochado e furtado. La kerlo havanta vizajo furtatra qua titilas la genuo dil yunino esas Jehan le Loup. Proxenetis e

paraziti, bravachi e bastardi: enumerar lia krimini esus retroe recitar la Dekalogo.'

'Vu havas humoro vigoroza, amiko,' e Louis ridetis. 'Nia jibeto balde esos okupata.'

Tristan aperteskis sua boko por aprobar ta sentimento, kande lua vorti e skopo amba haltigesis da sono di voco kantanta exter la pordo dil taverno.

La voco esis di viro, rauka e ruda por muziko rafnita, ma havanta sorto de dolceso plena ed ornita qua klare portis la vorti tra la fenestri rede kurtenizita. Oli semblis plendar pri Fortuno:

'Depos livir la kold karcero,
En qua me preske ya forflugus
Ca povra vivo qua balde fugus
De la maligna Fat-vipero,
Nun forsan altrun elu sugus
Depos livir la kold karcero.'

Se la rejulo alertis por askoltar, e mem Tristan pokete movis letargiale, l'efekto di la kansono en la trupo spekulanta esis nemediata e violenta. L'Abadino saltis staceskar e klamis: 'Es la voco di François!'

'Esas ya lua propra pipio nedicebla,' konkordis René de Montigny, e pulsus sua ganaji aden sua sako.

Robin Turgis levis sua manui pro desespéro komika e murmuris: 'Yen la diablo itere ek inferno.'

Omna homuli ed homini avide regardis la pordo.

‘Qua esas?’ questionis Louis de Tristan, ‘Di qua la veno semblas ecitar ca nokt-uceli?’

‘La kerlo maxim stranja en tota Paris,’ respondis Tristan. ‘François Villon, erudito, poeto, drinkanto, espadaganto, debochanto, babilanto, bona pri plumo, piko, e pampro. En la Korto di Mirakli on nomas lu Rejo dil Molusko-skalii. Judikez lu por vu ipsa.’

CHAPITRO II.

SIORO FRANÇOIS VILLON

Dum ke Tristan parolis, la klinko dil taverno klicktis, la taverno-pordo bruizoze apertesis, e la regardo dil rejo trovis stranja figuro kadrizita en la pordo. La viro esis mezialta, magra; ilua vizajo dina ed avida esis bronzigita da la suni e venti di generaciono, rugizita segun la severa chifri di experienci maligna. Ilua hararo obskura e longa esis plata e desordinita; la plu mikra rugi di ilua vangi e mentono esis neklarigita da la netondita barbo di un semano; ilua okuli esis brilanta ed alerta; ilua regardo senrepoza ed ampla. Habila traito-lektanto trovus hemo di alta pensaji dop ta bela fronto, la rugi infinite tenera ye la labii movanta, la lumo di ula nobla fairo en l'okuli sovaja. Il portis paruzita vestaro ek diversa kolori, tante ragizita e rapecita, ke il similesis terorigilo baroka. Ilua mantelo ruinita saliis pro longa glavo; ilua palio-

tekto kronizesis da kasqueto batita ed ornita per plumo di hanulo. En ilua ledra zono, velina libreto de versi akompanis poniardo. Ulte ilua aspekto kapricoza, l'akuta okuli dil rejo remarkis ulo proda en la posturo dil raskalo, trovis qualesi viral sub la mieno abatita. Il stacis dum instanto sur la pordo solio en posturo fantastika di saluto ante ke il bruisoze klozis la pordo dop su ed avancis vers sua amiki.

‘Nu, Ora Kordii, quale vi standas?’ il joyoze klamis dum ke il avancis, la kapo rekta e l’apertita manui extensita. ‘Ka vi sentis la manko di me, yunuli; ka vi sentis la manko di me, yunini?’

Abadino Huguette quik esis apud il, la brakii cirkum ilua kolo, karezis ed embracis il. ‘Me certe sentis la manko,’ el susuris. ‘Ube tu esis, simieto?’

Sioro François regardis el instante per stranja kompatato. Il sorgoze extrikis su de elua embraco e klamis, ‘Donez a me ondo de vino, nam mea guturo esas sika pro kantado.’

Omna viro shovis sua gobleto vers sioro François, pregis ke il drinkez de ol, ma il imperiale forpozis oli. ‘No, me havez mea propra,’ il dicis. ‘Kad hike esas nula tavernestro? Sioro Robin, advenez.’

Robin Turgis, qua til nun stacis aparte spektante la novenirinto sen multa favoro, lente avancis, polexi en sua zono e bitra rideto sur sua grasa vangi.

Sioro François parolis solene a lu, tiris la grasa kasqueto de la kapo dil proprietero e lansas ol trans la salono. ‘Pro quo vu ne salutas jentiluli kande li honorizas vua domacho? Gobletedo de vua maxim bona Beaune, sioro Povriganto, por drinkar damno al Burgundiani.’

Robin Turgis ne movis por obediar, ma lua mikra okuli semblis plumikreskar. ‘Qua koloro havas pekunio nuntempe, sioro François?’ lu obstineme dicis.

Quik la manuo bruna e sordida dil poeto sizis la poniardo, e volfatra grondo eniris la voco kande il minacante respondis, ‘Ulfoye la koloro di sango.’

Ma la proprietero, neperturbita e nekonsternita, ferme stacis. ‘Nula paradacho, sioro François,’ lu forte dicis. ‘Restas rejulo en Francia, e la nomo di ta rejulo klare skribesas sur lua moneti. Montrez a me Louis XI, e me montros a vu mea vino de Beaune.’

La vizajo di sioro François redeskis sub sua sordideso, ed il nerveze tushis sua poniardo, quale on necerta, sive ridar, sive plorar pro la dilemo qua afrontas lu. Huguette e Montigny same pozis sua manui aden bursi por pekunio por pagar la konto dil poeto kande, qua astonis Tristan, la rejo anticipis lia bonvolo. Staceskante per admirinda rapideso, lu avancis vers sioro François e salutis il per gracioza manusigno. ‘Ka vu permisus me servar vu,’ lu polite dicis, e dum ke Villon turnis su por regardegar surprizite, lu duris: ‘Ka vu honorizos me per drinkar ta vino de Beaune pri qua nia hosto fanfaronas, per mea spenso?’

L’astoneso di Villon ne febligis sua avideso ad oportunajo. Yen deo ek mashino qua ofras liquoro koldeta a sika guturo. Sioro François retrodonis la saluto per mieno splendide komplezema, dum ke l’altra kompani regardegachis la borgezo qua tale pulsabis su inter li, e Tristan, maledikante la rejo pro lua temerareso, tastis por poniardo celita.

La komplezachanta manusigno di Villon esis splendida pro sua senshameso, e lua vorti noble egalas lua gesto.

‘Vu esas jentila nekonocato, e me do honorizos vu.’ Louis reverencis. ‘Me livis mea burso sub mea kapkuseno cajorne’ —granda ridado salutis ta jokajo antiqua— ‘e ca nejentila kerlo negas kredito. Quante rare on renkontras drinkanto qua esas anke jentilulo.’

Vizajo kalma, Louis askoltis la vorti di Villon. ‘Ma la vendo di ulo tante nobla devas genitar nobleso en la vendisto,’ lu dicis tre grave; pose turnante su vers Robin Turgis, di qua la boko beis pro ca dialogo, lu imperis, ke lu adportez flakono di sua maxim bona vino, e donis arjenta moneto-peco, por qua Robin extensis sua grasa fingri—ed extensis oli tro tarde. Nun vidante l’arjento, l’okuli di sioro François flagris, e lua manuo bruna e magra, tam rapida ed ajila kam to di falkono, flugfalis inter la rejo e la tavernestro e sizis la moneto-peco, quan lu quik montris ed inspektis per extazo di admiro.

‘Ka ca esas la bona ficho dil rejo?’ lu questionis, e desmetis sua boneto kaduka e profunde reverencis a l’exaltata moneto-peco. ‘Nu, Deo benedikez la sinioro, me dicas, nam me debas a lu mea nuna libereso. Esis vakuigo di karceri kande lu venis a Paris, e pro ke me hazarde esis en karcero tatempe—pro legal eroro’—nun lu pauzis por saje oglachar sua kamaradi, qui bramis aprobante—‘on esis sat bona pedfrapar me aden la aero libera. Ka vu augmentos vua benigneso, olda jentilulo,’ e nun sioro François jiris e solene salutis la nekonocata entratenanto, ‘per permisar me gardar e konservar ca ficho di nia kara monarko por memorar ca evento remarkinda?’

La braveso di Louis ne povis preventar lu grimasar ironioze kande lu hastoze respondis, ‘Certe.’ Lu signis diskrete a Robin Turgis, qua, movante segun larja cirklo cirkum sioro François, reptis a la flanko dil rejo, recevis de lu altra moneto-peco, e forhastis por adportar la pagita drinkajo.

De lua angulo, Tristan spektis ta ceno per juo feroca. ‘Sioro Villon, sioro Villon,’ lu murmuris a su, ‘vu regretos olca, multe regretos olca.’ E per sua okulo mental lu transpozis ta figuro fantastika, posturante e grimasante avan Louis, a la fino di longa kordo qua pendas de alta jibeto. Sioro François, qua ne savis l’ironio nemediata di existo, lejere signifis kisante sua fingro-pinti a sua patrono. ‘Vu esas jentilulo tre komplezema,’ il aprobante dicis.

Louis kelke frunsis sua fronto. ‘Vu repetachas pri mea evo, sioro,’ lu dicis. ‘Ma vu ipsa ne esas hunyuno.’ Ca febla reprocho evidente plu iracigis l’amiki di Villon kam Villon ipsa. La viri montris tendenco atakar la civitano tante questionema; la mulieri iracoze klukis. Casin Cholet bruske propozis frapar la civitano ye la vangi; ed Huguette questionis emfaze nepolite: ‘Qua importas ilua evo a vu, oldulo?’ Ma Villon tranquile kalmigis sua kompani tempestoza.

‘Pacienteskez, damzeli,’ il afable dicis. ‘Pacienteskez, bona kamaradi dil Moskulo-skalii. Se nia amiko esas questionema, lu adminime pagas la abono-preco,’ e parolinte il dum instantly celis sua vizajo dop la gobletego de vino de Beaune qua Robin Turgis tainstante transdonis. Multe restaurita da ilua granda glutajo, il bruske duris: ‘Dum triadek-e-tri yari me mezuris vivo, havante la rezultajo quan vu vidas. Lejera posho esas pesto, ma lejera kordio e lejera amoru multe kompensas.’ E

parolante, il frapetis sua posho, la vakueso di qua ne tinkletis, tamburagis sua sino e kapsignifis kavalieratre a la mulieri admiranta.

‘Vu esas filozofo,’ dicis la reĵo.

‘Vu esas anĵeto,’ kriis l’Abadino, e ĵetis sua brakii cirkum la poeto per embraco entuziasmoza. La homaĵo dil yunino evidente ne plezis a Villon, nam il rapide liberigis su del embraco e dicis: ‘Dolce, Abadino, dolce! Mea ŝultri priklas e mea flanki doloras tro multe por embraci.’

La maniero di Villon esis tante decidoza e tante evidenta, ke la kuriozesoj dil bando brulis ed esis parolata da René de Montigny, qua questionis per ŝocio laŭdinda, quo dolorigas il. Villon sukisis sua kapo, aplikis su a la gobleto, ed emersis de ol havanta vizaĝo tre melankoliaza.

‘Vi vidas en mi, amiki,’ il sospiris, ‘viktimo di amoro,’ ed il aspektis tante triste ke Louis tre tentesis ridar, ed Huguette iraceskis, nam el furiis ye Villon por defiar ilua dicaĵo. Villon dulce kalmigis elua emoco. ‘Tacez, tacez, mea yunino! Esas multa sorti de amoro, quale tu evidente devas savar. Mi esas fripono e vaganto, fakte, e do mi ulfoye amoras vu ed altra tala yuninachi Athanasiana; Isabeau ibe, e Jehanneton.’

Ye ti nomi di elua novici, l’Abadino feroce ĵiris a la du yunini. ‘Puerinachi,’ el kriis. ‘Ka vi flirtas kun mia viro?’ La du retroiris su de elua furio, ma ŝoro Villon, qua subite semblis meditar, babilis per sorto de revo, sen atencar la Pin-kono e sua cirkumaji, quale se il esus sola pastoro sur sola kolino.

‘Ma mi anke esas, Cielo pardonez mi, rimifanto, ed havas la stelojn kom mia kandeloj e la rozojn kom mia ludiloj, e ti qui

kantas kansonu ulfoye amoras altramaniere. E do ol eventis a me, pro mea peki e por mea tristeso.'

La mentono di Villon falis adsur ilua sino; la hanul-plumo pendis desgaye; la kantisto aspektis shamoza. Huguette tedeskis pro regardeskar la minionu ofensinta, itere turnis sua atenco a l'amorato trista. 'Vajisanto!' el mokridetis, desestimante indikis sioro François; en ilua okuli on povus discernar lakrimi minacanta.

Jehanneton kurioze iris apud il, dezirante vexar Huguette. 'Ditez vua amor-rakonto, François,' el pregis, e Louis quik sekondis ta demando. La naturo Araba di l'aventuro sorcis lu, e quale infanto lu juis rakonti.

'Ka me darfas repetar la prego dil damo,' lu dicis, 'ecepte ke la prezenteso di nekonocato jenus vu?'

Villon turnis su a lu, mokante ridis. 'Deo amez vu, no,' il respondis. 'Ante longa tempo me obliivis tacereso e diskutas pri mea vakua burso, mea vakua ventro, e mea vakua kordio ad irgu. Proximeskez, furtisti e debochanti, ed askoltez la stranj aventuro di sioro François Villon, klerko de Paris.'

Aplaudo joyoza salutis ta diskurso. Jehan le Loup, sizante vakua barelo de angulo, rulis ol adavane, e stacigis ol ed invitis Villon sideskar sur ta trono komika. La poeto saltis adsur ta perchilo provizita, sideskis kun la gambi krucumita, pozis sua longa espado sur la genui per l'amba manui. La homi cirkume sideskis, abeli cirkum roziero. Huguette pozis su sur tabureto ye ilua pedi. Jehanneton sternis su sur la pavimento e regardegis ilua vizajo. Robin Turgis sideskis kavalke sur benko poke diste e ridetachis. Louis susuris dop la manuo a Tristan, ke lu trovis la homo amuzanta, a qua Tristan replikis,

ke lu suafoye konsideris il kom simio tedanta. Louis disputeskis, ma la voco di Villon haltigis lu. Villon, komfortoza sur la vin-barelo, naraceskis. Filozofo dicernus ulo patetika en ta pikturo di fripono shifonizita cirkondata da raskali basranga, la magra korpo tremanta, la avida vizajo vivoza pro emoci, moko sur la labii e tristeso en l'okuli; a la rejulo sardonika ol ofris nulo ma amuzo.

‘Vi certe savas, kara diabluli e sempre bela demonini, ke tri dii ante nun, kande me jadis en la hundeyo, qua esas mea humoro, e regardegis la cielo, qua esas mea distrakto—me parolas, honesta civitano, per alegorio o parabolo, kara retoriko segun skolani—me vidis inter me e Cielo la vizajo di damzelo, la maxim bela vizajo quan me vidabis dum mea vivo.’

Nun l’Abadino, indigno vinkante la falsa vireso, snifleskis ed asertis, ke la parolanto esas porko nefidela, ma Villon ne atencis elua plorete e durigis sua rakonto.

‘El iris al kirko—Deo shirmez el—ma regardis me preterpasante, e quankam el vidis me ne plu multe kam la pavi sur qua me stacis, me vidis el, unfoye e por sempre. Ni kanson-vendisti babilas pri amoro, ma fakte savas nulo pri ol, e kande ol venas, ol shokas ni. Me esis tante multe shokita ke —nu, qua sensencajon vu supozus, ke me facis?’

Villon regardis singla membro di sua audantaro, e sua boko mokridetanta trompis la tristeso en sua okuli.

‘Pardrinkis gobleto por obliviar,’ sugestis Montigny.

Blanche esis egale praktikal. ‘Kisis yuninacho por lo sama,’ el klamis. ‘Quante multafoye me kurtezesis kom altru!’

‘Furtis del posho dil damzelo,’ Casin Cholet dicis, saje sukusis sua haroza kapo, dum ke Jehan le Loup, per oglacho timinda, ridachis: ‘Proximeskis ad el en la turbo e pinchis el,’ e tale agis ye la graseta shultro di Blanche.

Sioro François forpozis ica filozofio friponal per gesto desestimanta.

‘La la la,’ il pipiis. ‘Plu sence kam ti omna. Me sequis el aden la kirko.’

Silenco astonata kaptis l’audantaro. Nur Colin de Cayeulx havis sat multa esprito-pronteso por montrar l’astoneso per longa siflo. Louis multafoye facis la kruco-signo sub sua robo. ‘Vu ne esas kirkano, sioro?’ lu acerbe questionis.

Villon dolce respondis.

‘No, olda Baroko, sen ke esas almono-buxo aperteblo od ora plati furteblo.’ Guy Tabarie hastoze interruptis per avertanta krio, ‘Cave!’ e per regardeto signifika vers la nekonocati, ma Villon mokis lua timi.

‘Stultajo,’ il kriis, inklinis su avane, e jokante frapetis la dorso di Louis per sua espado. ‘Ca bona marioneto havas vizajo amikal e komprenas jokaji. Ka ne, olda kuniklo?’

Louis grimasis e pose ridetachis dum ke Tristan anhelis iracoze. ‘Me dankas Cielo, ke me esas humuroza,’ lu dicis per regardeto ruzoza ye sua kompanulo.

Villon durigis sua naracado.

‘Nu, me sternis me ibe en l’obskureso, mea genui sur la kolda pavimento, e dume la sono di elua beleso esis dolca en mea orel, e la doloro di elua beleso rodas mea kordio, e me pregis itere vider el.’

Tainstante Huguette, qua askoltis ca naraco per feroces felinatra, sizis vino-krucho e vizis jetar ol vers la kapo dil poeto, ma esis habile desarmizita da Guy Tabarie ante ke la krucho livis elua fingri. Budante el sideskis dum ke Villon, nekoncianta pri la danjero evitita, reveme babilis.

‘E l’incenso titilis mea naztrui, e la santuli farbizita mokis me, e peci di rimi e peci di pregi dansis en mea cerebro, e me sentis quale se me ebrieskis per ula likuro nova e delectanta. E pose el ekiris e me sequante ekiris. El prenis de mea fingri l’Aquo Santa.’

La voco di Villon respektoze sinkis ed Huguette explotis la pauzo.

‘Me deziras, ke ol bruligabus tu til la osti,’ el despitoze interruptis.

Sioro Villon sukusis sua kapo.

‘Ol bruligis me mem plu profunde, kredez me. Extere, sur la perono di Deo, stacis pupeo havanta flava hari e rozea vizajo qua salutis el, e li kune forflanis, me quik sequante. Balde li atingis pordego e tra ol iris mea chasajo, ed el trairante turnis su vers sua skudiero e me itere vidis elua vizajo, e perdis ol pro la lakrimi qui plenigis mea okuli.’ Profunde sospirante, il turnis su vers Louis. ‘Me supozas, ke vu esas kurioza pro tala babilado, ma kande mea kordio esas en mea guturo, me mustas eksputar ol, od ol sufokus me.’

‘Me lernis esar kurioza pri nulo,’ Louis saje dicis.

Villon riprenis la filo di sua naraco.

‘Me salutis la kavaliero e pregis saveskar la nomo dil damo. Lu konsideris me kom dementulo, ma dicis ol.’

Huguette quik itere staceskis e pozis sua vizajo avida proxim to di Villon e karezante susuris: ‘Quo es la nomo dil damzelo, kara François?’

Sioro François regardis elua okuli atencoza per sagaca rideto.

‘Esez privata, dolcino,’ il murmuris. ‘Esis la Sinioro Rejino.’

Rido-mujo extravaganta del amiki di Villon salutis ta repliko e la furio quan ol instigis en la vizajo di Huguette. Louis rejale iraceskis, esis pronta protestante staceskar, ma la manuo pezoza di Tristan falis adsur lua shultro e retenis lu, e Villon, remarkante lua iraco, pacigante manusignifis.

‘Nu, nu, mea anadulo,’ il kriis, ‘vua loyaleso ne bezonas flamifar. Ne esis la siniorino, ma me retenos elua nomo, quankam ol skribesas sur mea shultri en granda kontuži nigra-blua.’

Ca dicajo incitis murmurado surprizita en la bando. ‘Ka la dandio rozea ed orea batis vu?’ questionis Montigny por la kuriozesio generala.

‘No, no,’ Villon respondis. ‘Eventis tale. Ni versifanti demandas preco po nia vari quan nur kelki supozas ke oli valoras, ma pro l’amoro-febro en mea veini, me skriptis versi a ta damzelo e sendis oli ad el, bele skribita sur pergameno qua kustis me un repasto.’

‘Ka vu opinionis, ke el venus a vua siflo quale ucelo a lurilo?’ Louis ludatre questionis.

Villon itere sospiris. ‘Pro tala dementeso, minstrelo konsideras su kom nova Orfeo qua povus ganar homino ek l’inferno per sua muziko. Ma me respondesis—ho, me respondesis.’

Il subite falis aden silencio budema, qua ne konkordis kun la gusto dil bando interesata da l'aventuro. Montigny inklinis su avane, frapetis la dorso di Villon per stroko qua tresayigis il, e klamis, 'Quo es la respondo?'

Villon ridis, lauta e senjoya rido qua kontenis nula varmeso homal en ol.

'Kerlo qua similesis pajo renkontris me hike tri dii ante nun. Lu questionis, ka me sendabis ula versi ad ula loko. Se yes, me nemediate sequez lu. Me sequis quale mutono, la kordio batanta, til ni atingis loko solitara, ed ibe quar stupiduli portanta bastoni longa de tri futi atakis me. Me kaptesis neexpektante, havis nul armo ecepte mea poniardo, la frapi pluvis adsur me tam rapide kam glani flugas per forta vento, do me opinionas, ke esis nula shamo forfugar kurante. La raskali klamante persequis me, til ke me duktis li aden quartero di Paris ube lia vivi ne valorus minuto e li mustis cesar la persequado. Ma me esis forte batita e sovaje arozita, e mea kompatinda dorso e flanki esas mulieratre sentiva. Me ne plus ekiras sen Exkalibur.' Parolante, il frapetis la mancho di sua glavo.

Huguette feroce regardegis il. 'Ka to docas tu, ne itere esar folulo?' el questionis, vicioze kliktiganta sua blanka denti.

'To docis me, ne itere esar folulo,' triste respondis Villon. 'La marko dil bestio esas sur me, e me sonjos nula plusa sonji.' Il sukusis su quaze forsukusar memoraji adheranta, extensis sua vakua gobleto vers Montigny, dicis: 'Me itere durstas. Plusa liquoro.'

Dum ke Montigny riplenigis la gobleto di sua chefo, Louis komentis, ‘Vu drinkas plu multa vino kam saneso bezonas, sioro.’

Villon iracoze jiris a lu, vizajo reda ed okuli brilanta.

‘Atencez pri vua propra aferi!’ il klamis, e l’altri aprobis per aplaudar. ‘Quon on povas facar ma drinkar, kande Francia glitas al diablo, la Burgundiani kampas en la agri ube me ludis dum infanteso, e stultacho sidas sur la trono e permisas li siejar sua urbo?’ La raskali ridis. Tristan susuris a su, ‘Vu regretos parolir, sioro Villon.’

La rejulo propozis problemo. ‘Sendubite vu agus plu bone kam la rejo se vu portus la shui dil rejo?’

Villon rulis sur sua barelo pro extazo di amuzo. ‘Se me ne povus agar plu bone kam Louis Nulfacanto, Louis Nulaudacanto, havante lua oportunaji ed avantaji, utinam Huguette nultempe itere kisez me.’

Ilua joyoza kompani ridis. Huguette budante susuris, ‘Forsan el ya nultempe kisos tu.’

Isabeau oblique reptis a Louis, flatis lurante quale kato dicante: ‘Nia François facis rimo pri to, sioro, quale il agus se il portus la shui dil rejulo.’

Louis esis sempre pronta por irga galantajo. Lu pozis sua brakii cirkum la tenua korpo dil yunino e tiris el adsur sua genuo. ‘Ka yes ya, mea beletino?’ lu dicis. ‘Ka ni darfas audar ol, sioro Poeto?’

Villon, per mokanta modesteso, esforcabis haltigar Isabeau de parolar pri la verko, ma nun chanjis sua tono. ‘Vi darfas; vu audos; nam ol esas vera kansono, quankam ol kustus mea

kulo se ol venus al oreli dil rejulo, komprenende. Ma vi ne esas sat alta por susurar aden ta oreli, do adavane.’

Per krio Villon saltis staceskar, drapiris su per sua mantelo lacerita, posturis impozive, e reciteskis per granda soleneso. Louis pozis sua fingri unglatra dop sua orelo por plu bone audar la vorti qui falis del boko dil poeto sovaja:

Omna Francani, irgube vu esas,
Qui amas la lando, sablo e sulo,
Ti qui kurajon fiere profesas:
Nur mutonini sen mutonulo!
Mankas pastoro, mankas konsulo,
Viktimi qua vartas la morto-siejo—
Altre esus ica lando-nebulo
Se Villon di Francia esus la rejo!

Louis severe regardetis Tristan; la friponi fricionis sua manui e gutur-ridis. Villon fiere ridetis e duris:

Figuro sur trono da vi videsas,
Lu esas pupeo, lu esas kaulo
Qua nur per ta robi rejala impresas—
Plata imajo en ora spegulo.
Ma singla Francano, homino, homulo,
Bezonas leono, ne ta sakrilejo;
Viro komandus, e nule nulo,
Se Villon di Francia esus la rejo!

La vizajo dil reĵo esis skisuro sardonika. Tristan esis ponsa pro furio. La bando aplaudis e Villon brilis pro l'aplaudo.

Babilo di foli rejala ne cesas,
Bravulin lu sendas a la patibuli;
La viri per kordi nun pendigesas
Dum ke kort-stultuli pleachas viuli!
Ho, Louis nur dansas kun pavono-guli
Dum ca prezuntoza Burgundia-vilejo,
Ma Francia ya vinkus tala tribuli
Se Villon di Francia esus la reĵo!

Gobleti e drinko-poti klinktis aprobante. L'okuli dil rimifanto plularjeskis dum ke il inhalis por eksuflar l'*envoi* di sua balado.

Louis la Mikra, viro necesesas;
Francia postulas ta grand privilejo!
Mala Burgundia nultempe opresas
Se Villon di Francia esus la reĵo!

Bramo di entuziasmo venis del plena guturi dil bando. Montigny frapis la dorso di Villon kun 'Bone hano-kantita, Chantikliro!' Huguette jetis sia brakii cirkum il ed embracis il pasionoze klamante: 'Me pardonas tu por multo, pro ta lumo en tua okuli.'

Ma la poeto aspektis fatigita pos tante multa ardoro. Il forpulsis la yunino e velkis adsur sia barelo. La friponi foriris a lia propra tablo, e Villon restis sola kun Louis, qua satire questionis: 'Vu nomas vu patrioto, me supozas, ka ne?'

Villon recuperabis sat multa energio por pardrinkar la gobletedo de vino. Il turnis su vers la reĵo, pasigis sua manuo trans sua fronto. 'Per nula tala titolo altgrada,' il respondis. 'Me esas nur povra diablo havanta kordio tro granda por sua korpo ed espero tro granda por sua fato. Se me esabus parturita en lito brokatizita, me forsan duktabus armeo e servabus Francia; forsan amabus dami sen timar batado, e dicabus veraji a reĵuli sen timegar la glit-nodo; ma pro mea vera historio, me asocias kun friponi e debochantini, e plendas ad obtuza buzardo quale vu, olda kapro! Ho, esas pleo di folulo ed esus bona facar mea ekiro.'

'Vu ne sucios longatempe,' Tristan nelaute murmuris a su, e juis la pensajo.

Louis nur dicis: 'Vu esas sentencema.'

Villon rapide replikis. 'La quintesenco di envidio, certe. Me havas granda pensaji, granda deziri, grand ambicioni, grand apetiti, irge quon on deziras. Me povabus chanĝir la mondo e livabus memoraji. Fakte, me dormas en mansardo sub l'ombro dil ĵibeto, e morges esos obliata, mem da la volfi kun qui me kuras. Ma olca esas sika pensado; ni drinkez!' Parolante, Villon staceskis por irar a sua kompani, ma ilua alerta okulo remarkis, ke Robin Turgis dormeskabis sur sua benko. Villon lejere saltetis vers lu, habile desligis lua klefaro de lua zono e, per gesto triumfanta, iris pedpinte a la pordo dil kelero, quan il klefapertis e tra qua il desaparitis. Louis spektis kun rideto acida.

Tristan inklinis su avane e tiris la maniko dil reĵulo. 'Ka me morges pendigez lu?' lu rauke questionis. La reĵulo meditanta turnis su a sua servero. 'Ni atencez! Il esas kerlo babilema, ma

il povus esir viro. Il igis me pensar pri mea sonjo. Me esis porko debochante en la stradi di Paris, e me trovis perlo—nu, nu. Ni disipez la tempo per kart-ludo til ke arivas Thibaut d'Aussigny.'

Tristan ektiris kart-paketo de sua burso e pozis oli adsur la tablo. 'Ka vu supozas, ke lu ya venos?' lu questionis.

'Lu ne ekspektas trovar me hike, me juras a vu,' respondis Louis. 'Lu ne venus, se lu ekspektus. Barbisto Olivier avertos me pri lua veno.' Dum ke lu parolis, la pordo dil albergo kelke apertesis e la rejo, audante la klikto dil klinko, questionis: 'Ka lu esas?'

Tristan regardis trans sua shultro. La pordo esis poke apertita, ed olda, kurvigita muliero kurioze regardetis aden la chambrego. Tristan levis sua shultri.

'No, sinioro,' lu grondis, 'altra oldino.'

Ante nun la rejo aranjabis la lud-karti segun sua deziro. Lu facis gesto imperanta, ke sua kompanulo sideskez, e pos kelka sekundi obliviabis omno pro l'eciteso dil ludo. Dume l'oldino, larje apertinte la pordo, nelaute eniris la chambro. El esis kreuro tacera ed havanta dolca vizajo, un de ta ombri homal qui sugestas sen tragedio yuneso senkolorigita e beleso velkinta. El esis tre povre ma tre nete vestizita per paruzita robo griza e nigra, e la linja falduri cirkum elua vizajo rugoza esis skrupuloze neta. El anxioze cirkumregardis, shirmis sua okuli per manuo, en la febla lumo dil taverno, nekapabla dicernar multo ma evidente avida por dicernar ulo.

René de Montigny, tedata da tormentar Isabeau, subite regardis adsupre e vidis l'oldino stacanta senespere e dezirante. Malicoza spirito flotacis quale folio sur la surfaco di

lua mento. Lu staceskis e dansis baroke vers el, profunde salutis el.

‘Quon vu deziras, dolca princino?’ lu dicis per mokanta deferenco.

L’oldino surprizite turnis sua vizajo rugoza vers lu.

‘Ka sioro François Villon esas en ica asemblo, sioro?’ el balbutis.

Montigny ofris ad el plusa reverenco profunda.

‘Dolca kreuro,’ lu ridetachis, ‘me kisas vua manuo e questionos.’

Lu turnis su a sua kompani an la tablo e sua okulo mokema trovis la figuro di Huguette. Pos ke sioro Villon kompletigabis sua naraco, Huguette multe budis, e la kompani trovinte el iracoza, saje livis el solitara. El ektirabis kart-paketo de sua burso skarlata; el lektis senvorte sua destino, e la karto di morto iterante aparis kun grava obstinemeso. Per sento di desespero stranjera ad elua karaktero lejera, el pozabis sua vizajo adsur sua brakii e nelaute singlutis a su. Montigny ne esis homulo sentiva pri tristeso di homino. Lu mokante gestis super elua shultri kurvigita e kriis a l’altri per falsa susurado:

‘Esas belino ye la pordo qua serchas nia François.’

Ta vorti atinginte l’oreli di Huguette, oli quik pikis el a vivozeso. El flagrante saltis staceskar.

‘Quon vu dicis?’ el furiis, e pose, vidante la proxima formo di homino, kuris vers la nekonocatino; l’altri avide staceskis pro ulo ecitonta.

‘Quon vu volas hike?’ el feroce questionis, lore vidis la rugoza vizajo kompatinda qua regardegis el e tresayis surprizite.

L'oldino misinterpretis la sexuo dil questionanto pro la vesti portita da Huguette, paroleskis exkuzante.

'Me demandas pardono, yuna sioro,' e dum plura instanti ta vorti esis dronigita sub ridacho-krio delectata, kande la friponi askoltanta komprenis elua eroro.

'Me demandas vua pardono, yuna sioro, me serchas sioro François Villon.'

Huguette nepaciente aboyis, 'Serchez il e trovez il.' Turnante su a René, el klamis, 'Montigny, vu es bestio!' e pozante la manuo sur sua poniardo, iracoze avancis vers lu.

Montigny ridetachis quale gaya simio, saltis a sekureso, evitis el cirkum la tablo, dum ke l'altri deskovris viktimo en l'oldino perplexigita, prenis la manui l'una di l'altra, e sovaje danseskis cirkum el. L'oldino, tam timigita e timida kam muso subite cirkondata da kati dansanta, stacis senmove.

Tainstante la kelero-pordo apertesis e sioro François riaparis portante en sua brakii granda krucho de vino. Vidante ke la proprietero ankore dormas profunde, il ridetis joyoze, nelaute klozis la kelero-pordo, e pozis sua spoliuro en l'angulo dil herdo maxim proxim la benko. La bruisto dil tumulto luris il de sua spoliuro ed, adsupre regardante, il remarkis to quo eventas. NemEDIATE ilua mieno su-kontenta chanjis, e kurante adinter la turbo dansanta il forte frapis Jehan le Loup per la klefaro, qua faligis lu al pavimento quale lenio. Instante la turbo de raskali dispersis su, e Villon kaptis l'oldino en sua brakii.

'Esez damnita, rati!' il klamis a li. 'Esas mea matro.' Lore il tiris l'oldino tremanta vers la herdo e susuris aden elua oreli, 'Ne timez, *maman*, li intencis nula domajo.'

Ula sorto de mi-repento esis sur la vizaji di la plu multa membri dil bandacho dum ke li stacis aparte e shamoze spektis la matro e filiulo. Guy Tabarie, qua desprizis disputi, sensone reptis aden la koldeta strado por trovar sua plezuri en ula loko min sturmoza.

Robin Turgis vekis de sua dormo profunda, instintale frapis sua zono per manuo e deskovris, ke sua klefaro mankis.

‘Mea klefi! mea klefi!’ lu klamis—‘ube es mea klefi?’ E lore lu vidis oli ube oli jacis apud la formo sternata di Jehan le Loup, kuris adavane ed avide sizis oli.

Nun Jehan le Loup rekuperis sua sensi quin la frapo ocilanta di Villon ekbatabis, e lente reptis a posturo sidanta. Lu feroce regardegis sioro François e sua dextra manuo maligne iris al mancho di sua poniardo.

‘Vu fendis mea kapo, esez maledikata,’ lu grunis, e rapide saltis staceskante, la nuda lamo en sua manuo, ed hastis vers sua asaltinto. Ma Villon esis tro alerta esar surprizita. Il mankis tempo por ektirar sua espado, ma quik sizis spiso del fairo ed extensis ol ciencale por haltigar Jehan le Loup dista de la longeso de brakio. Huguette sizis Jehan ye la poniardo-brakio.

‘El esas ilua matro!’ el iracoze dicis. ‘Vi omna havis matri, me supozas? Lasez il tranquila!’

Jehan le Loup nevolunte engainigis sua armo; Huguette retrotranis lu al tablo; Villon ripozis la spiso, qua kelke bruligabis ilua fingri, e pacoze sideskis adsur la benko apud sua matro.

‘Ka li timigis tu, mama?’ il susuris. ‘Ma li intencis nula domajo. Yunuli e yunini, yunini e yunuli.’

L'oldino forte embracis il. Villon grimasis. Elua tusho amoza esis tam doloriganta kam tusho enemikal sur ilua korpo kontuzita, ma il ne esforcis represar ol.

'Venez adheme, François,' el dicis. 'Venez adheme. Ube tu esis dum ca tri dii pasinta?'

Villon tre tenere karezis l'oldino, respondis:

'Tre okupata, *maman*—sekretaji statal. Restez tacema. Quale tu trovis me?'

'On dicas che l'Unikorno,' dicis l'oldino, 'ke me trovez tu hike.'

Villon gestis desestimante.

'Ho, l'Unikorno ne plus esas segunmoda. Li demandas pago nemediata ibe, konfuzigez li! Ulte, ica loko esas plu proxim la muri e ni povas audar la klamado dil Burgundiani. To esas tam bona kam savuro por nia vino.'

Matro Villon triste sukusis sua griza kapo.

'Forvenez,' el pregis. 'Tu havis sat multa vino.'

Villon quik kontredicis el.

'Nultempe dum mea vivo, *maman*. Me havas kapo di folo e sempre tro balde eniras mea altaji.'

Ma vidante la mieno faliinta qua plugrizigis elua griza vizajo, il pluse dicis, 'Me ne nun povas irar adheme, *maman*, ma me facos ulo por tu. Ka vu memoras, kande me esis infanto—'

Ulo en ta vorti subite haltigis il. La komparo inter la frazo e la loko en qua il esis, inter la matro qua karezas il e la sovaji qui esas sua diala amiki e qui drinkas e kubludagas dop il ye l'altra latero dil benko, venis ad il quale ondego de doloro e frapis la gayeso ek il. Il turnis su de sua matro e traurante

repetis a su, 'Deo! kande me esis infanto!' La kompatio dil matro, la protekto dil matro quik asertis su.

'Tu esis la maxim bela infanto parturita da muliero,' el nelaute dicis.

Villon itere turnis su ad el ed esforcis forpalpebragar la lakrimi en sua okuli.

'Tu olime lulkantis a me,' il dicis, e parolante ociligis el lente en sua brakii, kantante la vorti di ta olda nutristino-kansono qua lulis tante multa generacioni de infanti Franca. '*Do, do, l'enfant do, l'enfant dormira tantôt.*'

'Nu, *maman*, tua filiulo obediema facis kansono quan tu lulkantez a tu dormeskanta. Me iris al kirko kelka dii ante nun. Ho, per mea honoro, me ya iris'—lo respondis a la tresayita mieno di surprizo qua kovris la vizajo dil oldino—'e prego venis aden mea kapo—prego quan tu darfas dicar a nia Damo.'

L'oldino afecionoze kisis ilua fronto.

'Mea turturo,' el dicis, e dum ke el parolis, aspekto pueratra qua esis longe absenta retroiris dum instantly al vizajo di Villon.

'Yen ol,' il dicis. 'Askoltez.' Ed il susuris ad el la versi quin il facabis, e l'oldino religiale facis la kruco-signo.

'Damo di Cielo, di Tero Rejino,
Regnanto di Omno, me falas, me pregas
Ke vu kompatez, per la santa pagino,
La maxim humila Kristano quan vu flegas;
Me ne povas lektar; skribar on men negas;
Me esas muliero povra, evoza,

Ma en l'Eklezio luminoza
Me vidas Paradizo, darfas implorar,
Muliero a muliero, lasez me timoza
En vu vivar, en vu mortar.'

'Yen, *maman*, beleta prego por tu.

Matro Villon dissolvesis en lakrimi e singlutis sur ilua shultro.

'Tu devabus esir bona homo,' el dicis.

Villon tenere karezis elua hararo.

'Ni esas tala quala Cielo deziras, karo.' Il pauzis dum instanto, pose subite rimemoris l'arjenta moneto-peco quan il konfiskabis del rejulo, pozis sua fingri aden sua burso ed ektiris ol.

'Ulo por tu, *maman*,' il dicis. Kande l'oldino redeskante semblis pronta protestar, il insistis. 'Ho, yes. Prenez, prenez ol. Me honeste obtenis ol, e tu spensos ol plu honeste kam me.' Il pozis la moneto-peco aden elua manuo magra e bruna, e pluse dicis, 'Nun forkurez, *maman*, e pregez til dormeskar. Tu balde vidos me, me promisas.'

Il tenere duktis el trans la tavolo-pavimento al pordo, quan il apertis por el. Turninte su por irar, el regardis il e repetis du linei de ilua prego:

'Muliero a muliero, lasez me timoza
En vu vivar, en vu mortar.'

Klozinte la pordo, Villon turnis su por retroirar a sua benko. Jehan le Loup, qua spektabis ed esis avida kompensar

pro sua fendita kapo, staceskis, tranis Isabeau kun su, e baris ilua voyo.

‘Kisez yuna boko,’ lu dicis, e shovis la yunino vers la poeto. Villon forpulsis li amba.

‘Irez al diablo,’ il iracoze dicis, e preterpasis li. Itere la manuo di Jehan serchis l’armo, ed itere esis retenita.

‘Il havas malhumoro,’ dicis Isabeau. ‘Lasez il sole,’ ed el tiris sua kompanulo nevolunta al tablo, dum ke Villon sideskis en angulo dil benko e regardegis la fairo.

Tainstante la pordo dil taverno bruisoze apertesis e Guy Tabarie hastis aden la chambro, sua granda luno-vizajo sudorifanta, sua okuli salianta, sua franjo de reda lokli flamifanta de l’ovo-shelo di la kalva kapo, sua enorma ventro ocilanta pro eciteso.

‘Amiki!’ lu kriachis tam laute posible, ‘esas lukto che Grasa Margot inter du yuninachi. Eli esas nuda til la tayo e kombatas sovaje. Venez e videz, per l’amo a Deo!’

La tota bando quik staceskis klamante. Guy Tabarie parolinte turnis su ed hastis tra la pordo apertita aden la strado lunlumizita. L’altri sequis lu, steli vaganta en la kaudo di kometo desnobla, klamis, kriis, ridis, pulsas, anhelis, avida por la sporto promisita.

‘Me kronizos la vinkinto!’ kriis Montigny kurante—e ‘Me konsolacos la vinkito!’ klamis Jehan le Loup kurante dop omni, e li desparis aden la nokto. Nur Huguette restis ek ti omna, ed el instintale turnis su vers Villon kande il squatis super la fairo mortinta.

‘Ka tu venos, François?’ el nelaute susuris.

Villon levis sua kapo de sua manuo por signifkar no.

‘No, me lektas.’

Huguette feroce furieskis. ‘Tu mentias!’ qua faliis movigar la poeto de decidoza rezolvo.

‘Homo povas lektar sen libro,’ il dicis. ‘Irez segunvole, yunino, e batez l’amba debochistini!’ Il itere laxeskis aden amaso desesperanta, ne atencis la yunino, qua regardis il mi-triste, mi-iracoze, pose desaparais suafoye aden la strado, klamis, ke la raskali vartez el.

Robin Turgis klozis la pordo dop el kun sospiro satisfacata, retretis aden sua propra chambri por serchar dormado til ke la klientaro retrovenos. Louis e Tristan, okupata per lia lud-karti, ne atencis irgo altra.

‘Vua barbisto tardesas,’ dicis Tristan pos pauzo.

‘La ludo kompensas,’ respondis Louis.

‘Vu ganas, sinioro,’ grunis Tristan.

La rejo gaye pipiis. ‘Mea avulo esos memorata plu longe kam la majoritato de reji pro olca disipanti e gananti facita por konsolacar lua dementeso.’

Ma parolante ilua gayeso faliis, nam turno dil Fortuno-roto donis oportunajo a Tristan.

‘Me ganas, sinioro!’ lu dicis, e tranis la pariaji aden sua posho.

La rejo sen vorto frunsis la brovi dum ke Tristan itere disdonis la karti, studiis sua nova karti per atenco solena, quale se dependus de oli la fato di Imperio. La silenco pezoza dil chambro apene perturberis da sono. Sioro François Villon budis en sua angulo, sugis drinkajo longa e senbruisa del krucho furtita e triste meditis. Pro vino e fatigo, ilua kapo shanceleskis. La kapo semblis tam pezoza kam plombo e la

cerebro tam lejera e fola kam plumo portita da vento. La vizaji di du homini dansis avan ilua okuli, l'una fier e belega e yuna, l'altra humila e kompatinda ed olda, ed il esforcis ekpulsar eli de sua mento. Neclare il esforcis formacar balado, nobla balado por honorizar omna bona nutraji. Il adminime havis bonega refreno, 'La trip-disho maxim bona.' Il savurante repetis ta lineo, ma ilua okuli vidis palii, ed ilua mentono estublizita tushis la sino. La klinko klyktis, ma il ne atencis. Il apene atencus la pafu di kanono Burgundiana; il dormeskis. Ma la mondo por il dependis de ta klinko-klykto.

CHAPITRO III.

CATHERINE VENAS

La pordo apertesis ed homino eniris la chambro, homino strete envelopita segun la modo uzata da dami diskreta kande eli marchas tra Paris dum la XVma yarcento. El esis sequata da servistulo armizita a qua el turnis su e parolis susurante dum ke el pauzis sur la pordo-solio.

‘Tu esas certa, ke ico esas la loko?’ el questionis, e la homulo respondis—

‘Certa!’

‘Vartez extere!’ dicis la damzelo envelopita, e la servistulo reverancante retropazis aden la strado. La homino cirkonspekte cirkumregardis, nur elua brilanta okuli esis videbla super la falduro di elua mantelo. Villon esis celita; nulu altra esis videbla ecepte la du viri qui ludas per karti. El prudente avancis e tushis la shultro di Tristan, qua esis

maxim proxima. Il turnis su, la vizajo kapucizita, por responder, e dume Louis sizis l'oportunajo por examinar la karti di Tristan, quin il pozabis adsur la tablo, e remplasar per un de lua propra karti un de olti di sua opozanto.

'Ka sioro François Villon esas hike canokte?' la homino questionis. Elua voco esis richa e dolca, e Tristan bone konocis ol, quankam lu askoltis nemoveble. El sate abasis la mantelo por permisar videto di vizajo yuna e bela, ma lu bezonis nula videto por certigar su.

'Ibe il squatas apud la herdo,' lu respondis, rauke maskizis sua propra voco e gestis per la polexo vers la benko.

L'okuli dil damzelo sequis ta gesto e vidis unesmafoye la figuro qua blotisis sur la benko. 'Me dankas vu,' el simple dicis, e movis aden la dopajo, regardo fixigita sur ta formo, la fingri nervoze tordante su.

Tristan rapide inklinis su vers la rejulo.

'Per la diablo, sinioro! ka vu savas, qua elta esas?'

Louis ridetis ye sua adoptita karto, dicis sensucie, 'Ula putano qua konsideras vu kom dupo,' ma la sequanta vorti de Tristan pikis lu de apatio.

'Esas parentino di vu, sinioro, la damzelo Catherine de Vaucelles.'

La rejulo cirkonspekte staceskis.

'Ho ho, ho ho!' lu gutur-ridis. 'Ka bela Catherine venas por renkontrar Thibaut?'

'El serchas François Villon, sinioro.'

La rejulo tresayis.

'Kad el esas la yunino pri qua il naracis? Ka ni kaptas el falanta?'

Louis regardis la figuro senmova dil yunino, pose regardis la chambro. Dop lu esis pordo. Senbruisse lu apertis ol, vidis obskura paseyo, gestis ke Tristan trairez, imperis susurante ke lu vartez en l'obskureso. Dum ke Tristan desaparís, la yunino semblis decídar e lente iris trans la pavimento vers la poeto dormanta. La rejulo strabe spektis ed anke ireskis. Lua skopo esis la fora spaco dop la benko, ube lua ruzoza mento dicernis bona askolto-loko—sekrete askoltar esis pasiono di Louis. La pazo dil rejulo esis katatre quieta—la respiro dil rejulo esis musatre nelauta; dum instanto lu pauzis ye la strado-pordo quale se lu trapazus, ma certa ke lu ne esis remarkata, lu vagis tra l'obskureso a ca refujeyo e kushis su kande la yunino, inklinante su avane, ferme tushis la shultri dil dormanto e pose retrotiris su, defiante restis en sua temerareso.

Villon perturbite movis, quaze rankoroza pro l'interrupto di sua dormo, ed il subite grondis budante, sen regardar adsupre, 'Quo esas?'

La homino itere avane inklinis su e susuris,
'Vorto kun vu.'

Villon fatigite staceskis, e la homino retrotiris su a la centro dil chambro, qua nun semblis esar vakua. Elua nervi esis tro tensita por ke el remarkez irgo surprizanta en la desaparo di la du vizitanti. Se el irgamaniere pensis pri li, esis nur por joyar ke li forirabis e livabis el solitara. Villon preske nekoncie sequis el, tro dormoza por esar kurioza. Subite la damzelo forjetis la falduri qui celis sua vizajo, e la viziono qua frequentis il flagris avan ilua okuli timigita, viziono tre fiera, tre belega e yuna. Il facis la kruco-signo dum ke il questionis, per voco qua sonis stranje fore, 'Ka vu esas reala?'

‘Ka me aspektas quale fantomo?’ la belino respondis.

Pro extazo di joyo Villon falis adsur sua genui quale il neofte genupozis pregante, ed anhelis,

‘Se esas sonjo, me pregas a Cielo, ke me nultempe vekez.’

La yunino tiris de sua sino faldita pergameno ed extensis ol vers il.

‘Vu skribis ica versi a me. Mea parenti dicas, ke poeti dicas multo, intencas poko; ke lia vovi esas kam mielkuko, varma e dolca en la boko, e tam facile glutita. Ka vu esas tala poeto?’

Villon staceskis. Il savis, ke ca ento belega esas karno e sango; ke elua parolo esas parolo homal. Il solene respondis—

‘Mea vorti esas vivo. Me amas vu!’

‘Ka pro ke me nur montras glata vizajo?’

Ondego ravisanta inundis l’anmo dil poeto, ed ilua cerebro esis tam okupata per vorti kam abeleyo per abeli. Il lente parolis quale viro inspirata.

‘Pro ke vu esas la maxim belega homino qua vivas. Se mea omna revu pri beleso esis kunsutita aden un homino perfekta, el esus quale vu. Dum mea tota vivo me lektis rakonti pri amo e serchis olia sekretajo en la brilant okuli cirkum me—serchis, e faliis. Me plu bone serchabus la Santa Graalo. Ma vidante vu, l’olda Cielo e l’olda Tero semblis velkar e me savis to quon amo povas esar, e savis deziro Deatra e submisio Deatra. La mondo chanjesis pro vua veno, omna dolca savori e bela kolori e tenera soni kontenas ulo de vu. Me manjas e drinkas, me vidas ed audas por honorizar vu. La homi en la stradi esas benedikita pro ke vu pasis inter li. Ta roko sur la sulo esas santa, nam vua pedo tushis ol; o l’echopo polvoza en l’angulo, tushita da vua maniko dum ke vu pasis. Me amas vu! Omna

filozofio, omna sajeso, religio, honoro, vireso, espero, beleso esas en ta vorti—me amas vu!’

La yunino regardis il per larja okuli, sen timo, tre astonata, quale bravino regardus sovaja bestio en la foresto. Ma la signifiko di ilua vorti semblis plezar ad el, nam el respondis rapide ed alerte.

‘Nu, me venas a vu por pruvar vua protesti. Se vu intencas ta omna vorti dicita, omna silabo, omna litero, vu darfas men servir. Se no, bona nokto ed adio.’ E per ta vorti el poke movis quaze pronta quik adiar.

Villon avancigis manuo preganta por haltigar el.

‘Me skribis per mea kordio-sango,’ il protestis, e mem la yunino naiva ne faliis lektar la vereso en ilua voco. Nun el proximeskis, parolis tre nelaute ma tre klare.

‘Askoltez. Me esas un de la dami dil rejino; Thibaut d’Aussigny, la Granda Konestablo di Francia, amas me poke e mea larja domeni multe. Lu volas, ke me mariajeskez kun lu. Lu esforcis koaktar me, shamigar me segun sua plezuro, e do me odias lu, e vu anke odiez, nam esis lu qua batis vu.’

Villon askoltante astonate, tresayis quale nove frapita.

‘Ho, ka lu?’ il interruptis. La yunino pluproximeskis, plu konfidencis.

‘Lu donis vua rimi a me e naracis, quale vun lu traktis. Lektante ta versi, me dicis—yen, se poeto parolas lo vera, esas l’unika viro en Francia qua povas helpar me.’

Villon retrotiris su kun tremeto di kompreno. La fumi di vino, la fumi di astoneso forvagis, livis il afrontar realeso nuda e surprizanta.

‘Pro quo ne vua amorato rozea ed ore?’ il questionis.

Catherine frunsis sua brovi pro desestimo. 'Noel le Jolys esas homulo quan multa homini povus amar, ma me amas nula homulo; me nur odias Thibaut d'Aussigny. Ka vu komprenas?'

'Me kompreneskas,' triste respondis Villon.

La yunino pluproximeskis. Elua vizajo esis tre pala en la febla lumo, ed imajo fluganta di la lumo en nubi titilis ilua imagino. Elua labii esis tam reda, il pensis, kam la rubio dil ringo di episkopo, ed elua okuli plu stelatra kam olti di Venus. Do esis il qua tremis, ne la yunino qua parolis stranja vorti nehominatra per susuro klara e stalatra.

'Mortigez Thibaut d'Aussigny. On dicas, ke vu esas habila espadagisto. Vu standas ne plu bone kam proskriptito. Vu dicas, ke vu amas me plu multe kam vivo. Mortigez Thibaut d'Aussigny!'

Villon stranje regardis el. Por salvar sua vivo, il ne povis represar trepido. Il manjis sua kordio, ed ol tre bitre saporis, ed ilua voco sonis a lu tre fore, quale sonas voco en sonjo.

'Por ke vu e Noel-qua-nomo darfas vivar felice por sempre?'

Catherine retrotiris su, kelka desestimo en l'okuli e sur la labii.

'Ka vu esas min avida servir kam antee?'

La questiono frapis ilua sino quale glavo-stroko. Il rimemoris sua ora vovi e sua ora versi, e maladeskis avan l'ombro di sua desloyala dubito ed iraco.

'No, per Cielo, ma me dormis e sonjis e me mustas forvishar ta dormo de mea okuli e ta sonjo de mea kordio. Dicez, quale me servez vu.'

El esis quik kurajigita ed aplombe proximeskis ad il.

‘Thibaut d’Aussigny canokte venas adhike. Lu venis antee maskizita, nam me igis lu sequesar. Me opinionas, ke lu intencas trompar la rejulo a Burgundia, do vu servos e Francia e me. Quale homi tale vu mortigas l’una l’altra?’

Villon ironioze regardis el del anguli di sua okuli; ironioze respondis del angulo di sua boko. Il vidis su quale el vidis il, ed esis tristoze amuzata dal vidajo.

‘Generale dum ebrioza interlukto. Ka vu restos hike til ke il venos, nam me nultempe vidis il? Pose, fidez a mea ago.’

Ulo en ilua voco, quankam ferma e forta, semblis tushar l’orelo dil yunino plu multe kam irga vorto ja dicita. Nova kuriozesio eniris elua okuli, ed en elua voco esis sono preske kompatanta.

‘Ka vu amas me tante multe?’ el nelaute questionis.

Villon stacis fiere e respondis fiere.

‘Per omna signifiko quan ta vorto povas havar en Paradizo.’

Febra kolori tintis la vangi pala e pura dil homino.

‘Ka vu ne expektis, ke vua vorti esez kredita?’

Villon brilante ridetis, ed ilua okuli dansis, quankam ilua kordio esis sat pezoza.

‘Me ne esperis lo, me esforcos esar digna de la honoro.’

L’okuli dil yunino brilis pro astoneso.

‘Vu amas e ridas per la sama respiro,’ el dicis.

Villon facis manusigno desestimanta, mi-protestanta, mi-aprobanta.

‘Lo esas mea nova filozofio.’

Ta vidpunto evidente kelke astonis el. El anhelis, subite glitis tre proxime ad il.

‘Se vu volas,’ el dicis per ferma susuro, ‘vu darfas kisar me, unfoye.’

Omna sango en la kordio dil viro divenis fairo e flamo en ilua vizajo, il turnis su vers el quale se il kaptus elua vizajo en sua manui e siglus sua anmo adsur elua boko. Ma il subite jetis su de el.

‘No, me povas kombatar e segun neceseso mem mortar en vua disputo, ma se me unfoye tushus ta labii—vivo esus tro dolca por riskar.’

La vizajo dil damzelo redeskabis pro elua ofro: nun ol itere paleskis.

‘Segunvole,’ el dicis, e tainstante bruiso di klami, kanti e pedi tramplanta sonis extere. La poeto quik falis del pinaklo vertijiganta di sonjo-lando aden la leda valo dil mondo ordinara.

‘Esas mea amiki retrovenanta,’ il dicis. ‘Li ne videz vu. Venez tavoye.’ Parolante, il kaptis elua manuo e tiris el trans la chambro al eskalero qua duktas al supra galerio. Ibe il igis el vartar.

‘Hike vu povas vidar sen videsar. Kande il venas, montrez il a me. Pose vu povas ekirar al strado per ita paseyo.’

Tainstante la chefa pordo bruisoze apertesis e la turbo sovaja spumatre varsis su aden la chambro, stimulate bolianta, Huguette saltanta quale aer-buleto sur la vortici di lia entuziasmo. Louis e Tristan explotis la konfuzeso por ekirar sua celo-loki e ritrovar sua plasi an la tablo.

‘Esis rara sporto dume,’ klamis Jehan.

‘Ol ne duris sat longe,’ kriis Jehan.

‘La sporto chanjis kande vu arivis, Abadino,’ dicis Montigny, ed aprobante frapetis la dorso dil yunino. Huguette rulante sua maniki turnita sukusis sua longa hari de sua okuli e rideskis.

‘Me agis quale François demandis, e batis l’amba debochistini. Vino, proprietero, vino! Mea brakii doloras.’

Robin Turgis agis rapide; flakoni e gobleti kiktis dum ke la homi amasis su cirkum tabli e rikomencis drinkar e kubludagar per rinovigita gayeso pro la kombato jus spektita. Guy Tabarie ridis un de sua ridi longa e grasa pro memorajo pri quale Huguette batabis e bakabis singla amazono. ‘Deo, quale eli krietis e tordis su!’ il dicis.

Louis susuris a sua kompanulo.

‘Nia poeto dementa forsan facos bona stroko por me, amiko Tristan.’

Tainstante la taverno-pordo apertesis e viro eniris—kurta viro, simple vestizita, kapucizita. Il anxioze cirkumregardis til ke il vidis Louis e Tristan, e quik adiris. Villon inklinis su del balustrado, vidis il e tushis la brakio dil yunino por atencigar el pri la nova eniranto.

‘Kad esas il?’ il susuris.

La yunino negis per kapsigno.

‘No, no. Thibaut esas granda viro. Ma ta figuro semblas esar familiara.’

La nekonocato venis al tablo ed inklinis su inter Louis e Tristan. Louis regardis adsupre e ridetachis pro rikonocar sua barbisto, Olivier le Dain.

‘Il venas, sinioro,’ Olivier dicis.

‘Ka vu esas certa?’

‘Ni persequis il totavoye, til ke me reptis adavane. Il venas!’

Fingro sur labio, Olivier glitis tra la pordo dop qua Tristan celabis su plura minuti antee. La rejulo fricionis sua manui e gutur-ridis. Mem Tristan aspektis plezata.

CHAPITRO IV.

ENIRAS THIBAUT

Itere la pordo ocilis sur sua charniri por admisar viro tre altstatura, tre forta, vestizita quale soldato ordinara, sua muskuloza maso armizita per stalo e ledro. Il regardetis cirkum su enirante, kambiis regardi kun René de Montigny, e venis a la benko, adsur qua il jetis sua enorma korpo per kliktado e vokis al proprietero per la bramo di bovulo, ke lu adportez vino.

Catherine inklinis su e vidante anheletis.

‘Yen il!’ el respiris aden l’orelo di Villon.

Villon nevolunte sospiris, parte ya pro la pensajo, ke ilua chasajo esis avan ilu, e tre granda e rejala cervulo por esar minacata da chasanto; ma anke parte pro regreto akuta. Esis tre dolca blotisar en l’obskureso dil eskalero tante proxim l’unika belino en la tota mondo, sentar elua respiro sur la

vango, preske audar la batado di elua kordio, savar ke unfoye, se nur unfoye, li esis kuna e ligita per skopo komuna, sentar la tusho di elua mola robo, savar ke, se il volus, il povus tushar elua hararo per manuo extensita. Ta sekundi di stranja intimeso semblis valorar la tota restajo di ilua vivo—ed oli nun esis finita. Nun il mustas montrar, ke il meritas oli. ‘Bone,’ il dicis, e livante el, nelaute decensis l’eskalero, reptis kat-pedatre trans la taverno-pavimento ed habile enpozis su adinter sua amiki, qui esis ante nun tro frenezioze gaya por esar surprizita da ilua subita ri-aparo, o questionar de ube il venis. Nur un de la societo esis absenta—René de Montigny, qua staceskabis quik kande la soldato sideskis apud la herdo, e venabis por salutar il per maniero semblante sensucia. Villon habile movis de amiko ad amiko, trovis loko ye la dorso dil benko ube il povis audar kelki del vorti qui pasis inter Montigny e la nekonocato, renkontro qua esis anke spektita ne-expektite da la modesta borgezi qui sidis aparte, e quin nulu nun atencis.

‘Bona vespero, amiko,’ afable dicis Montigny.

‘Sat bona por la sezono, amiko,’ la soldato respondis. ‘Quale standas vua gardeno, amiko?’

Montigny kapricoze ridetis.

‘Tre salubre, ecepte pro la steli fluganta.’

Pro la regardego dil soldato lu rapide explikis.

‘Mea espritaĵo. La stelo fluganta esis fleĉo Burgundiana longa de tri futi qua flugis trans mea muri ye dimezo e trovis sua komforto en mea gardeno. Yen to quon la fleĉo portis.’

Lu ektiris de sua sako peceto de pergameno, faldita e siglita, e transdonis ol a la semblanta soldato. La konestablo travestiata prenis la letro ed atencoze regardis ol.

‘La sigluro ne esas fendita,’ il dicis a su.

René remonstris per nobla gesto di indigno. ‘Me nultempe lektas la letri di altri,’ lu protestis.

Thibaut levis sua shultri.

‘Profitus vu nur poke se vu lektabus,’ il dicis, fendis la sigluro e turnante su, inklinis su por lektar per la febla fairo-lumo to quon la letro kontenas. Ol uzis vorti qui semblis esar sat ordinara, ma Thibaut savis olia signifiko celita, savis, ke la Duko de Burgundia facos to omna quon il demandos, donos ad il dukio, donos ad il la damzelo quan il deziregas, to omna il demandus o dezirus, se il nur agus kom trahizanto e livrus Louis aden la manui dil Duko de Burgundia. Pro ke lo esis to quon Thibaut ja rezolvabis facar, rideto kontenta heligis lua mieno, ed il jetis la pergameno aden la cindri briletanta e spektis til ke ol velkis aden nuleso. Il turnis su a Montigny, qua atencoze spektis il.

‘Ka vu povas komandar ula raskali fidinda de vua sorto qui plu bone egardas oro Burgundiana kam la folulo sur la trono?’

Montigny respondis dop sua manuo. ‘Yes. Me konocas mi-dekeduo de forta yunuli qua furtus la rejulo de lua palaco se li esus sat bone pagita por la tasko,’ e lu gestis per la polexo super sua shultro vers sua kompanuli debochanta. Thibaut aprobis per kapsigno. Il shovis oro aden la avida manuo di Montigny, susuris, ke lu morges renkontrez il, e dum ke Montigny retroiris a sua amiki, il turnis su por ekirar la taverno.

Suprizite, il trovis su afrontata da Villon, qua fingis ebrioso e baris ilua paso per mieno di granda gayeso. 'Vu promenase extere tre tarde, honesta soldato,' il hipis.

'To esas mea afero,' respondis Thibaut. Il esforcis pasar, ma Villon ankore tardigis il.

'Ne esez desafabla. Venez ed apertez botelo.'

'Me havis sat multa, e vu havis pluo kam sato,' grondis Thibaut. 'Enlitigez vu!'

La falsa bonhumoro di Villon quik chanjesis.

'Vu esas damnde ruda kerlo, soldato, e ne savas quale traktar jentilulo, vidante il.'

Thibaut nepacienteskis.

'Forirez!' il dicis, e shovetis Villon per manuo apertita por shanceligar il.

La voco di Villon plulauteskis til klamo. 'Me ne foriros! Quale me savas, ke vu esas honesta soldato? Quale me savas, ke vu esas vera viro?'

La lauta voco di Villon atraktis la atenco dil festanti.

Montigny glitis a Villon e susuris. 'Lasez il sola, François; il ne esas to quo il semblas.'

'Semblas! Quo importas to quon il semblas?' Villon kriis. 'Esas to quo il esas ke me deziras saveskar. Forsan il tote ne esas honesta soldato. Forsan il esas damnda spionisto Burgundiana!'

Thibaut levis manuo por aplastar Villon, ma la nuda poniardo dil poeto minacis, ed il hezitis.

'Jetez ica ebria hundo aden la strado,' il iracoze imperis. La amiki di Villon frenezioze aboyis kontre il.

Villon retrojetis la frazo. 'Ebria hundo, ha! Vu esas leda fripono mentianta! Gardez la pordo, amiki, ca raskalo insultas me. Ektirez vua fero, soldato!'

Instante la tota bandacho esis inter Thibaut e la pordo, omna muliero esis furio, omna viro esis kombatisto; omna viro ecepte René de Montigny, qua habile desintrikis su del amaso de sua kompani, iris al pordo lateral, e neremarkite reptis tra ol dum la kaoso. Lu intencis alarmar la sentineli por ke li intervenez por protektar la patrono povoza, e taskope desaparais aden la tenebro dil strado e kureskis tam rapide posible.

Dume la disputo che la Pin-kono pluvarmeskis. Thibaut regardachis sua enemiki quale bovulo regardachas hundi aboyanta, sovaje questionis la poeto brandisanta glavo: 'Per la diablo, qua vu esas?'

Villon defiante movis sua kapo ed ociligis sua glavo.

'Me esas François Villon, e mea glavo esas tam bona kam to di irga viro.'

Ta nomo frapante l'oreli di Thibaut, la gigantulo ridis rido di gigantulo.

'Ka vu esas François Villon?' il bramis. 'Donez a me bastono, ulu,' ed il cirkumregardis quaze serchar l'armo postulata.

Villon avide sizis gobleto e jetis la lizi aden la vizajo dil soldato, makulizis ilua vangi per guti karmezina, qui fluetis adsur la kuraso. Kun sufokata mujo di furio, Thibaut tiris sua espado aden la aero.

'Folulo!' il sisis. 'Me mortigos vu!'

‘On vidos ka,’ Villon brave respondis e stacis gardante su, alerta e cirkonspekta.

Dum instantly la raskaluli e raskalini retenis respiro. La granda figuro en stalo brilanta tante dominacis la magra formo di lia favorato, ke irgo simila ad egala kontesto inter la du viri semblis esar preske ridinda. Qua habileso di Villon povus esperar vinkar kontre la fortega stroko dil armo di ta enorma soldato?

Subite la pronta spirito di Huguette solvis la problemo. El adavane saltis per l’ajilesa delikata di yuna pantero, pozis su inter l’opozanti.

‘Ludar equitatoze!’ el kriis. ‘Esas David e Goliath,’ e parolante, el indikis per l’una manuo Villon e per l’altra frapis per l’apertita palmo por sonigar la kuraso dil enemiko di Villon. ‘Li kombatez per espado e lanterno en l’obskureso.’

Lauta aplaudo salutis la sugesto dil yunino. Ta duelo-formo fantastika ne esis nefamiliara a la libera membri dil Korto di Mirakli, e Villon ipsa, quankam avida por la kombato, esis sat pronta vidar quante bone ca formo sekurigus sua skopo. Habilesa, fortesa, omno esas egala kande viri kombatas kom ombri en ombri.

‘Quon vu dicas, Goliath?’ il ridis, e la severa vizajo di Thibaut respondis ridetante.

‘Segun vua plezuro,’ il dicis, serene sukonfida pri sua fortesa e la longeso di sua brakio. ‘Omno esas sama a me.’ Ma subite regardante la vizaji oglachanta e budanta cirkum su, volfatra zono di ferocesio, il retrotiris sua konkordo. ‘Kondicione,’ il dicis pluse, ‘ke kande vua fino venas, tale finas la disputo. Vua amiki mustas konkordar.’

Villon quik konkordis. Il deziris descharjar la mondo de Thibaut, ma nur ipse, por la blanka yunino qua celas su sur l'eskalero.

'Me promisas,' il dicis, 'por me e por li,' e turnante su al yunino, insistis, 'Promisez, Huguette; jurez!'

'Me juras,' Huguette respondis.

'Decidita,' dicis Villon. 'Nun, amiki, facez cirklo ed extingez la lumi.'

Pos plusa instanto, la preparo por la kombato avancesis. Robin Turgis iracoze protestis la profanaco di sua albergo ordinata, esis quik vinkata da Jehan le Loup, qua shovis lu al benko e retenis lu ibe per l'akutajo dil poniardo ye lua fauco. La homini amasis su kriante, ecitate, sur l'eskalero sub la loko ube blotisis Catherine regardanta tra la balustrado. La homuli stacis dop tabli e sur benki dum ke Casin Cholet e Colin de Cayeux plunjis su aden la chambri dil proprietero e singlu riaparis portante lanterno acendita. Dum ke ca preparo hastoze avancesis, Tristan timante inklinis su avane e tiris la mantelo dil rejulo.

'Ico mustas haltigesar, sinioro,' lu susuris; ma la rejulo negis per kapsigno e severe ridetis kontente.

'Kontree, amiko,' lu respondis, 'irge qua de ta raskali mortigas l'altru servas la stato e sparas laboro por la pendigisto.'

Villon transiris la chambro e proximeskis a la budante vartanta Thibaut. 'Me supozas, ke me bilancigos nia konti, sioro Thibaut,' il susuris.

La gigantulo regardegis il. 'Ka vu men konocas?' il anhelis.

‘Hiere vua paji bategis me,’ respondis Villon. ‘Hodie me titilos vu. La roto turnas e riturnas, amiko Thibaut.’

Dum ke il parolis, Guy Tabarie extingis la lasta kandelo en la chambro, qua quik tote obskureskis. Mem la febla lunlumo enirante tra la fenestro esis rapide velizita da Huguette, qua tiris la kurteni. La febla lumo del fairo nur emfazis ed intensigis l’obskureso en qua du lanterni brilis, pala planeti de flava fairo, en la manui di Casin e Colin. Villon sizis l’una e Thibaut l’altra. Esis instanto di silenco pezoza; lore kriis la voco di Huguette del nigreso. ‘Ka vi es pronta?’

L’amba kombatanti klamis, ‘Yes!’ per la sama respiro, e per la sequanta komencis la batalio.

Nula kombato plu stranja eventabis inter ta muri, mem forsan inter la muri di Paris. En la densa obskureso la du opozanti tastis l’una por l’altra, alternative guidata o perplexigita da la lanterno-lumi, subite elevante la lumizilo od habile celante ol sub falduro di mantelo. De tempo a tempo eventis hastozaambio di atako e pareo, pose l’opozanti retropazis por itere tastar e lumizar e serchar l’una l’altra; lia lanterni flagris e desaparís quale lampiri, lia lami nun brilas quale blua fulmino trans la nigreso, nun esas nevidebla mem a ti qui tenas oli.

Tristan vane esforcabis persuadar la rejulo livar ante la kombato fantastika, ma Louis ferme restis.

‘Me ne omisus vidar ol por la mondo, homo,’ lu insistis. Lua omna delekto pueratra pri aventuri esis tote saturata cavespere, e tainstante ne esis irga homo plu felica en la rejio kam la homo qua per stranja fato esis olua rejo.

La kombato duris dum minuti qui semblis esar hori a la plu multa spektanti anxianta. Nun la chambro subisis la maxim profunda silenco, e nun, kande revelita lanterno brilis e la nuda armi inter-renkontris, kriacho de homino o represita blasfemo de homulo plenigis la loko per sento di homaro spektanta ed avida.

Subite, la tenseso di spektanti e spektati esante maxim akuta, venis grandega bruiso ye la pordo e voco laute klamis impero, ke on apertez per la nomo dil rejulo.

Tristan bone komprenis to quo l'advoko signifikis. 'Esas la sentineli, sinioro,' lu susuris al rejulo.

Anke Thibaut, tastante por sua ajila antagonisto e komencante desesperar ke il aplastos ta viro, audis e komprenis l'advoko. Il fatigesis pri la kombato perplexiganta.

'Apertez la pordo!' il bruisoze klamis, e la klamo incitis Villon a plu impetuoza asalto. Il saltis quale kato vers la gigantulo, blindigante revelis la lanterno avan ilua okuli, e kande Thibaut furianta facis espado-stroko sovaja, Villon habile ociligis sua lanterno adsur la punto dil espado di sua enemiko e quik stekis sua lamo aden la flanko di Thibaut.

'Ne tante rapide, rat-kaptanto!' il kriis exultante.

Thibaut falis per pezoza frakas-bruismo e la pordo esis violentoze apertita, l'armizita sentineli envarsis su portante torchi flamifanta, plenigis la chambro per lumo e viri homarmarizita. François, pos regardeto triumfanta vers la gigantulo falinta, jiris e regardis adsupre al galerio.

Catherine inkinis su trans la balustrado e jetis rubando-nodo a sua championo, qua kaptis ol fluganta tra la aero, presis ol an sua labii, e shovis ol aden la sino di sua vamso.

Pos plusa instanto Catherine desaparís e Villon trovis su krude tenita en la forta manui di du soldati, dum ke la kapitano dil sentineli astonate studiis la ceno, e la friponi esis timigita da la nova enirinti.

‘Quo esas ica tumulto?’ questionis la kapitano.

Villon jokante respondis, ridetis tra la krucumita piqui qui inkluzis il.

‘Kombato equitatoza, bona kapitano, segun la legi honorenda di espado e lanterno.’

La kapitano dil sentineli atencis Thibaut qua, helpita da un de la soldati, levabis su sur kudo e venjeme regardegis Villon.

‘Qua esas ica homo?’ lu questionis.

Deziro por venjo vinkis la diskreteso dil vundito.

‘Me esas Thibaut d’Aussigny,’ il anhelis. ‘Me esas la Granda Konestablo.’

Tremo di surprizo e timo kuris tra la chambro pro la sono di ta nomo timenda. La kapitano di la sentineli genupozante su salutis.

‘Sinioro,’ lu dicis, ‘quale co eventis?’

La sensi di Thibaut forfluis kun ilua sango fluanta, ma maligneso vinkis febleso pokatempe. Il indikis Villon. ‘Prenez ta kerlo e pendigez lu del maxim proxima stradolampo,’ e parolante esvanis.

Quik la kapitano turnis su a sua kaptito. ‘Ektranez ta kerlo e pendigez lu,’ lu kurte imperis. Villon sovaje cirkumregardis por eskapo-voyo, vidis nulo. Ilua amiki simpatioze jemis, ma povis facar nulo plusa pro la soldati. Huguette jetis sua brakii cirkum il e singlutis. La manui dil kaptanti presis plu pezoze e Villon tremis pro la tusho.

Subite la borgezeto neremarkinda an la tablo staceskis ed avancis vers la soldato.

‘Haltez, sioro,’ lu dicis impereme. ‘Ta yuna jentilulo esas mea afero.’

La soldato iracoze turnis su a la civitano intruzanta. ‘Quo vu esas,’ lu gronis, ‘qua audacas intervenar en la yusteso dil rejulo?’

La civitano tiris sua pezoza chapeleto de sua kapo e revelis la vizajo rugoza ed avida tante bone konocata e tante bone timita.

‘Me esas la yusteso dil rejulo,’ lu simple dicis, e dop lu Tristan kriis, ‘Deo salvez la rejulo!’ e la soldato astonate genupozis por homajar. Villon, regardegante, konsternate, trovis la droleso di la situeso e ne povis represar sua lango.

‘La rejulo! Per la bona Deo!’ il dicis, e puntizis sua komenturo per prolongigita siflo.

CHAPITRO V.

LA VOCI DIL STELI

La Rejo Louis amis rozi. Omno rejal en lua naturo iris a la floro rejal; irge qua deziro a beleso jacis celita en lua kordio trovis kontenteso en olua kolori splendida, en olua odori splendida. La Greki kredis, ke la reda rozo naskis dum ta bela dio kande Venus, vidante Askanius dormanta sur lito de blanka rozi, presis manuedi del flori a sua labii, e la pala petali redeskis aden olia beleso karmezina sub la kisi dil deino. Louis XI savis nulo pri ca legendo, ma la reda rozo esis lua prefero, ed angulo di la gardeno rejal dedikesis ad olua servo. En la parto dil palaco maxim antiqua, apud la turmo griza ed anciena ube la rejo prizis spektar la steli e meditar pri stranja savaji, sub teraso di qua la gradi ipsa esis kovrita da petali, la sulo dorlota brilis per vera miraklo di rozi. Omna nuanco di redo quan rozo povas portar esis reprezentita en ta loko

dazlanta, de la febla rozeo quan la labii dil deeso apene frolis, a la skarlato ridetanta qua sugestis la boko di Afrodite, de la purpuro imperiala di la pompo di Caesar, a la karmezino tante profunda ke ol esis preske nigro, tam nigra kam la sango konjelata sur la kruro lacerita di Adonis. Hike, kande la steli evitis o trompis lu, la Rejo Louis venis, reptis alonge l'eskalero sinuifanta di sua turmo, la nomi di santi sur sua dina labii, por inhalar la parfumi sun- o lun-lumizita di sua rozi, por serchar poka repozo por sua mento agitata, poka tranquilesa por sua kordio agitata.

Tajorne pos sua vizito a la taverno Pin-kono, la Rejulo Louis sidis en sua roz-gardeno e flaris la aero parfumizita per plezuro dum ke sua akuta okuli movis de pergamen-volvajo sur sua genuo a la vizajo di ta qua stacis apud lu, e parolis per voco nelauta, parolante indikis markizi e figuri sur la pergameno desvolvita. La kompano dil rejo esis oldulo en robo furizita, homo di qua la vizajo esis rugizita da yari e studii, e di qua l'okuli semblis sempre regardegar kozi quin altri ne povis vidar. En lua dextra manuo lu tenis granda sfero kristala, ed irgekande la rejo taceskis pro studiar la volvajo, la sajulo levis la globo briletanta e regardegis olua vitra profundaji per mieno di sagaceso exajerata.

De un de ta instanti abstraktita la rejulo subite regardis adsupre, e nemediate la regardo dil astrologo ocilis de la sfero a la vizajo di Louis.

‘Vu savas pri l’aspekto di korpi planetal,’ dicis la rejo, ‘e vu savas pri la stranja sonjo quan me sonjis dum tri nokti sucedanta.’

La saĵulo solene inklinis sia kapo. La reĵo parolabis pri tiu sonĵo ed olua omna partikularaĵi adminime dekedufoye camatine. Ol semblis esar mixita kun la sunlumo e l'odoro dil rozi; esar parto dil ucelo-koro. Ma lu itere askoltis la naraco per la sama mieno surprizata quan lu ofrabis a l'unesma itero.

'Me sonĵis, ke me esis porko serchanta la stradi di Paris, e ke me trovis perlo kustoza en la pluv-kanaleto. Me pozis ol en mea krono ed ol plenigis tota Paris per sia lumo. Ma ol semblis plupezeskar tante multe sur mea fronto, ke me jetis ol de me e fulabus ol aden la sulo, ma stelo falis de cielo ed haltigis me, e me vekis tremante.'

La voko nazala dil reĵo zumis tra la repeto familiara; lore lu subite turnis sia kapo per sorto de alerteso ucelatra vers l'astrologo ed akute questionis: 'Nu, quon vu komprenas de ol?'

L'astrologo sukusis sia kapo. 'La steli brilas,' lu lente dicis, 'ma lia brilesa perplexigas okuli mortiva ed esas desfacila lektar inter la linei di lia brilego. Sonĵi esas obskura, ed esas desfacila por menti mortiva interpretar lia obskureso.'

La reĵo frunsis sia brovi. 'Me savas sat bone,' lu dicis, 'ke steli brilas e ke sonĵi esas obskura, ma via saĵeso esas vestizita e nutrita e loĵita por plu profunda savo kam ico. Interpretez mea sonĵo por Francia quale Iosef interpretis la viziono dil Egiptiano.'

Per vizajo senmova l'astrologo studiis la kristalo. 'Tale me semblas lektar l'enigmo di via sonĵo, sinioro,' lu respondis. 'Esas ulu en la profundaj qua, se lu esus exaltita a l'altaji, povus facar granda servo ma qua povus tante multe iracigar vu, til ke vu volus retrojetar lu aden la profundaj ek qui il

esis elevita. La steli semblas parolar pri tala veno, e semblas a me, ke ca nekonocato havus forta influo por lo bona dum sep dii de ca dio. Me serchis e serchis vane ulo pri ca homo en la kristalo. Me neklare vidas granda turbi, spektakli e maskofesti, e movado di multa soldati, batalio e sangofluo, e granda vinko por Francia—e pose stelo falas de cielo e la tota viziono desaparas.’

La rejo restis silencoza dum instanto; per gesto imperema lu forsendis l’astrologo, qua eniris la turmo ed acensis la gradi sinuifanta a la chambro ube lu okupas su per studii okulta. La rejo agitate marchis adavane ed addope, ne atencis la rozi, pensis nur pri la steli.

‘Se François Villon esus la rejo di Francia,’ lu murmuris. ‘Quale brilegis ta dementa baladifanto hiere nokte. Foli esas proverbatre fortuneza, e dementulo forsan salvos Paris por me, quale dementino salvis Francia por mea patro.’

Pezoza pazo dop lu vekigis lu de lua meditado. Turnante su, lu vidis la kompanulo di sua aventuro dum l’antea vespero.

‘Nu, Tristan, ka?’ lu netranquile questionis, nam Tristan portis ta rideto maligna quan lu sempre portis kande lu havas irga novajo desagreabla transdoninda.

‘L’ucelo forflugis, sinioro,’ lu dicis. ‘La vunduro di Thibaut d’Aussigny esis multe plu lejera kam ni opinionis hiere nokte. Pos ke ni portis lu a lua domo, lu eskapis travestiata, e me kredas, ke lu fugis de Paris por unionar su a la Duko de Burgundia.’

La rejo sensucie levis sua shultri.

‘Me deziras joyo a la Duko per lu,’ lu dicis. ‘Lu esas plu danjeroza a mea enemiko kande lu esas kun mea enemiko. Ube esas la raskali del hiera nokto?’

‘La kanaliaro del taverno esas gardata da mea sinioro Noel.’

‘Ka mea rivalo por rejaleso?’

‘Barbisto Olivier gardas il. Me pendigabus la fripono nemediate.’

‘Vua foyo venos, amiko, ne dubitez. Ma la steli avertas me, ke me bezonas ca bubacho rimifanta. Esas rakonto pri Haroun al Raschid—’

Tristan represis beo e mokrideto. ‘Altra rakonto, sinioro,’ lu dicis per sorto de protesto kompatoza, nam la rakonti dil rejo ne sempre amuzis Tristan.

Louis tamen duris parolar, indiferenta a la sentiementi di sua kompanulo.

‘Quale il prenis ebria raskulo del stradi e portis lu a sua palaco. Kande la raskalo vekis sobre, la kortani persuadis lu, ke lu esas la kalifo, e la Komandanto dil Fideli trovis granda amuzo en lua agi. Me promisas a me simila distrakto.’

Tristan surprizite regardegis lu. Ca amuzo-formo esis nova a lu e ne semblis tro amuziva.

‘Ka vu lasos lu supozar, ke lu esas rejo, sinioro?’ lu questionis.

Stranja rideto rugizis la maligna vizajo dil rejo.

‘Ne tote,’ lu dicis. ‘Vekinte, il esos certigata, ke il esas la Komto de Montcorbier e Granda Konestablo di Francia. Ilua agi bufonatra forsan amuzos me, ilua stelo fortuneza forsan servos me, ed ilua lango charmanta forsan helpos venjar me

kontre ula damzelo audacoza qua desestimis me. Venigez Olivier a me.'

Tristan grave reverencis e turnis su sur sua talono. En sua kordio lu tendencis kelke desestimar la kaprici dil monarko. Kande esas oportunajo pendigar homo, semblas esar disipo di tempo plear la folo camaniere. La ludo di kato kun muso esis nultempe la maniero di Tristan. Lu sempre konkordis kun la maniero di hundo kun rato.

Louis rikomencis sua marchado agitata, la manui faldita dop lu e la kapo avane inklinita, quale se lu serchus la tero por perdajo. Lua mento esis okupata per multa pensaji. Lu bone savis quante neferma esas sua situeso, quante nepopulara lu esas, quante forta esas la forci dil Duko de Burgundia aranrita kontre lu, quante poka lu povas fidar a la loyaleso dil Parisani se l'enemiko esus kapabla pozar pedo aden la chefurbo. Lu esis tre ambicioza, lu esis tre sukonfidanta, lu esis tre kurajoza, ma lu sentis ke ambicio, sukonfido e kurajo ne suficas por subtenar la trono dum ica krizo. La parto supersticoza di lua karaktero turnis su nekalme a lo nekonocata e lua spirito plunjis su aden kristali o flugis inter la planeti jiranta, luktis por okulta klarigo. A le supersticoza, trivialaji esas la giganti di destino, e la folaji dil rezo dum la hiera nokto ferme tenis lua mento. La kanalio pitoreska qua tante galante anuncabis sua deziro regnar Francia e salvar el omnakaze titilus la gusto dil rezo por lo extravaganta, ma la renkontro kun la poeto, sequante la stranja sonjo dil rezo, e sequita da la neklara predicaji dil astrologo, stacis majestoze avan lu. Lu sempre havis en sua mento la memorajo pri la damzelo brilanta e santa qua venis quale kuriero de cielo por helpar lua patro

kande fortune semblis jacar en la polvo, e tote serioze lu permissis su esperar, preske kredar, ke tala sokurso forsan esus donita a lu per la rimifanto fantastika qua reprimandachabis lu en la taverno Pin-kono.

Regardante adsupre, la rejo vidis formo plu bela kam to di Villon qua impresis sua mento, ma la vidajo nur plufortigis la pensaji dil rejo.

Tre belega yunino, altstatura, impozanta, imperema, venis de un de la roz-voyeti, elua brakii plenigita per la granda flori karmezina. Se la rejo esabus erudito pri la miti dil Greki, lu komparabus la yunino ad un de la deini glorioza dil Dearo Helenala. Sen to, lu nur feroce konciis, ke la yunino esas tre belega, ke elua beleso tre akute luris lu, e vekigis en lu akuta rankoro pro lua homajo desestimata. Ca yunino, quan Thibaut d'Aussigny deziris spozinigar, ca yunino quan la rejo ipsa deziregas, ca yunino quan la dementa poeto adoras—qua rolo el pleos en la komedio fantastika qua gradope formacas su en la mento tordita di Louis?

Catherine de Vaucelles vidis la rejo, e ceremonioze reverencis.

‘Adube vu iras, damzelo?’ questionis Louis.

El nelaute respondis, ‘A la siniorino, siniorulo, qua imperis, ke me koliez rozi.’

‘Donez un a me,’ dicis la rejo, e pos ke la yunino transdonis a lu un de la maxim longa e reda de elua kargajo, la rejo lejere ociligis la floro, frolis la flor-vizajo dil yunino per ol, e mokante regardis el.

‘Vu esas bela puerino,’ lu dicis. ‘Vu povus havir la amo di rejulo. Nu, nu, vu esis folo. Thibaut d’Aussigny kurtezas vu, ka ne?’

‘Il deklaras, ke il amas me, e me deklaras, ke me odias il.’

‘Il esis vundita hiere nokte dum lukto en taverno.’

La yunino krietis pro deskontenteso.

‘Ka nur vundita, sinioro?’

La rejo kordiale ridegis.

‘Vua sucio esas adorinda. Joyez. Il forsan rekuperos. E ni kaptis l’asasinanto. Il pagos la puniso.’

Catherine proximeskis a la rejo. Elua okuli esis tre avida, ed avida esis elua voco.

‘Sinioro, me ne esas malicoza kontre ca homo por vundir Thibaut d’Aussigny.’

‘Vu esas klementeso ipsa. Nultempe konvenus havar muliero sur la trono. Ma vundar granda sinioro egalas vundar la tota stato. Il pendigesos pro to.’

La yunino kelkete frunsis la fronto.

‘Ca homo ne devas mortar, sinioro. Thibaut esas trahizanto, fripono—’

La gayeso di Louis pluprofundeskis, ma lua parolo restis grava.

‘Atencez, dolcajo, ne vadar ultre vua profundajo. Ma vi mulieri esas kompato-fonteni. Se la vivo di ca kerlo interesas vu, pledar por ol a mea sinioro la Granda Konestablo.’

La yunino gestis pro desespero.

‘Thibaut esas senkompata,’ el dicis. Elua boko streteskis kande el pensis pri la viro quan el odias e pri elua propra falio

forjetar il de elua voyo, ma alejesis pro la sequanta vorti dil reĵo.

‘Thibaut ne plus havas ta ofico. Probez lua sucedanto.

El pregante inklinis su avane.

‘Ka lua nomo, sinioro?’

Louis penseme regardis el.

‘Il esas la Komto de Montcorbier,’ lu dicis. ‘Il esas nekonocato en nia korto, ma il trovis loĵejo en mea kordio. Il venis hie nokte per pas-permiso del sudo. Il esas tre rekomendata a me da nia fratulo de Provence. Me kredas, ke il bone servos me, e me esas certa, ke il sempre esos indulgema a beleso.’

La reĵo afable ridetis dum ke la pronta mentiaĵi lejere glitis de sua labii. Lu multe amuzis su per la fili dil rakonto feala quan lu facas.

‘Vu havos audienco kun il.’ La reĵo paŭzis. Lu vidis sur la gradi l’obskura figuro di la barbisto reĵal, qua proximeskis respektoze. Lu advokis:

‘Olivier, balde, kande la sinioro de Montcorbier promenas en la gardeno, duktez ad il ica damzelo. Ka tu komprenas?’

Lu turnis su itere vers Catherine ed itere titilis elua mentono per la rozo ocilanta.

‘Nun irez, yunino, o mea spoŝino e vua reĵino mankos elua rozi.’

Catherine itere salutis la reĵulo e lente acensis la gradi aden la palaco. Louis spektis el iranta, spektis til ke el desaporabis, e lore turnis su quik a sua servisto.

‘Nu, amiko barbisto, ka pri François Villon?’

‘Poto de vino drogizita dormigis il hiere nokte. Cajorne il vekis en palaco, envolvita en la linji di lito rejalo. Il esis lavita e razita, luxoze vestizita e rare parfumizita. Il esas tante chanjita, ke ilua maxim intim amiko ne rikonus il. Il semblas ne konocar su ipsa. Il pavonumas, quale se il esus kortano dum sua tota vivo.’

La reĵo gutur-ridis.

‘Me ne multe dubitas, kande l’asno portis la pelo di leono, ke lu pensis su esar leono. Ma il ne esas astonata?’

‘Tro multe astonta, sinjoro, por revelar astoneso. Ilua servisti certigas il, per la maxim solena mienoj, ke il esas la Granda Konestablo di Francio. Me kredas, ke il supozas su en sonĵo e, trovante la sonĵo delicoza, akceptas ol.’

‘Rimemorez,’ dicis Louis, ‘sekar la rakonto. Ĉu kio venis adhike hiere nokte de Provenco. Nulu savez ĉu il esas eĉte tu e me e Tristan. Reklamez al la tota korto, ke il esas la Komto de Montcorbier, la favorato di nia fratulo de Provenco, e nun mea amiko e konsilero. Me prizas tu, Olivier, quale tu savas, e Tristan e me esas tre bona amikoj; ma via kapi ne esus sekura sur via ŝultraro se mea ludo esus ruinita da nediskreteco.’

Olivier profunde reverencis.

‘Me ne darfus parolar por Tristan, sinjoro,’ lu dicis, ‘ma por me, la deo Harpokrates ne plu multe simbolizas silenco kam me, kande me mustas retenar mea lango.’

‘Esas bona,’ dicis Louis. ‘Me responsos por Tristan. Venigez ta kio adhike al me.’

Post plua reverenco Olivier levigis la reĵon kaj akensis la gradon en la palaco. La reĵo pensante flaris la rozon kiam Catherine

donabis. La profumo semblis tranquiligar lu, e lu meditis, varmigis su per la suno e nutris sua imagino per la amuzo qua ludar per la vivi di altri sempre ofris.

‘Ta Pierrot e Columbine dansos segun mea kaprico quale pupei sur metal-filo. Esus rara sporto, se siorino Catherine desestimis Louis por inklinar su a ca mendikanto. Il pendigesos pro mokir me. Ma il kondutis su quale rejulo malgre sua shifoni e rapecuri, ed il gustos splendideso.’

Regardante adsupre la teraso, lu vidis la rivenanta figuro di Olivier le Dain, e konjektis ke sua servisto agas kom heraldo por la nova Granda Konestablo. Dop Olivier venis grupeto de paji, ed itere dop li la rejo vidis brilanta figuro portanta oro-stofo.

‘Venas meas sharlatano,’ lu dicis a su, ‘tam pompoza kam se il naskis en la purpuro.’ Lu rapide iris al turmo-pordo ed eniris, desaparís dum ke la procesioneto decensis la gradi al roz-gardeno. Esis grileto en la pordo dil turmo, grileto kun shutro glitanta, e tra ca grileto la rejo nun spektis per granda amuzo la progreso dil komedio quan lu ipse projetis.

Olivier vere parolabis, dicante ke sioro Villon multege chanjesis. La habilesó dil barbisto tante netigis e razis ilua vizajo, tante tondis ed aranjis ilua lokli, ke ilua vizajo nun diferis tam brillante de la vizajo dil tavern-frequentanto kam la vizajo dil luno diferas de lanterno. Il esis tam luxoze vestizita kam princo di sango rejál: la suno di dimezo semblis freshigesar da ilua vestaro ek oro-stofo, la aero semblis richigesar da ilua profumo, la mondo semblis vaste plu bona pro ilua feli e juveli. Quankam esis evidenta, ke la kostumizita

poeto esas en dilemo frenezioza, il sucesis kondutar per digneso qua konkordis kun la figuro en oro-stofo.

‘Ka vua digneso degnos restar pokatempе en ca roz-laubo?’ Olivier questionis.

La jentilulo en oro-stofo astonate regardis lu. Advere, la jentilulo en oro-stofo esis multe perplexigita. Il vidabis en spegulo neta e glate razita vizajo, elegante tondita hararo, ed esforcis asociar ta imajo a sua propra vizajo familiara, nelavita, sordida, nerazita. Il regardis la vesti splendida qui kovris su, e sua memoro tastis perplexe pri la horori di sordida vestaro ragizita, vin-makulizita ed antiqua. Il regardis la solena paji qui stacis cirkum il, qui portis ora gobleti ed ora flakoni en lia manui, ed il esforcis memorar quale il eskapabis de la kamaradeso di sioro Robin Turgis aden ca cirkumajo orizita. Ilua kapo doloris pro l’esforco, ed il abandonis ol. Olivier repetis sua questiono, e tandem Villon trovis vorti, quankam sua voco sonis strange e matide en sua oreli, desfacile dominacata.

‘Mea digneso degnos irgo quon tu sugestus, bona sioro servisto,’ il respondis, ma a sua kordio il susuris, ke esus plu bona kompletar a ta stranja sequanti quin il trovis neposible rikonciliebla kun sua memoro pri la reala mondo. La barbisto respektoze reverencis.

‘Me balde mustas jenar vu pro ula stat-aferi,’ lu dicis.

Villon benigne ridetis a lu. Il tote ne savis to quon la servisto intencis, ma il supozis, ke esas la devo di sajulo revelar nula astoneso. La kondicioni esis ya perplexiganta, ma anke ne desagreabla, e gaye aceptar oli esis bona.

‘Nula jeno, bonega mirmidono,’ il respondis. ‘Tala devi esas plezuri a vera viro.’

Olivier itere reverencis.

‘La sinioro rejulo probable honorizos vu per sua prezenteso, plu tarde.’

Villon itere ridetis, ed itere sua astoneso trovis vorti qui segun il traktis la situeso maxim bone. Forsan en ica partikulara sonjo-regiono il esis servisto dil rejulo ed amiko dil rejulo. Adminime, ne domajus supozar tala amikeso kande ilua solena kompanulo evidente agnoskas ol.

‘Me sempre joyas renkontrar kara Louis. Lu e me esas tre bona amiki. Homi parolas male pri lu, ma kredez me, li ne konocas lu.’

Il esforcis maxim bone posible ordinar la fragmenti di sua memoro ed explikar a su quale il divenis amiko dil rejo. Ilua kapo vertijis ed esis pezoza ed il konsideris su kom homo en obskura chambro qua tastas por la pord-butono. La voco dil barbisto interruptis ta lukti mental.

‘Ka ni darfas forirar, sinioro?’

La vizajo di Villon heleskis. Esus plu agreabla esar sola dum ke il esforcis dominacar sua sensi, precipue pro ke il remarkis, ke la paji pozabis lia ora gobleti e flakoni sur la tablo marmora, e sua instinto certigis il, ke ta vazi kustoza kontenas egale kustoza vino.

‘Vi darfas, vi darfas,’ il afirmis, e lore ke la barbisto liveskis, la humoro di Villon chanjis, ed il kaptis lu ye la maniko e tiris lu sekrete a su.

‘Restez un instanto,’ il murmuris. ‘Vu savas pri mea memoro trompanta—quante obliviema me esas. Ka tu bonvole dicos a me itere, qua me esas?’

Nula surprizo montris su sur la vizajo dil barbisto; lua komplezemeso ne chanjis.

‘Vu esas la Komto de Montcorbier, sinioro,’ lu grave respondis. ‘Vu jus arivis en Paris de la Korto di Provence, ube vu stacis alte favorata da la rejulo di ta lando, ma vua favoro esas, me kredas, plu granda kun la Rejulo di Francia, nam lu joyas igar vu esar Granda Konestablo. Esas la deziro dil rejo, ke vu esforcez memorar olta.’

Villon ridis rido quan il esforcis igar naturala e forta, ne tro sucesoze.

‘Komprenende, esis fola obliviar. Nun me supozas, bona sioro Longa-pedi, ke homo en nia rango exaltita havas multa povo, influo, autoritato, e tala kozi, ka ne?’

‘Per la favoro dil rejulo, vu esas la chefa viro en la rejio.’

Villon anhelis kontente. La sonjo glorieskis.

‘Certe. E ka mea rango exaltita anke havas agreabla benefico de pekunio?’

‘Se vu pozus fingro aden vua sako—’ Olivier sugestis, indikis per dina indiko-fingro la burso ye la zono juvelizita di Villon.

Villon plunjis manuo aden ol ed ektiris ol plenigita per granda ora moneto-peci, nova de la monetifeyo, qui briletis joyigante sub la sunlumo. Il krietis delektate e lasis oli fluar kom kaskado briletanta de manuo a manuo, e kontemplis olia tinkleto e cintilifo kun la delektato di nova Midas. Ma l’unesma

pensajo qua kreskis en ilua kordio pos acceptir ta stranja richaji esis brave neegoista.

‘Ora peci, per mea honoro. Kara guti del rivereto deala di Paktolus. Bona sioro, ka vu quik sendez ulu fidela kun manuedo di ca larja peci al Kirko dil Celestini por questionar del bedelo ibe pri la lojeyo di Matro Villon, povra oldino, male tormentita da filiulo nevaloranta? Lu serchez el—el lojas en la sepesma etajo e do plu proxim ta Cielo quan el meritas —e donez ad el ca moneto-peci por ke el komprez nutraji, vesti, e brul-ligno.’

Il esis tro konfuzigita por klare rezonar pri sua situeso, ma il esis certa ke, irge qua il esis ed irgube il esis en ca sonjo astonanta, la povra oldino quan il tante multe amis esas en ol ed esus avantajizita da ca donacajo di oro feala.

Olivier reverencis respektoze.

‘To esos facita,’ lu dicis, pozis la granda ora diski en sua propra posho. Pose, indikante ora klosheto quan un de la paji pozabis adsur la tablo, lu pluse dicis, ‘Se esus irgo dezirata da vua digneso, nur frapetez ica klosheto.’

‘Vu esas tre bona,’ Villon solene respondis, e ye ta frazo Olivier e la paji foriris aden la palaco kun omna signo di respekto maxim profunda. La rejo ye sua vido-trueto esis komplezata vidar, ke sua imperi esis strikte obediita e ke nula traco di gayeso sekreta, nula koncio evidenta pri la jokajo celita, deformis la grandega graveso dil roli quin Olivier e la paji mustis plear.

Tam balde kam Villon trovis su sole, il cirkonspekte cirkumregardis, perceptis per sua regardo astonata la griza muri dil palaco, la teraso muskizita, la gradi petalizita, la

turmo olda e severa ed olua sunhorlojo malaugura, e la amasi de rozi marvelatra omnube, qui igis la aero esar vera paradizo di kolori ed odori bonega. Il klozis sua okuli dum plura sekundi e rapide apertis oli, quale se lu expektis trovar, ke la ceno desaparabis quale ombro en dina aero; ma kastelo e teraso, turmo e rozi restis quale antee, tre klara a la sensi astonata dil poeto. Irante pedpinte trans la herbi, il atingis benko marmora qua situesis sub roz-laubo e semblis esar protektita da granda statuo dil deo Pan, donacita a Louis da princo estala qua portabis ol de Athini. Villon presis manuo a sua fronto, esforcis rimemorar l'eventi dil antea vespero, qui pro kauzo fantastika semblis esar dop lu per longa yarcenti. Il neklare rimemoris sordida celulo havanta pali sur la pavimento e kateni sur la muri; il rimemoris la vizaji budanta di karcer-gardisti neamikal. Un de ta karcer-gardisti, il rimemoris, shovabis potu de vino aden ilua manui e desafable dicis, ke il drinkez; ed il drinkis avide, quale lu kustumis kande vino esis gratuite ofrita, e drinkinte, trovis oblivieso subita e tota.

Ma pro quo il esis en karcero? Ilua sensi dolorigis il, e febla imaji komencis kunligar su del ceni di la hiera nokto. Il itere vidis la muri meskiniga dil taverno Pin-kono ed ilua mento saltis a la recito di la balado ed ilua feroa indigneso pri la humiligo di Paris cirkondita da muro ek Burgundiani enemikal e regnata da rejulo senpova. Pose venis viziono pri vizito da anjelo e prego havanta en ol pluo del diablo kam del anjelo, e pose disputo, e lukto en obskureso frakasita da torchi flamifanta dil sentineli e la granda korpo di Thibaut sur la pavimento, amaso de homarmaro brilanta. Il rimemoris la

rubando jetita a su del galerio e shovis sua manuo aden la sino di sua jileto ek oro-stofo, e trovis ibe la signo, olua blanka ed orea brilesio sordidigita per tushir la pavimento. Pose la kapto, la marchio insultanta tra la stradi tenebroza, la karcero nekonocata, la vino drogizita, e fine dormo.

Lore il koncieskis pri jacir sur mola lito vice palio-fasko, e ke l'obskureso ne esis to di celulo. Subite ulu fortiris kurteno e quik la loko en qua il jacis esis plenigita per dolca lumo e montris to quo plu astonis Villon kam la pordegi di Paradizo apertita por revelar l'anjel-rangi di Cielo. Il rimemoras, ke il jacis en lito majestoza, envolvita en linji nivatra sub kovrilo ek silko karmezina. Il rimemoras, ke la lito esis en chambro luxozza, pezoza pro tapis splendinda e vultita per plafono skultita e piktita, orizita e stelizita. Kurteni ek purpura velvuro apertesis a dilumo fluanta tra fenestri en qui richa blazoni brilis en vitralio. Odori dolca e delikata plenigis l'atmosfero, e mola melodii ravisante luris la sensi de la kordeti di dista liuto.

Pose venis, segun memoro benigna, komplezachema viro nigre vestizita, kun egale komplezachema sequanti, e baroka ceremonii di balno, parfumizo, e tondo, dolca linji e vesti furizita e juveli, ed omna ceremonii por transfigurar sordida pasero a similesio di granda sinioro. Pos to omna venis festino splendinda, servita sur pladi ora ed arjenta per la sama komplezachema homo nigra e la sama paji respektoza. Pose sequis advoko irar adextere, procesiono tra silencoza koridori a la teraso koldeta e griza, e tandem la solitaireso parfumizita dil roz-gardeno. Villon maladeskis en kapo e kordio per esforco kunligar tanta multo de lo pasinta. Il sentis quale se il

ruinigabus mondo e subite mustas kunpozar la fragmenti e rapekar omno. Il frapetis kurioze sua fronto.

‘Hiere nokte me esis proskriptito kulpoza, dormis sur palii en karcerio. Hodie me vekas en lito rejal e mea servisti nomas me sinioro. Esas nur tri explikaji posibla por ca stranja stando. Me esas od ebria od dementa od me sonjas. Se ebria, me nultempe itere povus dicernar Bordeaux de Burgundiana vino—dilemo melankolioza. Ni probez.’

La tablo marmora esis proxima. L’ora vazi ibe esis olti di ilua repasto matinal, bone memorita, ed ilua servisti dicabis, ke un de oli kontenis vino Burgundiana, e l’altra vino de Bordeaux. Il staceskis ed iris trans la mola herbi al tablo e timide levis un de l’ora flakoni, flaris e varsis sorge aden ora gobleto. Il cirkonspekte levis ol a sua labii, gustis sagace. Sapore matura, varma, rejal rekompensis il.

‘Per Cielo!’ il kriis, ‘nula plu nobla suko fluis del viteyi Burgundiana.’

Il pardrinkis ol e ripozis la gobleto por plenigar altro del altra vazo, e repetis la ceremonio, flaris, gustis, glutis. Itere la deziro di ilua palato esis plezata e tranquiligata. Il meditis dum drinketar e glutar.

‘Ca quintesenco di violi aplastita maturis en nul altra loko kam la vali di Bordeaux. Ergo, me ne esas ebria. Me ne opinionas, ke me dementeskas, nam me savas en mea kordio, ke me esas kompatinda François Villon, senmoneta licenciero, e nula Granda Konestablo kimeratra. Do me sonjas, dormas en l’angulo dil kameno en la Pin-kono, pardrinkinte ta flakono quan me furtis, e to omna qua sequis esis ed esas sonjo. La veno di Catherine—sonjo. Mea duelo kun Thibaut

d'Aussigny—sonjo. La rejulo—aparante ye la fino quale salt-pupee—sonjo. Ca vesti, ta servisti, ca gardeno—sonji, sonji, sonji. Me balde vekos ed esos diablatre kolda e diablatre hungranta, e diablatre sordida. Ma dume, ca sonjo-vini esas tre bona drinkaji.'

Il preparis riplenigar la gobleto kande ombro aparis ye sua pedi, l'ombro di Olivier le Dain, qua stacis avan il havante mieno kustumal di respekto emfazita, qua nun kelke tedis la poeto transfigurita.

'Vua digneso pardonez, ma la deziro dil rejulo esas, ke vu judiciez ula kaptiti.'

Villon regardegis lu.

'Ka me? Ka hike?'

'Tala esas la plezuro dil rejulo.'

'Qua kaptiti?'

'Ula friponi e vaganti, viri e mulieri, kaptita luktante en la taverno Pin-kono hiere nokte.'

Villon pensante frapetis sua mentono. Ideo semblis dominacar ilua mento perplexigita. Yen oportunajo saveskar ulo pri la realeso ye la kordio di ca misterio di rozi e vino e bela vesti. Il kurioze inklinis su e preske susuris a la barbisto servanta.

'Dicez, ka sioro François Villon, licenciero, rimifanto dum ilua maxim bona stando, vaganto dum ilua maxim mala stando, sempre bubacho, e raskalo en omna humori, esas inter li?'

Olivier kontente ridetis quale oficisto qua kustumas ridetar pri la humori di granda homi.

'Vua digneso juas jokar. Ka me darfas venigar la kaptiti?'

Villon sizis l'ofro. 'Ka me disponas li segun mea volo?'

'Tote segunvole. Tala esas la volo dil rejulo.'

Villon rezignis su a la situeso astonanta. Il sonjabis stranja sonji nokte e die, ma nultempe tala sonjo quala ico.

'Furtisto judiciez furtisto,' il filozofis. 'Nu, advokez li.'

Olivier reverencis e desaparís alonge la roz-voyeto per qua lu venabis. Itere sola, Villon forte frapis sua fronto, quaze shokar sua sensi aden raciono.

'Ho, mea kompatinda kapo,' il jemís. 'Ka me vigilas? Ka me dormas? Quala intriko!'

Desprizo kontre la servisto respektoza emersis de ta perplexeso. 'Ta damninda nigra kerlo esas damnde komplezachema,' il murmuris. 'Ka me darfas imperar, ke lu pendigesez; lu havas vizajo pendiginda.'

Dum ke ca bela pensajo eniris ilua kapo, meditado esis perturbita pro la bruiso di multa pedi, la klikto e klako di armi, e trupeto de soldati turnis su aden la roz-gardeno de cirkum la palaco, gardante plura homi, en qui Villon quik rikonocis sua amiki familiara del taverno Pin-kono. Avan la trupeto marchis eleganta jentilulo, kortano-soldato o soldato-kortano, en silko e stalo, mi-dandio, mi-militisto, rafinite vestizita, qua evidente konciis pri sua propra beleso. Lu anke esis familiara a la poeto, nam lu esis nulu altra kam la jentilulo rozea e blanka qua akompanabis Catherine kande Villon unesme vidis el, di qua la nomo, quale il saveskis hiere nokte de elua propra boko, esis Noel le Jolys.

'La pupeo qua pleas por mea damzelo,' il grondis a su. 'Lu shokas la sonjo.'

Villon profunde kompatis sua lud-kompani enkarcerigita, e profunde odiis la jentilulo rozea e blanka. Ilua amiki aspektis tante mizeroze, tante triste, tante sordide, e lia kaptanto aspektis tante perfekte e tante su-konfide, ke Villon sentis feroça indigno brular en su pro la neyusteso dil mondo.

‘Quante perditte aspektas mea kompatinda diabli, e quante sordide,’ il pensis, dum ke la soldati rangizis lia kaptiti avan il ye la bazo dil teraso, e lia kapitano neta e parfumizita afektaceme marchis adavane e salutis Villon, prizentis samatempe papero skribita.

‘Sinioro,’ lu elegante dicis, ‘yen la nomi di ca nokt-uceli.’

Villon prenis la papero e direte regardis aden l’okuli dil yunulo.

‘Ka ni antee interrenkontris?’ il questionis.

Noel le Jolys negis per gesto.

‘Ho ve! no,’ lu dicis. ‘La sinioro flugis aden la korto quale kometo ne-expektita. Vu dicos naraci pri Provence por plezar nia dami.’

Ankore solene regardante lu, Villon itere questionis.

‘Sinioro Noel, se vu e me dezirus koliar la sama rozo de ca gardeno, qua de ni ganus ol?’

L’afabla folulo aspektis perplexe.

‘Me ne komprenas vu,’ lu protestis.

Villon levis sua shultri. ‘Ne importas,’ il dicis, e sideskis adsur la benko marmora e lektis la nomi familiara sur la papero.

‘Sendez a me René de Montigny.’

Il esis nun preske konvinkita, ke il ne vagas en sonjo-labirinto, ke il ya vigilas, ma pro ula kauzo nekomprenebla, il esas transfigurita a splendideso ed autoritato.

‘La pikverdo falias rikonocar me,’ il dicis a su, ‘anke forsan mea amiki.’ E René de Montigny esis pulsita adavane da du soldati e budante stacis avan il.

Villon inklinis su, interesata da ca groteska fortune qua pozabis il kontre olima kompanulo e kunfripono.

‘Tu esas—’ il questionis.

Montigny iracoze respondis.

‘René de Montigny, de jentila sango, falita a dii nejentil.’

‘Ne per tua propra kulpo, sendubite.’

‘Quale la sinioro supozas, ne per mea propra kulpo. Me esas povra, ma, me dankas mea steli, honesta.’

Ca dicajo, parolata laute por ke omni audez, incitis ridobramo de Guy Tabarie, quik chanjita a jemo kande soldato indignoze tacigis lu per forta frapo sur la dorso. Villon atakis lua reklamo.

‘Depos kande, sioro? Depos hiere nokte?’

‘Me ne komprenas la sinioro.’

‘Kande Iason esis kultivisto en Kolkhis, il semis drako-denti e rekoltis soldati. Quon tu kultivas en tua gardeno, sioro de Montigny?’

Montigny tresayis ma esis pronta responder.

‘Kauli.’

Villon negis per kapsigno. ‘Flechi, sioro René, flechi Burgundiana, legumi tre kondamninda. Atencez! To esas rekoltajo pestoza qua venenos la gardenero. Stacez aparte.’

René de Montigny astonate regardegis sua questionanto. Yen lua maxim kara sekretajo liberigita per ta labii. Esis l'unesma foyo kande lu audacis regardar rekte la vizajo di autoritatozo e Villon retro-regardis defiante. Ma esis nula rikonoco en l'okuli di Montigny. Lu povis vidar nulo komuna inter ica sinioro splendida ed ita rimifanto ragoza qua partoprenabis tante multa aventuri kun lu, e pos instantly lu respektoze deturnis sua kapo.

'Se la sinioro degnus,' lu pledis, suplikante extensis sua manui, ma Villon esis ne-exaucema.

'Stacez aparte,' il repetis, e Montigny protestanta esis tranita a sua plaso inter sua kompanuli dum ke Villon lektis la nomo dil nexta raskalo sur la listo, qua hazarde esis to di Guy Tabarie.

Nun la spirito di Villon tote juis la humuro dil situeso. Komprenante ke sua nomo esis sekura mem del okuli akuta di René de Montigny, il esis certa, ke il povas defiar l'examenon indiferenta di sua min alerta kompani. E quankam il uzabis la longa falduro di sua kasketo por kelke celar sua vizajo, il nun fidis a sua sekureso e preparis kalme salutar singla kaptito.

Guy Tabarie posturis kompatinde shancelante trans la herbi, shovita dal soldato qua pinchante lua orelo duktas lu per ruda violento. Lu falis, tremanta karno-monto, ye la pedi di ta qua lu kredis esar la Granda Konestablo di Francia. Per gesti kompatinda e fingri trepidanta, la viro reda e grasa genupozis ed esforcis pregar por mizerikordio. Villon severe regardis lu, quankam il desfacile reprenis rido.

'Ka tu venas havante manui pura?' il questionis, e Guy respondis babilante, vorti konfuze falis de lu, lu extensis sua

enorma manui quale skolano reprochita pro manko di sapono ed aquo.

‘Tam decanta yunulo, sinioro, kam irgu qua konservis korpo ed anmo per marchar sur la bela voyo rekta e streta qua duktas a—’

Lu balbutis til ke Villon interruptis.

‘A la jibeto, sioro Tabarie.’

La maso di Guy trepidis negante.

‘No, no; me timas Deo tam forte kam irga homo en Paris.’

Villon inklinis su plu proxim sua viktimo e susuris questiono aden lua orelo:

‘Ka tu konocas la Kirko di Santa Maturin, sioro Tabarie?’

L’okuleti porkatra di Tabarie plularjeskis pro surprizo e lu balbutis, ‘No, sinioro,’ qua vorti ipsa esis evidenta konfeso pri savo shaminda. Villon saje sukusis sua kapo.

‘Sioro Tabarie, sioro Tabarie, tua memoro falias. Nu, nur dum la mezo dil lasta marto tu nokte rupto-furtis l’ora pladi del altaro. Timo pri Deo ne esas tro forta en tu.’

Se sioro Tabarie audabus la vorti di sorcisto, lu ne esus plu astonata.

‘Santi ed anjeli!’ lu laute kriis. ‘Ca Granda Konestablo esas la diablo ipsa! Sinioro, me esis misduktita; sinioro, me ne agis sole—’

Villon havis sata amuzo de sua grasa kompanulo.

Il gestis, e quik soldato sizis la figuro abasanta su, stacigis lu e tranis lu aparte dum ke lu stoteris protesti frenezioza pri sua inocenteso.

Villon regardis la listo en sua manuo, icafoye advokis du nomi, ‘Colin de Cayeulx e Casin Cholet,’ e la du kerli esis

pulsita adavane vers il. Villon tiris li poke aparte e stacis inter li, regardis lia vizaji friponatra, sur qui falsa afableso baraktis kontre vera pavoro.

‘Ka vi esas bona civitani, siori?’ il questionis, e Colin nemediate respondis.

‘Me abominas kantar mea propria laudi, ma me dicas kandide por ca mea amiko. La rejulo havas nula regnato plu bona, e Paris havas nula borgezo plu pacema, kam Casin Cholet.’

Parolante, il varme salutis Casin Cholet, e Cholet respondis a ta laudo per rideto amikal e vorti plu amikal:

‘Se me havas irga mikra meriti, me debas oli a l'exemplo di ca bona jentilulo. Me sequas ilua dukto, humile e necerte. “Atencez Colin de Cayeulx,” me sempre konsilas me, “e lerneze quale vivas bonulo”.’

La du homi oglachis l'una l'altra, esperis ke sua laudi afektez ica granda sinioro qua semblis tante afabla a li.

Villon ridetis. ‘Vi esas la Kastor e Polux di pureso, ka ne? Ka vi rimemoras la nokto di karnaval-mardio e la yunino quan vi forportis che Grasa Margot e por qua vi postulis ransono?’

L'efekto di ta vorti tresayigis la du homi. Ta evento leda levis su en lia memori e li trepidis trovar ol savita. Nemediate l'amikeso fingita di bandito por bandito desapariss, e la du regardegachis l'una l'altra tam feroce kam hundachi e jetis akuzaji e negi l'una a l'altra:

‘Esis Colin!’

‘Esis Casin!’

‘Me refuzis ol!’

‘Me ne partoprenis ol!’

Oblivianta respekto por autoritato en lia furio, li iracoze frapis l'una l'altra trans lia questionanto e lukteskis, kande Villon gestis e li suafoye esis tranita furianta adinter lia kunkaptiti.

Esis nun nur un restanta—Jehan le Loup—qua stacis, la brakii krucumita, la brovi frunsita, e spektis l'esforci di sua kompanuli. Villon gestis, e la viro esis pulsita ad il. Villon frapetis lua shultro.

'Tu semblas esar alerta e sukonfidanta kerlo, quankam kaptita.'

L'amikala mieno di la granda viro kurajigis la kaptito, e lu bruske respondis:

'Mea pura koncienco subtenas me.'

La mieno di Villon restis amikala kande il ofris nova questiono per voco quan nur Jehan povis audar.

'Me joyas audar lo. Quale mortis Thevenin Pensete?'

La muskuli dil vizajo di Jehan le Loup konvulsis dum instanto, ma lu klemis sua fingri por represar su e respondis per budanta koldeso.

'Quale me savus, sinioro?'

Villon pluproximeskis e parolis mem min laute.

'Qua savas plu bone? Ta mala disputo pri lud-karti, vorti frenezioza e sizo a ganaji, tablo renversita, kandelino extingata, poniardago en obskureso, e jemo. Ekiras Thevenin Pensete. Tua poniardo ne rusteskas!'

La vizajo di Jehan plugrizeskis e pluledeskis, ma lu ne trompis su.

'Sinioro,' lu respondis, 'me amis lu quale fratulo.'

‘Quale Kain amis Abel,’ Villon dicis. Il gestis, e Jehan le Loup esis retrotranita a sua kompanuli.

Til nun Villon esis sat distraktita. Il ludabis per la terori di sua amiki, il perplexigabis li segun sua deziro. Nun il previdis la posibleso di sporto plu delikata kande il regardis la yunini qui amasis su quale uceli pavorigita ye la piedestalo dil statuo di Pan. Il gestis a sinioro Noel, e la dandio orizita proximeskis.

‘Adduktez hike ta quar gentilini,’ il imperis.

La vizajo dil dandio plulongeskis pro desaprobo astonata.

‘Ka gentilini, sinioro? Ka ta quar putani?’

Villon reprochis lu.

‘Eli esas homini, bona kapitano, e vu e me esas gentiluli, o devas esar, e ni uzez eli gentile.’

Sinioro Noel frunsis sua fronto e sua manuo gestis vers sua espado-mancho; lore lu rimemoris la foleso di disputar kun tante granda viro, e kontentis su per levar sua shultri, questionante,

‘E ta debochistino portanta vamso e kalzi?’

‘El restez pokatempa,’ Villon respondis, ed obediante signo de Noel, la quar yunini timide avancis, l’okuli abasita, dum ke Huguette restis aparte, apogis su kalme an l’imajo di Pan e spektis la ceno per bonhumora indiferenteso.

La yunini esante proxim il, Villon parolis:

‘Nu, yunini, qua esas via mestiero qua portis a vi tala trublo?’

Jehanneton reverencis.

‘Me fabrikas la kasketi qui futerizas kaski.’

Isabeau rapide sequis,

‘Me esas dentel-fabrikanto. *Enné*, honesta mestiero.’

Blanche sequis,

‘Me facas pantofli.’

Denise finigis la katalogo.

‘E me facas ganti.’

Malico dansis en l’okuli di Villon.

‘Ne plu bona, ne plu mala. Vorto en via oreli.’ Il susuris ulo aden l’oreli di singla yunino unope, e susurinte, singla yunino tresayis, retrotiris su, aspektis konfuzigita, rideskis e redeskis.

Esis regretinda, ke la valoroza Dom Gregoire, di qua la historio eklezial di Poitou esas la fonto di tante multa informaji stranja pri Villon, omisis, pro erora delikateso, kronikagar to quon la poeto susuris aden l’oreli di singla yunino. Lu degnas registragar, per sua Latina streta e hundatra, nur ke Villon montris intima savaji pri ula pekuliaraji korpala od aventuri kapricoza qui esas privata a singla yunino, e ke el kredis, ke la savo dil parolanto esas preske supernatura. Literaturo popular mustas deplorar la silenco monakala, ma historio nur povas aceptar e lasar imagino plenigar la lakuno tam bone posible.

To omnia quon historio certigas, esas ke la yunini kunvenis, pipiis quale paseri, babilante rapide:

‘La jentilulo esas sorcisto. Ho, il dicis a me—’

‘*Enné*, miraklo; il rimemorigis da me—’

‘Ha, il savas pri—’

‘Quon vu supozas ke il dicis?’

Singlu susuris a l’altri to quon Villon dicabis, kande Villon interruptis eli.

‘Yunini, yunini, la mondo esas loko diablatra por la povri. Me povus predikar forta prediko a vi pri via foleso e febleso,

ma ulamaniere la vorti haltas en mea guturo. Yen ora peco por singlu de vi. Irez e kolar rozi por vi, mea rozini, por portar retroe a to quo—Cielo kompatez vi!—vi nomas hemo.’

Jehanneton anheletis pro surprizo.

‘Ka ni esas libera?’

Villon triste respondis.

‘Ka libera? Kompatinda puerini! Tala quala vi esas nultempe libera. Irez e pregez a Cielo por plubonigar viri, por la filiini di via filiini.’

Il extensis manui plena de ora moneto-peci, balde vakuigita da la avida yunini. Pose eli livis il per multa reverenci e saluti e forvadis joyoze aden la labirinti dil roz-gardeno.

Villon turnis su por regardar la kaptituli, qui anxioze spektis.

‘Pri ca jentiluli,’ il dicis a Noel, ‘permisez li irar adube li volas, ma komence donez a singlu manjaji e drinkaji e poshedo de pekunio.’

L’efekto di ta vorti surprizis la raskali preske tam multe kam sinioro Noel. Ol egale plezis a l’uni e desplezis a l’altru.

Noel revelis per sua mieno la desestimo quan lu ne audacis dicar. La homuli hastis avane, sufokata da gratitudo.

‘Deo salvez vu, sioro.’

‘La sinioro esas ecelante ecelanta.’

‘Vivez la Granda Konestablo!’

‘Tre bonega Konestablo.’

Villon gestis per manuo.

‘Forirez,’ il dicis, ‘e se posible, plubonigez vi.’

Klamante e dansante joyoze, la homuli sizis l'oportunajo e desaparais suafoye adinter la voyeti dil roz-gardeno, serchis e trovis la vaganta homini e desaparais ye justa tempo aden la labirinti di Paris.

Villon turnis su a Noel.

'Vu darfas forsendar vua soldati,' il dicis. 'Vartez mea advoko,' e dum ke Noel obediis, il iris a la loko ube stacis Huguette, rideto mokante indiferenta ankore sur elua vizajo.

Villon marchante su questionis:

'Pro quo, per la nomo di Deo, la mondo hodie semblas tante chanjita? Kad esas to quon on nomas la plu bona anmo, o nur ica purpuro e bela linji?'

To quon il dicis a la yunino esis,

'Bela damzelo, tu havas bela vizajo e vu klare montras, ke tu havas bela figuro. Pro quo tu talmaniere vestizas tu?'

La yunino levis sua verda shultri e movis de l'una verda gambo a l'altra, respondis insolente,

'Por komforto e libereso, por plezar me, e por montrar mea bela formo por plezar altri.'

Hiere nokte ca yunino esis ilua intima amikino; hodie el esis distanta de ilua grandeso featra per milii. Esis kompato en ilua sequanta parolado.

'Ka tu esas felica muliero, siorino?'

'Sat felica,' el respondis, e defiante klakigis sua fingri, 'kande foli quale vu ne jetas me aden karcero pro ke me vivas segun mea propra volo.'

'Me forsan esas folo, ma me ne jetis vu aden karcero. Cielo interdiktez lo!'

Stranja expresuro eniris l'okuli dil yunino, ed el proximeskis ad il. Elua voco esis karezo; la movo di elua manui esis karezo; omna kurvo flexebla di elua korpo luranta karezis. El semblis seduktar il katatre e susuris:

'Vua voco sonas familiare, sinioro. Ka me ultempe honorizesis per servar vu?'

Villon tiris su de el. Il subite esis malada en korpo ed anmo; kompatis la muliero, kompatis su.

'Qua savas?' il respondis. La yunino rideskis e forturnis su.

'Qua sucias? Quale vu traktos me?'

'Me liberigos tu, mea delikata ucelo raptera. Ta ali sovaja ne intencesis esar rekortita ed enkajigita. Kad esas irgo quon me povas facar por komplezar a tu?'

Quik elua mieno chanjesis; elua tota anmo esis en elua prego tremanta.

'Quo esas pri sioro François Villon?'

'Pro quo tu questionas?'

'Il esis kun ni hiere nokte kande ni kaptesis. Ma il ne esis en nia karcerio e ne esas nun kun ni. Kad il vivas?'

Villon hezitis ante parolar.

'Il vivas. Il esas exilita de Paris, ma il vivas.'

Huguette klakis per la manui pro gratitudo.

'Me dankas la dolca santi!' el dicis; ed esis en elua voco to quo igis ta simpla vorti sonar sincere a Villon.

'Pro quo tu sucias pri la fato di ta kerlo?'

'Pro ke me esas folo, e kredas, ke me amas il.'

'Mizerikordio di Cielo! Pro quo?'

'Me ne povas dicar, sinioro. Expresuro en ilua okuli, jokajo en ilua voco—ta ulo—ta nulo qua igas la kordio di muliero

fluar quale vaxo en fairo. Il ne ja felicigis muliero, e me jurus, ke nula muliero felicigis il. Se on donus ad il la luno, il dezirus la steli kom desero. Il kredas nulo; ridas ye omno; il esas falsa simio—ma me dezirus parturir tala filio.'

Esis subita doloro en la kordio di Villon, quale se la fingri dil yunino sizas e klemas ol, ma il lejere respondis:

'Ni ne plus parolez pri ca raskalo. Il kredas plue e ridas mine kam antee. Il tante joyoze vivas, ke ilua fronto gratas la cielo e la steli falas ye ilua pedi kom oro-polvo. Paris esas bone descharjata de tala fatuulo.'

'Vu esas ya jentilulo.'

'Me esez plu jentila kam gaya kun tu. Ka tu portos ca ringo por me? Imaginez, ke ol venas de tua sioro François Villon, qua sempre benigne pensos pri tua okuli sovaja.'

'Permisez me vidar vua vizajo,' el demandis, ma Villon negis. Il gestis a Noel le Jolys stacanta aparte, e la yuna soldato hastis ad il.

'Kapitano,' il dicis, 'honoroze forduktez ca jentilino.'

Il foriris e livis la du kune—la muliero viratra e la viro mulieratra, regardante l'una l'altra; la viro admiris e la muliero apene celis desestimo.

'Tu esas bela yunino,' Noel afirmis.

Huguette ridis.

'Novajo de nulube.'

Noel parolis min laute.

'Ube tu lojas?'

Huguette quik divenis komercistino. El montris a Noel la ringo donacita dal Granda Konestablo e respondis:

‘Ye la afisho dil Ora Remilo, apud la Pin-kono. Ka vu vizitos me?’

Noel klakis per sua manui.

‘Per mea vireso, me venos.’

Konkordo tale facita, la du kune forvagis e balde desaparitis. Villon regardante li meditis:

‘Cielo pardonez me, me divenos kompatinde lauta predikaro. To omna friponi meritas la jibeto, ma me anke, ne mine, e me ne ja glutis sat multe de ca kort-aero por esar hipokrito. Nu, ca judicio esas laboro durstiganta, e dementa o ne, me drinkez dum ke me povas.’

Il retroiris al ora flakoni, ekvarsis plena gobletedo de vino Burgundiana, spektis ol brilar en la sunlumo, e levis ol a sua labii.

‘A la maxim belega damzelo cis cielo!’ il tostis, ma ante tushar la gobleto per sua labii, itere abasis ol.

Olivier le Dain enirabis la teraso, e kun Olivier venis damzelo.

‘Per cielo,’ kriis Villon, ‘mea okuli dazlesas, nam me kredas, ke me vidas el!’

CHAPITRO VI.

GARDEN-AMO

Sur la teraso la belino inklinis su e regardis la gardeno ed olua oreo okupanto. A l'okuli di Villon, elua beleso ne antee semblis plu rara, e la pasiono sovaja, qua incitabis il texar sua anmo en kanto, brulis per nova e delicoza forteso pro espero. Il regardegis el quale adoranto regardegus subita viziono di deino longe imaginata, e dum ke il regardegis, Olivier decensis la gradi per mola pedi, e venis e stacis avan il.

‘Sinioro, damzelo deziras parolar kun vu.’

Villon nevolunte turnis sua regardo de la viziono gracioza super il a l'austera servisto.

‘Me deziras parolar kun el,’ il avide dicis, ed itere il regardis el.

Olivier proximeskis e respektoze tushis ilua karmo.

‘Memorez, sinioro,’ lu dicis tre nelaute, ‘ke vu esas François de Corbeuil, Komto de Montcorbier, Granda Konestablo di Francia, nove arivinta en Paris de la korto di la sinioro de Provence. Memorez lo quale se ol esus skribita per literi ora sur tabli fera. Obliviez omno altra. La rejulo imperas lo.’

La vorti sonis sat matide a Villon, absorbita per kontemplar sua rejino, ma adminime konvinkis il pri to quon il ja aceptis, ke por ula kauzo la Rejulo Louis deziris bonaji ad il e donis ad il ora oportunaji.

François de Corbeuil, Komto de Montcorbier, stacis tre diferante a la damzelo Catherine kam ta basa poeto ed enkarcerigito qua rimifabis e sospirabis e kombatabis hiere nokte en la taverno Pin-kono.

‘La rejulo esez obediata,’ il grave dicis, ed Olivier, turnante su, gestis a Catherine, qua lente decensis l’eskalero. Kande el atingis la fina grado, Olivier profunde salutis Villon e la damzelo, acensis la gradi, e desaparís aden la palaco.

La viro e muliero restis sole en la roz-gardeno. Villon sentis subita e stranja doloro e plezuro en sua kordio, e kunpresis sua manui.

‘Me vigilas,’ il certigis su; ‘nula sonjo povus esar tam bela kam el.’

Dum ta penso, Catherine rapide jetis su ye ilua pedi, deale gracioze, cedis sua digneso e genupozis ad il, manui ed okuli levita implorante.

‘Sinioro,’ el kriis, ‘ka vu audos homino affliktita?’

Villon inklinis su, prenis elua blanka fingri e stacigis el.

‘Ne dum ke la homino genupozas,’ il dolce dicis, e regardis per stranja timo l’okuli kandida ed hela di Catherine. Kad el

rikonocos to quo il esas, il esis kurioza. Il vidis nula rikonoco en elua dolca okuli. Catherine direte retrodonis ilua regardo, quale granda damo regardus nekonocato de egala rango de qua el demandos indulgo.

‘El ne rikonocas me,’ la joyo di Villon kriis en ilua kordio, e per ta pensajo, ilua anmo fluktuis pro feroca exalto. La Sinioro de Montcorbier, qua esas Granda Konestablo di Francia, povus dicar multo ne permisata a la labii di François Villon.

Catherine varme pledis:

‘Esas viro nun enkarcerigita por qua me imploras vua indulgo. Ilua nomo esas François Villon. Hiere nokte il vundis Thibaut d’Aussigny—’

Villon kontente ridetis.

‘Talmaniere lasis spaco por me,’ il sugestis.

Catherine ne atencis lo.

‘La puniso esas morto. Ma Thibaut esis trahizanto vendita a Burgundia.’

‘Kad ica Villon kombatis lu pro lua trahizo?’

‘No. Il kombatis pro homino. Il riskis sua vivo kun lejera kordio pro ke homino demandis lo.’

‘Quale vu savas pri to omna?’

‘Pro ke me esas ta homino. Ca viro vidabis me, supozis ke il amas me, sendis versi a me—’

‘Quante insolente!’

‘Esis ya insolenteso—ma oli esis belega versi. Me mortigive timis Thibaut d’Aussigny. Me iris a ca Villon e pregis, ke il mortigez mea enemiko. Il konfirmis sua amor-rakonto per sua espado—e jacas en l’ombro di morto. Ne esas yusta, ke il sufrez pro mea peko.’

Villon subite turnis su a la belega suplikanto. En ilua cerebro venis pensajo tante kapricoza e tante fantastika, ke ol vertijigis il dum instantly, quale se la mola herbi sub il beis a precipiso maligna.

‘Ka vu forsan amas ca Villon?’

Ondeto di desestimo perturbis la kalma vizajo dil yunino.

‘Dami ne amas taverno-banditi. Ma me kompatas il, e me ne deziras, ke il mortez, quankam evidente vivo ne esas tro kara ad il, quoniam il forjetus ol por komplezar ad homino.’

El tenis rozo en sua manuo, e parolante forjetis ol kom frianda simbolo di la vivo quan la povra taverno-poeto riskabus tante kurajoze por el. Rezolvo frenezioza venis a Villon. Se il ya esas to omna quon ca homino supozas, to omna quon ti kun qui il parolis certigabis, nun esas l’oportunajo por plear amoranto segun la volo di ilua kordio. Se la Granda Konestablo darfas pardonar, certe la Granda Konestablo anke darfas kurtezar. El tirabis su poke fore, ed il rajuntis el, stacis tante proxime, ke per moveto il povus kisar elua vango.

‘Ka se vu esus la homino? Se me stacabus en la shui di ca raskalo, me facabus to quon il facis por vu.’

La yunino joyoze kriis.

‘Tale pensante, vu indulgez ca kompatinda kerlo.’

Villon apertis sua brakii kom gesto splendida di liberigo.

‘Ta balad-vendisto esos liberigita. Vua prego deskatenizas il, e ni nur exilas il de Paris. Obliviez, ke tala sklavo proximeskis a vu.’

La damzelo splendide reverencis, elua vangi brilis pro gratitudo.

‘Me memoros vua klementeso.’

El liveskis il, ma ilua audaco kreskis en il quale fairo kreskas per nova lenii, ed il lejere prenis el ye la karmo.

‘Per Santa Venus, me envidias ta kerlo, ke il ganis vua pensaji. Nam me esas en ilua stando e me anke mortus por servar vu!’

Surprizo flamifis en l’okuli dil yunino, surprizo mixita kun amuzo.

‘Sinioro, vu ne konocas me,’ el ridis, ed elua rido esis tam fresha e gaya kam to di melkistino en la prati.

‘Kad il konocis vu? Ma vidante vu, il amis vu, ed audacis dicar lo a vu.’

Elua fronto belete frunsis protestante.

‘Ilua vorti esis ne plu valoroza kam vento en kaverno. Ma vu e me esas nobeli e nia vorti kambiita havas signifiko.’

Villon anhelis. La Sinioro de Montcorbier esis ya gardita da altra steli kam ti dil kerlo de la Pin-kono. Il jokante salutis el.

‘Quankam me jus venis a Paris, me audis multo pri la beleso e pluo pri la fiereso dil damzelo Catherine de Vaucelles.’

Faireto bruletis en la pala vangi dil yunino, ed el desestimante posturis per la kapo.

‘Me esas sat humila pri mea beleso, ma me esas tre fiero pri mea fiereso.’

Villon inklinis su avane per preganta manui, pledis per labii suplikanta.

‘Ka vu kompatus me, se me dicus, ke me amas vu?’

Catherine ridis, e la muziko di elua rido semblis vekigar febla eki inter la rozi, quale se singla floro esus kloshe magiala e manuo feala sukusis oli.

‘Per la mizerikordio di Cielo,’ el dicis. ‘Quante rapide galopas vua fantazio. Me ne prizas esar flatita e min prizas esar kurtezita, e me juras, ke me esus tre desfacile ganata.’

Parolinte omno necesa, el turnis su por acensar l’eskalero, ma Villon tardigis el per protesto.

‘Me havas plu multa yuro probar kam vua taverno-bandito. Me vidas to quon il vidis; me amas to quon il amis.’

Itere la rido dil yunino freshigis la aero someral.

‘Vu esas tre brulebla.’

Villon sizis elua vorti.

‘Mea fairo brulas al cindri. Vu ne povas impedar me amar vu plu multe kam vu povus impedar la flori amar la dolca aero, o vera viri amar honoro, od heroi amar glorio. Me rastus la luno del cielo por vu.’

La yunino delikate ociligis sua kapo, quale rozo-rejino en rozo-rejio. Semblanta kompato esis en elua okuli, ma rizado restis sur elua boko.

‘Ta promiso rustizesis depos Adam dicis ol ad Eva.’ El itere senvorte regardis il, mokis ilua sospiri per rideto: pose, ‘Esas rimo en mea mento,’ el kriis, ‘pri luni ed amoranti,’ ed el deklameskis, mi-muzo, mi-puterino, linei qua plezabis ad el, por vexetar la nekonocato insistema.

‘Vivo esas bitra vino,
Amoro havas valoro;
Timo marchas en zibelino,
Kurajo flugas en oro.

Dio, nokto plena de manki;
Yes e no esas uno;
Ma heroi, amoranti, sen danki
Sempre postulas la luno.'

Ye l'unesma vorti qui falis de elua labii, la kordio di Villon saltis ed ilua okuli brilis, nam il savis ta sono. Oli esis parto dil rimi quin il ipsa sendabis ad el sur ta pergameno qua kustis il, unesme, dineo, e pose, bato. Il prizabis la vorti e la rimi skriptante oli, ma nun oli semblis sonar per la muziko di omna falanta aquo ed omna suflanta venti dil mondo. Il turnis briletanta vizajo vers la yunino, ma mokis, negis to quon il pensis:

'Quala versachi!'

La yunino flagris desestimo.

'Versachi! Oli esas deala,' el insistis, jetis kiso per sua fingro-pinti kom saluto a l'exilita baladifanto, e movis adsupre. Villon sequis. Irge quo eventos, il esas tatempe egala a la damzelo, e kurtezus el, se il mortus pro to.

'Dicez to quon me mustas facar,' il dicis, 'por ganar vua favoro.'

La rideto dil yunino plugraveskis vidante la poeto imploranta.

'Trivialajo,' el lejere dicis, quale puerino demandas pupeo; e kande l'okuli di Villon brilis questioni, elua voco venis quale klariono. 'Salvez Francia!' el vokis.

Villon flamifis pro elua du humori.

'Ne pluse?' il dicis, e quankam ilua voco esis jokanta, ilua okuli esis sincere.

La yunino respondis rejale.

‘Ne mine. Ka vu ne esas Granda Konestablo, chefo dil armeo di la rejulo? Esas enemiko ye la pordegi di Paris, e nulu de la homi di la rejulo povas fortimigar il.’ El indikis adube, fore, ultre la muregi di Paris, fluktuis la standardi dil enemiko de l’erektita tendi. Elua sino bufis pro granda deziro. ‘Ho, utinam viro venez a la korto! Por ta viro qua tranos la standardi di Burgundia tra la polvo por ke la rejulo di Francia fulez sur oli, me forsan havus favoro.’

Villon regardis el quale homi regardis Jean d’Arc imperanta ke li staceskez e kombatez por Francia.

‘Vu esas desfacile plezata,’ il dicis, ma ilua kordio joyis pensante pri esforcar plezar ad el. Se il povus facar lo!

La yunino respondis ad ilua vorti, ne al pensajo.

‘Mea heroo mustas havar omna vertuo por girlando, omna kurajo por krono. Adio.’

Nun el atingis la teraso ed iris por enirar la palaco. Villon advokis dezirante:

‘Restez! Me havas mil vorti dicar.’

La yunino negis ridetante.

‘Me havas nur un,’ el dicis, ‘e me ja dicis ol. Adio.’

Villon audacis.

‘Me sequos vu,’ il dicis, e movis por sequar, ma la fingro elevita dil yunino haltigis il.

‘Vu ne darfas,’ el kurte dicis. ‘Me iras a la rejino.’ E per rapida saluto, tam gracioza kam la plunjo di ondo dansanta, el eniris la palaco e livis il dazlata ed adoranta, quale homo qua vidabis anjelo. Il murmuris a su elua vorti dum ke il lente decensis la gradi al tero.

‘Ho, utinam viro venez a la korto,’ e sur ta texto konstruktis esperoza komenturo.

‘Pro quo me ne darfas meritar el? Hiere nokte me esis nur povra diablo havanta glavo rustoza ed unika vestaro. Hodie omno diferas. Me esas l’amiko dil rejulo, semblante, potentulo en la korto, viro remarkinda. Quon me ne povas facar? Ica elegantaji ridetas quale sunlumo e la mondo varmigas sua manui per me.’

Il esis grandege komplezata per su, grandege komplezata per mondo qua kontenas su e Catherine. Il obliivis, quale amoranti sempre oblivias, ke esas irgu altra en la mondo ecepte su ed sua amorato, ed esis tante absorbita da dolca kontemplo, ke il ne audis la turmo-pordo apertesar, ne audis la nelauta e reptanta pazi dil rejulo, qua venis de sua celo-loko e transiris la mola herbi vers sua ludilo.

CHAPITRO VII.

LA RESPONDO A BURGUNDIA

Tusho ye la shultro vekigis Villon de medito mielatra, ed il tresayis trovante la figuro zibelinizita dil rejulo, lua vizajo maligne ridetanta.

‘Bona posdimezo, sinioro Konestablo,’ Louis amikale dicis, e kande Villon falis respektoze a sua genuo, questionis:

‘Ka potenteso bone saporas?’

‘Noble, sinioro. Sur mea genui permisez me dankar mea sinioro.’

‘Shut, homo; me plezas me. Vu kantis vua splendideso. “Se Villon di Francia esus la rejo,” ka ne?’

Villon staceskis kun voco e gesto exkuzanta.

‘Mea sinioro komprenez—’

Louis afable forbalayis exkuzi.

‘Perfekte. Mea bona amiko, vu facinis me. Per quala okulo flamifanta, per quala fronto brilanta, per quala posturo aroganta vu tondris vua versi. “Yen,” me dicis a me, “esas reala viro, viro havanta misiono, viro qua povas servar Francia”.’

‘Sinioro, lo esis la sonjo di mea hungro.’

Louis krucumis sua dina brakii sur sua pektoro ed afecionoze embracis su.

‘Nu, me certe ne darfas igar vu esar rejo, vu komprenas, e ne facus lo, mem se lo esus posibla. Ma me debis bona chanco a vu e vua propra vorti incitis la premio. “Ica kompatinda diablo gustos povo,” me dicis. “Me igos il esar Granda Konestablo—”’

La joyo di Villon esis tante granda, ke il ne povis vartar la fino dil frazo, ma interruptis per promisi entuziasmoza.

‘Sinioro, me servos vu quale nula rejo servesis.’

Louis duris parolar sen atencar, e lua vorti kalma e monotona koldigis la varmega cerebro dil poeto.

“‘Me igos il esar mea Granda Konestablo, dum un semano”.’

Se Louis plunjabus poniardo aden la flanko di Villon, il ne plu certe vundabus sua viktimo.

‘Ka semano, sinioro?’ anhelis Villon, preske nekapabla komprenar la signifiko di la vorti dil rejulo.

Louis turnis su ad il e grondis:

‘Per la bona Deo, ka vua vanitato supozis ofico permananta? Nu, amiko, ha, to tranus la jokajo tro fore.’

Omna sunlumo semblis livar la mondo, omna parfumo semblis abandonar la rozi. Villon nur povis repetar a su:

‘Semano!’ e vakue regardegar la rejo. La rejo enfazis l’ofro, tenere dorlotis ol.

‘Semano. Un semano bonega, sep dii deliriganta.’ Lu pauzis, kontis. ‘Cent-e-sisadek-e-ok hori cielatra. L’oportunajo di vivo. La mondo esis facita dum sep dii. Sep dii de povo, sep dii de glorio, sep dii de amoro.’

Villon jemis desesperante pro sua oreo esperi.

‘E pose retroirar al mansardo ed hundeyo, al taverno e lupanaro!’

La rideto maligna di Louis plularjeskis. Il pluproximeskis a la poeto e frapetis ilua pektoro per magra indik-fingro. Lu grande juis su.

‘No, no, ne precize tale,’ lu zumis. ‘Vu ne ja gustas la tota jokajo. Pos semano vu konstruktos por me granda jibeto en la Place de Grève, ed ibe vua lasta tasko kom Granda Konestablo esos pendigar sioro François Villon.’

Se la mondo antee esabis senkolora e senparfuma, nun ol esas nur repugnanta amaso de cindri. Se Villon multe debeskis a la rejo ye la taverno Pin-kono, kad il mustas efacar ta debo per sua vivo-sango? Villon falis ye la pedi dil rejulo, manui extensita ed okuli agonioza ed imploranta.

‘Sinioro, sinioro, kompatez!’

La rejo desestimante regardis il.

‘Ka vu tante amas vivar? Ka vu esas tante mizeroza bestio, ke vu tante multe estimas vua mansardo ed hundeyo, vua taverno e lupanaro?’

Villon abasis sua kapo.

‘Hiere me esis kontenta.’

La rejo spektis la formo blotisanta per kreskanta desestimo.

‘Ka vu povas esar kontenta hodie? Facez to quo plezas a vu. Esas ankore pordo apertita por vu. Vu darfas instante retroirar a vua mansardo, se vu deziras. Parolez, e mea servisti nudigos vu de vua plumi rafinita e batos vu aden la strado.’

Villon kovris sua vizajo per sua manui. ‘Sinioro, esez klementa!’ il pregis.

La desestimo dil rejulo flamifis:

‘Vu docis leciono a Louis di Francia, e Louis retrodonas la komplimento. Me supozis, ke vu esas reala oro, e timas, ke vu esas nur metalo neprecoza. Vu babilis pri l’oportunajo montrar vua kapablesi. Yen ta oportunajo! Prenez ol od abandonez ol. Ma memorez, ke me nultempe pensos altre. Vu darfas havar vua semano miraklatra, se vu deziras, ma se yes, per mea vorto kom rejulo, vu pendigosos pos ol.’

Villon staceskis e sizis sua fauco quale se la kordego ja klozas su cirkum ol. Il parolis sufokate.

‘Per la nomo di Deo, sinioro, quon me facis, ke vu tormentas me talmaniere?’

Le rejo kurte respondis:

‘Vu mokis rejulo e vundis ministro. Vu ne darfas irar sen puniso.’

La pensado perplexigita di Villon ekvarsis su en vorti. Il parolis plue a su kam al rejo, frenezioze esforcis decidir.

‘Cielo helpes me! Vivo, meskina, sordida, ma vivo, kun tavern-anguli, e grosiera plezuri, manjaji, drinkaji, varma dormado, manui vivoza por tenar e rido vivoza por joyigar me —o semano de oro-stofo, de glorio, de amo—e pose, morto shaminda.’

Il jetis su adsur la benko marmora e blotisis ibe trepidante.

La rejulo frapetis ilua dorso.

‘Pregez, mea amiko, pregez por bona judiko!’

Lu desmetis sua nigra velvura kasketo e regardis la rango di santeti metala qua cirkondis ol, quaze meditar a qua patrono sua Granda Konestablo pregez. Tainstante Olivier le Dain rapide venis tra la gardeno a la rejulo.

‘Sinioro,’ lu dicis, ‘la heraldo Burgundiana, Toison d’Or, vartas sub armistico-flago kun mesajo por la sinioro.’

Louis turnis su a sua barbisto.

‘Ni recevos il hike, Olivier, en ica verda audienco-chambro. Ni bezonas fresha aero, parolante kun Burgundia.’

Dum ke Olivier livis la prezenteso rejalo, ulo eventis qua signifkis multo a quar homi. Catherine venis adsur la teraso kun Noel le Jolys. El portis liuto en la manui e lejere tushis olua kordeti, serchis melodio por vorti dum ke el disipis tempo kun sua kurtezanto. Louis vidis el, quankam Villon ne vidis, nam il blotisis, kapo en manui, penante ordinar sua pensaji jiranta. Nova demono malicoza eniris la kordio dil rejoy.

‘Se,’ lu pensis, ‘mea damzelo Vertuo, qua mokis me, esus lurata amoreskar ca mendikanto...’ Il flanis a Villon e frapetis ilua shultro. Villon montris vizajo magra e blanka pro agonio.

‘Un plusa oportunaajo, kerlo,’ dicis la rejulo. ‘Se la Komto de Montcorbier ganus la kordio di la damzelo Catherine de Vaucelles ante la fino dil semano, il eskapus la jibeto e portus sua amoratino adube il deziras.’

‘Ka per vua honor-promiso, sinioro?’

‘Mea vorto esas mea promiso, sioro François. Ka nu?’

Tainstante plezis a Cielo ke Catherine, sidante sur la teraso e ridante ye l'adorno en l'okuli di Noel le Jolys, semblis trovar la serchata melodio e kanteskis. La melodio esis stranje plendanta, tam tenera kam antiqua lulkanto, la vorti esis la vorti dil poeto tormentata, ed audante oli, nova espero semblis enirar ilua kordio.

'Vivo esas bitra vino,
Amoro havas valoro;
Timo marchas en zibelino,
Kurajo flugas en oro.
Dio, nokto plena de manki;
Yes e no esas uno;
Ma heroi, amoranti, sen danki
Sempre postulas la luno.'

'Nu,' dicis la rejulo; 'vu kriis por la luno; me donas ol a vu.'
'E me prenas ol de vua manui!' Villon klamis. 'Donez a me mea semano miraklatra, quankam me mortos quale hundo ye la fino. Me montros a Francia ed ad el qua vivas en la kordio di la kompatinda rimifanto.'

Louis aplaudis, joyoze klakis per sua magra manui.

'Parolata quale viro! Ma memorez, kontrato esas kontrato. Se vu falios ganar la damzelo, vu mustos, per la helpo di cielo, pozar vu sur la jibeto. Nula suocido, nula forjeto di vivo adsur la glavo di altra folulo. Me donas a vu la luno, ma me havos mea preco por ol.'

La sango di Villon nun fluis varme en sua veini, ed il brave respondis:

‘Sinioro, me satisfacos la kontrato. Donez a me mea semano de oportunajo, e se me ne facus omno posibla dum ol, me meritus la morto a qua vu kondamnas me.’

Dum ke il parolis, la aero esis plenigita per gaya fanfaro de trumpeti, e la tranquila gardeno invadesis da Tristan l’Hermite e trupo de soldati qua duktis jentilulo altstatura e pompoza, quan la bela tuniko deklaris esar Toison d’Or, heraldo dil Duko de Burgundia. La novaji pri ilua veno kurabis tra la palaco, e la teraso esis subite inundita da kortani e dami avida audar to quon la sendito dil enemiko dicos, e qua respondo la rejo retrosendos kun il. Louis sideskis sur la benko marmora apud l’imajo di Pan, e tiris Villon adinfre apud su.

‘Atencoze askoltez la vorti di ca homo, mea sinioro Konestablo,’ lu susuris, e turnante su a la brilanta figuro dil heraldo, demandis:

‘Vua mesajo, sioro.’

Toison d’Or avancis plu proxime a la monarko e parolis per lauta voco.

‘Per la nomo di la Duko de Burgundia e di ilua alianciti e kunfederiti solene asemblita exter la muri di Paris, me postulas ke vu, Louis di Francia, cedez ica urbo senkondicione e cedez vu ipsa fidante a la kompato di mea mastro.’

La rejulo kunpozis sua manui sur sua genui e poke inklinis sua kapo quale ucelo questionema.

‘E ka ni refuzus, sioro heraldo?’

La heraldo quik respondis:

‘La maxim mala dizastri di milito, fairo e glavo e famino, multa sango varsita, e multa oro pagita, e por vu, nula espero por pardono.’

‘Granda vorti,’ la rejulo mokridetis.

La heraldo fiere respondis:

‘L’anjeli di granda agi.’

Villon sidis askoltante quale homo revanta, preske nekoncianta pri to quo eventis. Inter la dami sur la teraso stacis Catherine, eminenta pro yuneso e beleso, ed ad el fixesis ilua regardo adoranta. La disputi di granda princi, la destino di Francia dum instanto ne importis ad il. Il obliivis sua alta deziri pri imperio, sua kreskanta kredo ye sua advera misiono. Il konciis nur pri la granda e luranta premio qua jadis en sua manuo, por ke il forsan ganus la deziro di sua kordio. Louis interruptis ilua revo:

‘La Komtulo de Montcorbier, Konestablo di Francia, esas mea konsilero. Ilua voco livras mea mento. Parolez, amiko, e donez respondo ad ica kuriero.’

Il tushis la brakio di Villon, e Villon astonate turnis su ad il. ‘Segun mea volo, sinioro?’

La rejulo respondis nepaciente.

‘Yes, parolez, parolez. “Se Villon di Francia esus la rejo”.’

Villon saltis a sua pedi ed avancis vers la heraldo. Sovaja exulto plenigis ilua veini per fairo. Il sentis su mastro dil mondo, quale se ilua manui tenas la balanco qua decidas la destini di nazioni. Il sempre revabis pri granda agi quin il povus facar, e nun granda agi esis posibla por il, ed adminime il esforcus facar oli. Il direte regardis la senmova vizajo dil heraldo, ma parolante, ilua kordio pozis Catherine sur altaro.

‘Heraldo de Burgundia, per la nomo di Deo e di la rejulo, me imperas, ke vu retroirez a vua mastro e dicez lo sequanta: Reji esas granda en l’okuli di sua populo, ma la populo esas

granda en l'okuli di Deo, ed esas la popolo di Francia qua respondas nun per la nomo di ca epitomo. La homi di Paris ne esas tante povra per spirito, ke li timez la kroaso dil korvi Burgundiana. Ni esas bone viktualiizita, ni esas bone armizita; ni jacas komfortoze e varme dop nia forta muregi; ni ridas ye vua federuro. Ma kande ni qui manjas hungros, kande ni qui drinkas durstos, kande ni qui varmesas frostigesos, kande esos nek peceto sur tablo nek drinketo en krucho nek cintilo sur herdo, nia respondo a rebela Burgundia restos same. Vi frapetas nia pordi, atencez por ke ni ne apertez oli ed ekvenez por parolar kun nia enemiko ye la pordego. Ni retrodonas defio a defio, minaco a minaco, frapo a frapo. Yen nia respondo—ico, e l'espado ektirita. Deo e Santa Denis por la Rejulo di Francia!'

Parolante, il ektiris sua espado ed alte brandisis ol en la sunlumo. Esis kontagio en la brulanta vorti, ed omna soldato ibe nudigis sua lamo e levis ol vers cielo dum ke la krio di Villon esis iterita da cent boki. Dum ke Toison d'Or turnis su ed ekiris del prezentoso rejalo, Catherine rapide decensis la gradi e jetis su ye la pedi di Villon.

'Sinioro,' el dicis. 'Per mea labii, la homini di Francia dankas vu por vua vorti ek flamo.'

Louis avane inklinis su, ridetis sardonike.

'Damzelo, quon lo signifikas?' lu questionis.

La yunino staceskis, regardis Villon per okuli qui reflektis l'admira qua brilis in ilua propra okuli.

'Lo signifikas, sinioro, ke viro venis a la korto!'

CHAPITRO VIII.

VORTO KUN DOM GREGOIRE

Esas tre regretinda, ke la materii por konstruktar reprezento praktikal di la vera historio di sioro François Villon esas tante kelka, ke segun signifiko historial oli apene existas. Ni ya savas poko pri la frua dii di sioro François, parte de ula konfesi quin on mustas sempre interpretar per liberala humuro e glosizar per multa bonhumoro, e parte de registri dispersita, facita da ti qui evidente ne varme estimis la poeto en lia kordii. Ma pri ilua vivo dum ta dii quin ica kroniko traktas, esas poko trovebla e multo serchinda.

La silenco di Commines esas explikata per mil manieri: forsan pro la jaluzeso profesional di un ministro pri altru qua dum tante kurta tempo facis tanta multo e tante bone; forsan nesavo pri la fakti dil kazo, nam esas pasable certa, ke la Rejulo Louis celis sua jokajo ed olua sequo; forsan pro ke

Commines sentis, ke sua kolda spirito ne konvenis por juste registragar aventuro tante kapricoza ed orientala.

Bona sioro Clement Marot, decidinte plu tarde pos generacioni, kande nia poeto esis polvo e cindri, redaktar la skriburi di nia poeto, multe laudis la kantisto ma dicis poko pri ilua vivo, sendubite pro ke lu savis poko.

E la granda kreinto di Pantagruel e Gargantua, la nemezurebla Alcofribias Nasier, quan la mondumo amas od odias kom Rabelais, en to quon il kontributis a nia savo pri François Villon—uzar frazo paruzita—nur plukonfuzigis konfuzeso.

Ni ya esus en sako-strado ecepte por Poitou ed olua Abadeyo di Bonne Aventure, la biblioteko di qua esas fortuneze richa per manuskripti historiala di ta periodo, e maxim richa pro ta manuskripto super omna preco da Dom Gregoire, qua traktante generale la historio ekleziala di Poitou dum la XVma yarcento, partikulare e liberale traktas la vivo di sioro François Villon, pro ke sioro François Villon kom evozulo esis tre granda patrono dil eklezio. On prudente dicas ‘traktar’, nam tempo male traktis la bela pergamen-pagini sur qui Dom Gregoire prolixo registragis sua pensaji e sua opiniononi kom inkastro por la tro kelka fakti per qui il degnis instruktar la venonta generacioni. Multa pergamen-pagini mankas ad ilua registro, e desfortuneze la maxim granda lakuno esas precize de ta punto ube nia heroo trovis su subite e stranje favorata da sua reĵo, e subite e stranje esis favorata da sua amatorino. Ni ya havas homilii admirinda da la monako valoroza qui laudas la konduto e mieno di sioro François Villon de la tempo di ilua exalto ne-expektita. Pos

komplezanta invoko a multa santi ed anjeli, l'elektiti di Cielo, Dom Gregoire, per bona spirito di honesteso, aplaudas la Komto de Montcorbier pro l'alta exemplo quan il montris al homaro. Hike, fakte dicas la valoroza kleriko, esis viro qua, pasinte la floro di sua vivo en sordideso ed omna nenobleso, ankore retenis, quale on dicas, la blankeso di sua anmo e lasis la brilanta flamo cielal brular, ya feble ma ne-extingite, sur l'altaro di sua kordio. Quanta homi, questionas Dom Gregoire, brilanta per pia su-kontenteso, quanta homi humile revas, ke sub plu serena steli e plu felica auguri, li facus granda agi e ganus honori e, se probata, su montrus tam splendide en prospero kam lia revu en desfortuno? Sioro François Villon, il duras dicar, esas la maxim bela exemplo konocata da il di homo qua, sempre fidinte a su per granda fido, kande probita pruvis, ke ca fido esis fondita ne sur la sabli movanta di vanitato e rodomonto, ma sur la granito solida di fido a la doktrini ne-evaluebla dil eklezio.

De to omna ni neklare perceptas, quala kozi en nebuleto, ke sioro François Villon, kom Komto de Montcorbier, pruvis su egala a sua alta opiniono pri to quon il nekoncie profesabis a l'orelo di sua rejo travestiata. Ma la pagini sur qui Dom Gregoire prolixo skribis to omna quon sioro François Villon facis e dicis e pensis dum la tempo di sua proba astonanta desfortune perdesas a l'Abadeyo di Bonne Aventure e do al mondo. Ne min kam sis folii konsakrita da la sorgoza plumo di Dom Gregoire a ta epoko memorinda desaparís del manuskripto super omna preco. La gardisto di la biblioteko dil Abadeyo dicos lakrimifante, ke ca pagini desaparís dum la sturmo e violento di la Franca Revoluciono; ma voyajanti en

Francia tro bone komprenas, ke ekleziani facile atribuas omno maligna a ta epoko di subverso, por serioze atencas tala alegaji. Irge quale lo eventis, la pagini esas perdita, e segun ni, to esas la fino di ta afero.

Ma ulmaniere ni povas kolar de la plu tarda dicaji di Dom Gregoire, e de ula tradicioni qui ankore restas en l'anguli di Poitou, sat multa materii por dicernar pasable akurate to quon sioro François Villon facis kom Komto de Montcorbier dum ta sep dii splendida quin sua mokanta reĵo donabis. Ni savas certe, ke la reĵo deskovris, ke il esas bonega konsilero, kalma, prudenta, e sagaca; e ke dum la periodo di sua ministreso, Louis sequis ilua konsili per fido qua, quankam fondita sur adhero supersticoza a l'edikto dil steli, pruvis su justifikata da la komuna raciono, previdemeso, ed astonanta savo pri naturo homal di sua sinioro Konestablo. Ni anke savas, ke il pruvis su ne min habila kom soldato kam kom politikisto, tam kapabla ecelar en la milito-arto kam en la paco-arto. Ilua savo pri la komenturi di Caesar ed ilua inklinado inata a strategio, interpretata da eloquenteso incitata da pronta esprito, ganis l'orelo e la kordii di la granda kapitano dil reĵo, e tiris de ili, unesme nevolunte ma fine delectate, adhero simila a ta quan lia patri donabis al Yunino de Orleans.

Ma dum ke nia poeto pleis ta du roloj, il tante habile direktis sua aferi, ke il semblis al publiko plear nur un: la rolo di kortano splendida e dazlanta. Se ilua matini esis konsakrita a konsulto kun la reĵulo e la ĉefa soldato dil reĵulo; se ilua predimezi esis konsakrita a konfirmar edikto e promulgar legi qui alejis la stando e kargaji dil homi di Paris; nu, ilua posdimezi e vesperi e brilanta nokto someral esis tote cedita a

la plezuri ed amuzi cintilifanta di homo sensucia. Ni audas pri multa amuzaji, festino e danso e masko-festo, spektaklo e teatraĵo e distraĵo, singlo de qui semblis esar l'epitomo di richa inĝenio, til ke la sucedanta amuzo plu splendida eklipsis ol. E per ta rolo, la Komto de Montcorbier havis skopo partikular. Il igis multa senditi livar Paris por trovar protekto en la rangi dil Duko de Burgundia; li pretextis esar desertanti del perdita reĵo, e singlu naracis la sama rakonto a l'oreli kredema dil enemiki; to esas, ke la nova favorato dil reĵo esas disipanto e folo qua havas nula skopo plu alta kam rimifar, kompozar madrigali, akordar liuti, drenar flakoni, e presar la fingri di belini dum dansar. To omna kreis, on dicas, en la mento dil Duko de Burgundia l'efekto dezirata da Villon e duktis al rezultaji quin ni fortuneze povas lektar en la manuskripto di Dom Gregoire, olqua rikomencas ye la sepesma dio di ta semano miraklatra di sioro François.

Ni pluse saveskas—nam Dom Gregoire, quankam kleriko, semblis esar benigne inklinata a la manieri di amoranti—ke dum ta sep dii l'amikeso di Villon e Catherine kreskis, e ke la tota korto spektis interesate, e sioro Noel le Jolys per sempre bufanta furio, la kresko di pasiono bela e granda. Ma semblas ke sioro Villon, sive pro timo pri tro balde riskar, sive pro deziro retenar la maxim bela instantly di sua regno til la fino, nule esforcis direte deklaras su o direte saveskar, quante alte il stacis en la kordio dil siniorino Catherine, til la lasta dio posibla por certigar sua salvo.

CHAPITRO IX.

SE ME MORTUS MORGE

Ye la sepesma dio di ta semano miraklatra di Villon, ilua glorio esis maxim alta. Nula dio plu bela ornabis ta belega monato junio e nula spektaklo plu splendida ornabis la regno glorioza di la nova Granda Konestablo. Batalii mimata, fonteni de vino, gratuita doni de manjaji, spektakli fantastika, dansi groteska, omna ceremonii luxoza qui delectis la XVma yarcento esis abundante ofrita por plezar a la kaprici e ganar la kordii dil homi di Paris. Ma la triumfo maxim granda esis la festivalo quan la Granda Konestablo donis per la permiso dil rejo en la roz-gardeno dil rejo ipsa, masko-festo splendida segun l'Italiana maniero a qua omna kortani esis advokata. Ca feston komencanta ye la kusho dil suno on intencis superirar omna kort-ceremonii posibla per la splendideso di olua

aparteni, la luxozeso di olua ostentoso, la richeso ed abundo di olua gastigo.

Esis preske sunkusho kande Villon sidis kun la rejulo en la chambreto en la griza turmo de qua la rejulo prizis spektar la movado dil korpi cielal. Sur la tablo an qua sidis la rejulo e Villon esis granda mapo di la regiono vicina di Paris, ed avan la tablo stacis tri de la maxim fidela komandanti dil rejulo, la siniori du Lau, Poncet de Rivière, e de Nantoillet.

Villon explikis a la rejulo e lua konsileri milita la projekto qua kreskabis en sua mento dum la tota semano por konfuzigar l'ennemiko, projekto por qua ica amuzo splendida servos tanokte kom ora maskilo. Villon tushis punto sur la mapo qua reprezentas loko tre familiara ad il, neprofunda kavajo en la ruo ube il ludabis kom puero, e koliabis flori e celabis su, imaginante ke il esas bandito o granda kapitano o princo feal—la mil iluzioni di ludanta puereso.

'Ibe, sinioro,' il dicis. 'Se ni povus lurar la Burgundiani a ca kavajo, esus nia dio. La pento celos mil soldati.'

Poncet de Rivère questionante avane inklinis su.

'Ka vu esas certa pri la tereno?'

Villon aplombe respondis:

'Certa. Me desertis mea skolo adibe esante ne plu alta kam vua espado-zono.'

Nantoillet parolis grave:

'La projekto semblas esar facebla, sinioro.'

Villon regardetis adsupre por exkuzo humuroza.

'Vu konsideras me kom kruda soldato,' il dicis; 'ma me exercis strategio dum mea tota vivo.'

Du Lau respondis aprobante:

‘Sinioro, vu pensas quale veterano experiencoza.’

Komplezata pro la laudo, Villon turnis su vers la rejo.

‘Sinioro, me larje fanfaronis, ke vu festinas canokte. Dum ke la Duko de Burgundia kredas ke ni debochas, ni eksaltos del pordego di Saint-Antoine. La hufi di nia kavali esos velizita, nula sporno tinkletos, e nula brido kliktos. Ni sekrete iros tra la nokto quale ombri. Ye la kruco-voyo, uli de ni atakos l’ennemiko de sinistre e quik fugos. Lo tentos lu aden nia embusko e ni kredas finigar per vinko. Ye non kloki, siniori. Adio.’

Il levis manuo por forsendar li; la tri kapitani salutis la rejo e la ministro ed ekiris la prezenteso rejäl. Decensante l’eskalero sinuifanta, du Lau dicis a sua kompanuli:

‘Me ne konocas via kordii, siniori, ma me amas ta simpla soldato.’

Nantoillet kordiale respondis:

‘Deo savas deube il venis e Deo savas adube il iros, ma me kavalkus kun il al fino dil mondo.’

‘Mea patro,’ dicis Poncet de Rivière, ‘ofte parolis pri la Yunino de Orleans ed elua povo relate viri barbizita. Probable il esas parenta ad el, nam il ganas me kontrevole.’

Dum ke la sono di lia pedi minlauteskis en la profundaji dil turmo, Villon turnis su a la rejo.

‘Se la Duko de Burgundia falus aden mea kaptilo,’ il dicis, ‘homi nomus me granda kapitano. Ma esas nulo ma memorar la formo di prato ube me ludis dum puereso. Esas stranja, ke ludeyo di bubo divenez Golgotha di morto e glorio.’

La rejulo ludeme frapetis ilua shultro.

‘Ube vu lernis sajeso?’

‘En la skolo di espero ajornita. Kande me esis—to quo me esis, me ankore kredis, ke ca korpo sordida envolvis spirito di Romano. Sur la pompo di mea palio-matraco, me sonjis sonji Olympial. E la sonji realeskas.’

‘Vu esas astonanta kerlo. Hike dum semano, vu igas vu plu populara kam me igis me depos mea acenso. En korto, en kampeyo, en konsilantaro, viri volunte nomas vu modelo senkompara.’

‘Me esas homo del popolo e me savas to quon la popolo bezonas. Un semano ante nun la bona homi di Paris esis sat desloyal. Me revokis l’imposta pri vino, ed hodie li klakas per la manui e vigoroze klamas, “Deo salvez la Rejulo Louis.” Semano ante nun vua soldati esis rebela pro ke li esis male nutrita, plu male vestizita, e nultempe pagita. Me nutras li til pleneso, vestizas li varme, pagas li bone, ed hodie la sinioro rejo havas armeo qua sequus me al diablo, se me siflus marcho-melodio.’

‘Ma dume vua sabli forflugas. Ka vua kordio falias? Ka vua pulso laxeskas?’

‘Tote ne. Me tradukis me sen shamo del taverno al palaco, e se lo maxim mala eventos, me darfos dicar kun la mortanta Caesar, “Aplaudez me”.’

La rejulo sardonike ridetis.

‘Ka lo maxim mala eventos?’ il pipiis. ‘Quale kuras vua kurtezo a la damzelo Catherine?’

La rideto di Villon restis sur ilua labii kande il respondis:

‘Sinioro, nula sajulo fanfaronas, ke il komprenas la kordio di homino, ma me esperas lo maxim bona.’

‘Ma se vu falius,’ persistis la rejo.

La rideto di Villon divenis plu filozofiala. En ilua kordio il sentis su pasable sentima, ma parolis cirkonspekte.

‘Nu, morge lore la luno-dommastrino acendas sua pala fairo ye la cielo-herdo, me sate tacos. Ma icavoye od itavoye, vu donis a me semano rejäl, e me facis segun posibleso, vivis mil vivi, manjis mea kuko til la lasta dolca peceto, e saveskis to quo signifikas esar rejulo.’

Louis ridis.

‘Vu parolas quale se vu regnis dum yarcento.’

La humoro lakonika di Villon pluprofundeskis.

‘Viro povus vivar dum mil yari e fine valorus nur kom granda manjanto di dinei. Ma sugar omna dolceso e flarar omna parfumo de nur un horo, pulsar olua omna posiblesi til la bordo dil shak-planko, esas vivar grande, se ne longe, e fino esas fino, se ol venas per la taloni alizita di semano o per la lenta grucho di yarcento.’

Louis retroe inklinis su ed astonate regardis sua kompanulo.

‘Pregez cielo, ke ca filozofio sonez tam bele kande vua kolo esas en la slingo.’

‘L’esprito di la sinioro e mea deziro kuras egale.’

Louis chanjis la temo quale se esus en la mondo plu granda aferi kam la vivo, amori, e morto di mem Granda Konestablo.

‘Sinioro Noel adduktos nova astrologo a me canokte. La cielo aparas kom konspiro de konfuzeso, la steli esas intrikata! Mea sonjo pri stelo qua falas de cielo defias divino.’

Villon kompatoze regardis lu.

‘Ka vu nultempe tedeskas pri ta ciel-doktori?’ il questionis.

Louis frunsis sua fronto, quale sempre ye irga traco di nekredo pri la stelo-cienco.

‘Ne mokez, maestro poeto,’ lu dicis, ‘ma facez vua kurtezo a fiera Cathie, nam me juras, faliante vu morge pendigesos. Nun forirez, nam me mustas laborar dum ke vu ludas,’ e lu inklinis su super mapo e semblis obliviar omno altra per sua profunda kontemplo.

Villon silencoze regardis lu dum instantly e pose ekiris la chambro e decensis per l’eskalero, apertis la pordeto, e pasis aden la gardeno. La sunlumo someral mortis en kolor-tumulto splendida dop la rozieri. Olua lasta radii falante sur la vizajo dil deo Pan lumizis olua trairi fantastika e semblis donar ad oli vivanta oglacho ironioza. La varma aero esis richa per la mixita odori di mil flori, e de la palaco, feble e fore, venis la sono di voci joyoza. Esis preske la tempo kande la roz-gardeno esos apertita a la gastis rejat.

Villon tiris rozo de arbusto apud su e regardegis olua kordio karmezina, quaze serchar ibe ta sekretajo quan omna flori kontenas ma quan nula floro ja revelis a l’okuli dezireganta di poeto. Il apogis su an la statuo di Pan e meditis.

‘La petali di mea regno falas de me vivanta, koloroza til la fino. Ka me ganos ca homino marveloza? Ka me esas dementa esperar? Se me falius, sequos kurta konfeso e longa kordo ye la fino di sonjo dazlanta.’

Il trepidis pensante e jetis la rozo de su.

‘Quante kolda semblas la aero di junio, e ta rozi odoras quale tombi.’ Il paugis kurtatempe, til ke sua esperi itere kurajeskis. ‘Ma se me ganus, me esas kurioza, quale esus spozigar la deziro di mea kordio, oldeskar tranquile, vivar kun filii sur mea genuo, hike mikra François plu honesta kam sua patro, ibe mikra Catherine min bela kam sua matro!’

Il adsupre jetis sua manui por forsendar la fantomi di sua fantazio.

‘Forkurez, mea kara revo-filii, a via propria ombro-ludeyo, nam via patro forsan morge pendigosos, e canokte il luktas por amoro e vivo.’

La pensaji di Villon fluktuigesis da subita lauta muziko, ed ornivachulo en mantelo di subheraldo aparis sur la teraso e suflis fanfaro pos fanfaro de sua latuna trumpeto. Obediante la longe expektita signalo, bunta turbo de festinanti ekvarsis su del palaco e fluis quale ondo brilanta alonge la gradi aden la voyeti dil roz-gardeno. Omna stranja figuri qui fantazio povas sugestar saltis e dansis e klamis en extazo de gayeso—satiri e foli, klauni e diabli sovaje jiris, brandisis torchi, batis cimbali, o kriis maxim laute posible, dum ke plu kalma spiriti, masikizita e velizita en sombra manteli, trapasis la turbo e trovis lia plezuri en misterii e komploti.

Villon portis maskilo en sua zono. Il metis ol e pulsante su adinter la turbo, lasis su vagar adhike ed adibe segun la vortici arbitrala. Ilua imagino flamifis pro la stranja formi e soni cirkum su. La sento esar en sonjo, qua nultempe abandonabis il depos ta unesma veko en la roz-gardeno, adheris ad il canokte, e la gaya figuri cirkum il preterpasis tam nereale kam la fantomi di dormeto dimezala.

Subite ilua atenco esis kaptita da sono di voco familiara ad il. Viro vestizita kom pilgrimero del Santa Lando, en longa kapuco e griza robo, e la skalio di pilgrimado sur ilua shultro, renkontrabis altra masko-festanto same vestizita. La du kambiis saluti per parolado quan la parolanti supozis esar nekonocata da irgu en la gardeno rejala. La parolado, tamen,

tinkletis tre familiare en l'oreli di Villon, nam la viri parolis per l'astonanta jargono quan la kompanio dil molusko-skalii facabis por plufaciligar lia skopo furtatra, ed ol luris Villon tam intime kam kansono lernata dum infanteso.

L'unesma pilgrimero questionis l'altra.

'Quon tu portas en tua sako?'

E la duesma respondis:

'Me portas molusko-skaliao.'

L'unesma pilgrimero itere questionis:

'Quon tu portas en tua manuo?'

E la duesma respondis:

'Futo de stalo.'

Itere questionis l'unesma parolanto:

'Ka tu drinkas a la saneso dil rejulo?'

E la respondo decidoze venis:

'Per flakono de Burgundia.'

Lore la du pilgrimeri salutis e separis su ed iris aparte e desaporis adinter la bunta festanti.

La kuriozesos di Villon esis pikita.

'Per la nomo di cielo,' il questionis su, 'quale eventas, ke homi qui parolas la linguo di furtisti del Korto di Mirakli venas a festino en la roz-gardeno dil Rejulo Louis?'

Il esforcis sequar la traci di l'una o l'altra del pilgrimeri misterioza, ma nek l'una nek l'altra esis deskovrebla. Vagante, il rivenis a la bela loko ye la bazo dil teraso gardata dal imajo dil deo Pan. La loko esis abandonita; la festanti vagis altraloke. Liuto jacis sur la benko marmora. Villon sideskis e prenis la muzikilo, nekoncie tushis ol, kande lejera pazo sur la

herbi haltigis il, ed il trovis su salutata da la siniorino Catherine de Vaucelles, akompanata da plura belini del korto.

‘Me esas la voco di ca dami por demandar favoro.’

Villon profunde reverencis.

‘Mea orelo obedias,’ il dicis, ‘e mea kordio homajas.’

‘Vu esas poeto, sinioro,’ dicis Catherine, ‘e nun esas vespero qua devas kompletar a poeto. Rimifez por ni rimo qua egalas ica nokto somerala.’

Villon sospiretis.

‘Nula rimo facita valoras radio de suno someral o luno someral; ma me vagis en Provence ube omnu esas naktigalo, ed ibe kaptesis da la febro di improvizo. Pri quo me rimifez?’

Catherine ridis ed indikis sua dami.

‘Vua peticionanti esas homini; do pri nulo plu bona o plu mala kam amoro.’

‘La kargajo dil mondo,’ Villon dicis. ‘Sospirez, mea liuto, sospirez.’

Il lasis sua fingri tremar sur la kordeti, vekigis de oli febla krio minora. Pos un o du sekundi il reciteskis, tempope sonigis konkordo harmonioza de la liuto por emfazar la vorti parolata:

Dicez en qua Insulo Beata

Muziko deala plenigas la aero;

Ube la Luno serchas l’amata

Endimion sub la griz oliviero?

Ube es Venus, ta bela danjero?

La Vento forsuflas omna aparti—

E Pan, ita deala grosiero—

Ube la Dei di olima yari?

Montrez la tombo hederizata
Di Semiramis, rejala megero;
Ube la polvo dispersata
Di Kleopatra, rejal muliero;
Od Alexandros e sua banero?
La Vento forsufilas omna apari—
Caesar o Pompei o tal efemero—
Ube la Sonji di olima yari?

Ube Salome, Helen adorata,
Phryne, Rosalind en la karcero;
Ube Kasandra, o Dido perdata,
Prosperina tenita en tero;
Ariadne ploranta pro desespéro?
La Vento forsufilas omna apari—
Qua donas a Iulia yusta funero?
Ube la Dami di olima yari?

Ho ve Amoranti! Nenobla o pero,
La Vento forsufilas omna apari—
Pasinta autuno, printempo, somero—
Ube la Nivi di olima yari?

L'askoltanta grupeto kurtatempe vartis per silenco gracioza.
Kantanto ed askoltanti semblis esar en dolcega izoleso de
lunlumo e parfumi. Catherine penseme murmuris a su:

‘Ube la nivi di olima yari?’

Elua okuli briletis quale steli somerala, elua labii apertita
igis Villon pensar pri matura grenadi, elua mento vagis en

l'Insuli dil Benedikiti kun l'amoranti e dami quin Villon laudabis. Villon forsendis melankolio per jokajo:

'Dolca damzeli,' il dicis, 'mea kansono esas kantita. Ne permisez ol deskurajigar vi, nam kredez me, nivos dum la venonta vintro e ta nivo jacos blanke e lejere sur la tombi di amoranti mortinta. La hiera dio esas mortinta, e la morga dio venas nultempe.'

Il tre proximeskis a Catherine, e susuris la fino di sua frazo aden elua orelo:

'Ni vivez ed amarez hodie.'

Catherine tresayetis e falis del nubolando e regardis il. Il retrotiris su e turnis su a l'altri.

'Bela dami,' il dicis, 'ka ni irez al granda halo ube l'aktori Italiana pleas?'

La homini cirkondis il, dankis il por la kansono, pose adsupre forflugetis quale uceli brilanta per la gradi al teraso. Lore figuro en la robo di pilgrimero venis de l'obskureso parfumizita de un de la roz-voyeti, pauzis dum instanto quale se lu ne esas certa pri la voyo, pose transiris la herbi lunlumizita. Lu ne remarkis Catherine, qua stacis en ombro, til ke lu preske shokis el. Lore lu regardetis el, e per sufokata klamo hastoze preterpasis, eniris l'obskureso dil voyeto opozanta, e desaparais. Catherine krietis preske pro timo, rapide kuris adube stacis Villon vartanta el ye la bazo dil gradi.

'Siniorulo!' el kriis, ed il turnante su quik respondis:

'Siniorino mea!'

‘Ta maskili genitas fantazio. Me supozis, ke l’okuli di Thibaut d’Aussigny regardachis me del kapuco di ta pilgrimero.’

Villon frunsis sua fronto.

‘Viziozo maligna. Nam la raporto esas, ke il jacas mortinta en la kampeyo di Burgundia.’

Catherine tresayetis.

‘Me sempre odiis il; preske timis il. Se il esas mortinta, me esperas, ke ilua spirito ne frequentez me. Ha! me priklas canokte quale liuto tro alte akordigita.’

‘Ni pensez ne plus pri malaji canokte,’ Villon replikis. ‘Ka vu spektos la pleanti?’

Catherine negis per kapsigno.

‘No, mea humoro plue deziras lunlumo kam kandel-lumo.’

Villon tacante regardis el, silenco dum sekundi qui semblis a la du silenco dum hori. Lia amba kordii esis domi di dolca esperi, e lia amba cerebri domi di pensaji felica.

‘Ka me darfas questionar vu?’ Villon dicis, e la yunino respondis:

‘Certe.’

‘Ka vu esas kontenta pri me?’

‘Vu facas multo.’

‘Me havas multo facar. Dum sep dii me luktis kun grandeso quale Iakob luktis kun l’anjeli; me igis la rejo esar populara, la Parisani esar loyala, l’armeo esar fidela—’

‘Do pro quo vu restas hike ube kortani festinas e dami dansas?’

La voko di Villon fiere plulauteskis respondante:

‘Me volas, ke la Duko de Burgundia kredez, ke la favorato dil reĵo esas folo, la korto dil reĵo esas orgio, ube la honoro dil reĵo fuzezas quale perlo en poto de vinagro. Ma nia espadi esas hardigita en vino ed akutigita segun dans-muziko, e canokte ni kavalkos.’

La yunino sospiris. ‘Utinam me esez viro, por ke me kavalkez kun vu.’

Villon pluproximeskis e regardegis elua okuli.

‘Me kavalkas por via honoro. Cielo esis tre bona a me, e servante vu me servas Francio. Forsan me servas vi du por la lasta foyo.’

‘Ka lasta foyo?’ el repetis.

‘Yes ya, mea dolca damzelo Eko. Ta fora lanterni avertas me, ke me forsan mortos morgo. Uli de ni sonĵos nia lasta sonĵi ante sunlevo. Me forsan esos un de ti qui profunde dormos.’

‘Vu forsan mortus kavalkante pro la aferi dil reĵo, ma anke me, restante ĉe hemo e manjante mea kordio.’

‘Por ĉu?’

‘Me dicos lo a vu morgo.’

Villon leĵere tushis elua karmo ed indikis la griza turmo e l’antiqua cifro-plako sur olua rodita muro, plako ĉu portis la saĵo enskriburo Latina: ‘Dum Spectas, Fugit Hora, Carpe Diem.’

‘Esas nula tempo tam bona kam nun. Ta plako esas tam saĵa kam le maxim saĵa.’ Ed il rapide facis versi del antiqua precepto:

‘Bela siori, regardez la hori
Qui flugas rapide e mortas matide;
Do uzez li plene e dormez serene,
Nam tempo ya kuras, nultempe ol duras.’

Catherine esforcis ridar.

‘Lo esis olda sajeso kande Noah flotacis sur la mari,’ el dicis,
e kelkete retrotiris su. Villon sequis.

‘Nu, lassez la morga dio naracar sua propra historio.
Canokte me esas felica puero en mondo iluzionoza. Canokte
ni esas nemortiva, vu e me, vagante por sempre en ica verda
gardeno sub ta steli indiferenta, aspirante ca aero roz-
parfumizita, vivante la sekretajo dil mondo.’

‘Vu darfas dicar to quon vu volas, morges,’ el susuris, ma
Villon ne permisis lo.

‘Ho ve, no! Morges me esos mortive sobra; canokte me esas
deale ebria—ebria per stelo-vino, floro-vino, kansono-vino. La
steli bruligas mea cerebro; la rozo perforas mea karno; la
kansoni perturbas mea animo. Canokte, se me audacus, me
kalmeskus mea kordio.’

La yunino parolis tante feble, ke nur l’oreli di amoranto
povus audar la vorti:

‘Vu darfas dicar to quon vu volas—canokte.’

Villon sizis sua kordio quaze retenar ol en sua sino.

‘Se me mortus morges, me dicus ico canokte: me amas tu.
Olti esas vorti facile parolebla, ma mea kordio falias parolante
li, nam lia signifiko esas tam plena e tam muzikala kam la
Trumpeto di Judicio. Homi esas foli, li havas nur un nomo
por mil signifiki, e povrigas la kompatinda amo-vorto a basa

koqueyo-uzi e deziri omnadia. Ma me konservus ol kom santa kozo por ta flamo quan ulfoye Cielo esas plezata acendar en una kordio por adorar altra. Me nultempe savis to quo esas amo til ke me vidis la vizajo di yunino dum mai-matino, e sajeso arachis la shelo de mea nuda kordio. La Deo en me saltis vivoze por salutar la Deo en tua okuli. Me amas tu. Esas to quon me dicus, se me mortus morge.'

Il esis nun tre proxima ad el, ed ilua okuli regardis aden elua okuli. El kandidate respondis:

'Se tu mortus morge, me dicus ico a tu canokte. Muliero povas amar viro pro ke il esas kurajoza, o pro ke il esas bela, o pro ke il esas saja, o dolca—pro milamil kauzi. Ma la maxim bona de omna kauzi pro qua muliero amas viro esas nur pro ke el amas il, sen rimo e sen kauzo, pro ke cielo volas ol, pro ke la tero postulas ol, pro ke ilua manuo havas la justa grandeso por tenar elua kordio en sua palmo.'

La manui dil amoranti ferme presis l'una l'altra, la labii dil amoranti preske tushis. Nur la deo Pan ridetis e mokridetis, quale se il savis, ke ulfoye la labii di amoranti falias tushar, mem kande la spaco inter fervora boko e boko esas ne plu larja kam roz-folio.

'Catherine,' Villon susuris, e tiris el plu proxime. Amo, feliceso, vivo venis ad ilua brakii quale ad altaro.

En la subita beateso qua venabis a l'amba amoranti, li ne atencis pedpazo sur la teraso, til ke voco frapis quale espado-stroko trans lia extazo, la voco di Noel le Jolys.

'Ube l'amoranti di olima yari?' Noel mokante dicis, e lente decensis la gradi por renkontrar li.

Esis reda furio en la kordio di Villon, ma il bridizis ol e desestimante turnis su al intruzanto.

‘Vua rozea e blanka ucelino,’ il dicis a Catherine, lore gestis forsendante Noel, e kantis a lu:

‘Ucelino, ucelino, flugez adheme.’

La rozea vizajo di Noel poneskis e lua blanka manuo flugis a sua espado-mancho. Esis kurajo en la fatua stofo, e lu evidente joyus probar la chanco di kombato.

‘Sinioro,’ lu dicis, ‘me mezurus vorto ed espado kun vu irgatempe, ma nun me serchas konverso promisita da ca damzelo.’

Villon ridis ye ilua minaco.

‘Dum ke me havas plu bona aferi, vu savos nur la glatajo di mea lango e la platajo di mea glavo. Represez vua bufanta kordio, por ke vu ne pleez leono avan damzelo.’

La du viri regardis l’una l’altra quale hundi iracoza, singlu avida saltar a la fauco dil altru. Catherine pozis avertanta manuo sur la brakio di Villon.

‘Sinioro,’ el susuris, ‘lu demandis de me audienco. Me itere parolos kun vu, ante ke vu iros.’

Villon turnis su ad el.

‘Ni iros ye non kloki, memorez,’ il nelaute dicis; e pose plu laute, regardante Noel, pluse dicis mokante, ‘Til ta tempo me okupos me per skribar mea testamento, e legacos mil nulaji a mil nululi por konfuzigar la futura homi. Vu gustos mea jenerozeso, sinioro Noel,’ ed il improvizis mokante:

‘A sinioro Noel, nomita La Neto
Da ti qui lun amas, me legacas ico:

Strado sen domo, sen-ova omleto,
Horlojo sen horo, kuvento sen novico,
Lito sen dormo, senpac armistico,
Libro sen vorti, vorto sen alfabeto,
Boko sen denti, tablo sen servico,
Kompleta nuleso por ca obsoleto.'

Noel levis sua shultri e montris sua dorso. Lu tre iraceskis, ma rezolvis montrar nulo ma indiferenteso.

'Ka vu a me legacas nulo?' susuris Catherine, e Villon respondis:

'Nun e por sempre, la kordio di mea kordio.'

Il turnis su sur sua taloni e glitis aden la fluanta obskureso dil roz-voyeto, sola kun pensaji intensa.

Catherine fiere afrontis Noel.

'Ka nu?' el dicis.

'Nuntempe me sempre mustas serchar vu,' Noel protestis.

Catherine sukusis sua kapo, ed elua lokli tremis quale folii en la lunlumo.

'La mondo ne ja esas tante olda, ke kurtezo mustas esar facita da homini.'

'Me esas senfavora,' lamentis Noel, 'depos ke kerlo de nulloko pleas la folo en alta rangi.'

L'okuli di Catherine jetis desestimo a lu.

'Me ne odias vu, ke vu insultas il, ma to ne helpas me amar vu.'

Noel sizis la vorto.

'Vu antee amis me,' lu asertis.

El kompatoze negis per kapsigno.

‘Ni ludis per granda vorti quale pueri ludas per bunta buli. Esas facila dicar, “me amas vu,” ed ofte tre dolca; ma la bunta buli rulas aden angulo, e la puero oblivias oli kande deskreskas la luno di puereso.’

Iraco envidiatra frunsis la glata vizajo di Noel.

‘Ka vu preterkreskas me?’ lu questionis.

Catherine tiris su de lu til ke la lunlumo qua brilis inter li esis larja e blanka. El nelaute respondis:

‘Mea anno burjonis un semano ante nun. Hodie ol florifas.’

Noel nepaciente adsupre jetis sua brakii.

‘Deo kompletez! Quon ca kerlo povus facar quo esus negata a me? Kad il povas plu bone kavalkar kavalo, o flugigar falkono? montrar plu bela glavo dum milito, o plu glate akordigar liuto dum paco? Kad il povas ecelar me dansante, drinkante, kom kortano, kom militisto? No, no, no! E ka me nun mustas kredar, ke il ecelas me en amoro?’

Catherine, fatigita da disputo, acenseskis la gradi al palaco. Klimante, el parolis:

‘Kande viro venas a korto, valoras esar muliero. Vu uldie saveskos lo, siniore Noel, se vu kreskas esar viro.’

Noel replikis:

‘Esas nula granda kozo esar la favorato di rejo. Jentiluli qui poke fanfaronas povas multe facar. L’olda amo povas transvivar la nova.’

Catherine frunsis sua fronto ye lua misterio.

‘Vu parolas quale Sfinxo parfumizita, ma me esas tro ociema por enigmati. Adio!’ ed el desaparais aden la palaco.

Noel anxioze regardis el iranta:

‘Pro quo esas omna homini helianti a ca skaramucho?’ lu questionis su. ‘Nu, esas altra homini, e sajulo kolias la plu proxima vitberi.’

Flakono e kupo esis sur la tablo apud la benko marmora. Noel ekvarsis vino e drinkis ol serchante konsolaco. Lua devo balde vokos lu a la servo dil rejulo, ma lu tardigis su en la gardeno ed esperis hazarda renkontro.

‘Me venjesos,’ lu dicitis a su, ‘se mea astrologo pleos sua rolo e dicos a ca febla rejo, ke ta sinioro de Montcorbier esas lua demono maligna.’

Lua pensajo okupis su per l’eventi dil semano pasinta; se Catherine esabis desestimanta, la yunino Huguette esis jentila, e l’Ora Remilo esis ofte vizitata da la frianda soldato. Esis Huguette qua, pos askoltir la plendi di Noel pri la Granda Konestablo, sugestabis a lu, semblante inocente, ke lu uzez la superstici dil rejulo per nova astrologo, e promisabis trovar nova stel-regardanto qua dicos irgo ed omno quon sinioro Noel deziros esar dicita. La projeto joyigis Noel, e canokte lu expektis, ke Huguette adduktos l’astrologo a lu; caskope il fidabis ad el la pasvorto qua admisigas nekonocati aden la gardeno rejala.

Dum ke lu pensis, figuro en robo di pilgrimo cirkonspekte ekiris l’ombri aden la lunlumo dop lu e stacis spektante dum instanto. La deo Pan povis vidar la vizajo qua ridetis sub la kapuco dil pilgrimero—vizajo di yunino, havanta brilanta okuli kadrizita da orea hararo, ma kande la yunino vidis Noel, el pozis maskilo sur sua vizajo, tiris la pilgrimero-robo strete cirkum sua dina korpo, ed iris pedpinte trans la herbi por tushar Noel ye la shultro.

Noel tresayante turnis su, ed afrontis, lu supozis, maskizita pilgrimero.

‘Ka me darfas vendar induljenco a vu, sioro?’ Huguette questionis, e maskizis sua voco per raukeso nefamiliara.

Noel forsendis ica audacozo per manugesto.

‘Irez vuavoye, pilgrimero. Me havas nula humoro por bufoni.’

Lu forturnis su, ma la pilgrimero persistente sequis lu.

‘Ka vu havas humoro di yunino, od humoro por yunino?’

Noel nepaciente haltis.

‘Ka vu esas proxeneto ultre pilgrimero? Me vartas homino.’

La obstinemeso dil pilgrimero ne esis jenita.

‘Kad el esas alta o kurta, yuna od olda, bruna o blonda, dolca od acerba?’

Noel kapricoze respondis:

‘El esas la koloro di kameleono, tam evoza kam la mondo antiqua, tam alta kam la kordio di irga homo, e tam dolce acerba kam quingo aplastita.’

La yunino desmetis sua maskilo e retrojetis sua kapuco.

Vidante elua vizajo, Noel kriis pro joyo.

‘Esez bone aceptata, sorcerino,’ lu klamis, ‘nam tu adportas la maxim bona amor en la mondo!’

Lu saltis por kaptar la yunino en sua brakii, ma el dulce repulsis lu.

‘Shut! Me nun esas nula amor-vendisto, nula joyo-filiino, ma komplotanto politikal. La mondo jiras quale roto di potifisto por formar la vazo di nia entraprezo. Ni havas sorcisto pronta por vua rejulo. Ka Louis venos?’

Noel decidoze afirmis per kapsigno.

‘Quale kanabino a spegulo. Lu esas avida por stelo-savo. Ka tua astrologo lernis sua leciono?’

‘Il esas papagayo-perfekta. Omno esante tranquila, trifoye kriez quale strigo, ed amiko adduktos il. Il avertos la rejulo kontre la Granda Konestablo; il laudos Tristan, aplaudos Olivier, e rekomendos sinioro Noel le Jolys.’

Noel gutur-ridis.

‘Lore me esos rejoy dil kastelo, e tu havos granda ora kateno e perli tam granda kam la lakrimi di virgino.’

Noel ne remarkis la desestimo en la voco di Huguette respondanta per semblanta amikeso:

‘Tu savas quale ganar homino.’

‘Me ne esas tinklanta rim-vendisto, me dankas cielo!’ kriis Noel. ‘Me pagas mea debi.’

Parolante, lu kaptis Huguette en sua brakii ed esforcis kisar el, ma el habile evitis lu.

‘Me kisos tu kande tu ganabos,’ el kriis.

Noel plue urjigabus sua kurtezo, ma tainstante la granda horlojo dil palaco sonis la mi-horo e samatempe frapis lua memoro ed orelo. Lu savis, ke la rejulo expektas lu e lu nevolunte abandonis sua amoro.

‘Tu esas ya politikisto,’ lu sospiris. ‘Me mustas servar la rejulo.’

Lu apertis la pordo dil turmo e stacis dum instanto, regretoze regardis la yunino, qua lurante ridetis, lore eniris e klozis la pordo dop su.

Ye l’instanto kande lu desaparís, la mieno dil yunino chanjesis. Elua vizajo e gesto montrís mondedo de desestimo por elua kortan-amoranto.

‘Folo, stulto, idioto, asno, pavono, vulturo, strigo!’ el furiis. Pose elua furio deskreskis ed el triste turnis su sur sua talono dum ke la nomo di altra viro eniris elua kordio e flugis ad elua labii. ‘La mondo esas tam acerba kam oranjo putrinta, depos ke François exilesis.’

Elua regardo falis a la liuto qua jadis sur la benko marmora ube Villon livabis ol. El prenis ol e penseme tushis la kordeti, susuris a su la vorti dil kansono di Villon:

‘Ho, vi omna Plezur-filiini,
Havante delikata membri,’

el murmuris a su. Tainstante Villon, tedita vagar en la roz-voyeti, venis aden la spaco lunlumizita e vidis la figuro mantelizita e kapucizita. Quik ilua mento rimemoris la stranja saluti inter la du pilgrimeri quin il audabis.

‘Yen altra pilgrimero,’ il dicis a su, nun rezolvita solvar la misterio. Il rapide transiris la herbi a la figuro e salutis ol.

‘Saluto, fratuleto.’

Huguette saltis a sua pedi e lejere respondis:

‘Saluto, fratineto.’

‘Pro quo fratineto?’ Villon kelke astonate questionis.

La maskizita pilgrimero briske respondis:

‘Se me esas fratulo di vu, vu devas esar fratino di me. Ma vu parolas exter la litanio.’

‘Qua domajo,’ Villon replikis, ‘se vu donas respondi a me?’

Huguette levis sua shultri.

‘Me donos a vu nulo ma adio,’ el dicis, e turnis su por forirar, ma Villon kaptis el ye la brakio.

‘Vu ne montrez a me vua taloni til ke me montrez a me vua vizajo,’ il insistis.

Ante ke la yunino povis preventar, il retrojetis elua kapuco e prenis la maskilo de elua vizajo. Astonate il trovis, ke il regardis la bela e bone konocata vizajo di Huguette, ed astonate il kriis elua nomo. La yunino, astonate pro esir rikonocata, venis proxime ad il.

‘Qua vu esas?’ el questionis.

Respondante, Villon desmaskizis su.

Huguette strete studiis ilua vizajo, komence sen signo di rikonoco, lore subite el saveskis e kaptis il en sua brakii kun joyo-krio.

‘François, kara diablo, ube tu esis dum ca mil yari? On dicis, ke tu esis exilita. Quante brava tu esas! De ube tu furtis tante multa splendideso? Ka tu furtas bursi? Ka tu sizas manteli?’

Villon esforcis haltigar elua questioni.

‘Quon tu facas hike, Abadino?’

‘La bela folo Noel havas por me deziro longa de semano, e me facas ero-longa folo ek lu. Kisez me,’ el insistis, e pozis sua vizajo tre proxime ad il. Villon retrotiris sua kapo.

‘Tu devas retenar tua kisi por la bela folo Noel.’

Huguette retropazis iracoze.

‘Kande tu esis tam magra kam kato e tam shifonatra kam pasero, tu ne esis tante preciza. Kad ula granda damo sorcis tu? Ka tu nur povas kurtezar en silko e ganar en velvuro? Se la kerno esas dolca, qua importas la shelo? Kompato di Cielo! Pro quo homino tun amez?’

Villon ne atencis elua mala humoro ma repetis sua questiono:

‘Quon tu facas hike, Abadino?’

La furio dil yunino duris tam kurte kam pluvo someral. El itere turnis su ad il, karezis il.

‘Nu, me ne povas klozar la pordo en mea kordio a tua glata vizajo. René de Montigny ludas granda ludo, e tu retrovenas en bona tempo por partoprenar.’

‘Qua ludo?’ questionis Villon.

Huguette respondis:

‘La bela folo Noel, konsilata da me, persuadis la rejulo kunvenar kun astrologo hike, canokte, kande la gardeni tranquileskas. Noel kredas, ke l’astrologo konsilos la rejulo jetar sua Granda Konestablo del fenestro ed advokar sinioro Noel tra la pordo, ma la kamaradi dil molusko-skalii fakte intencas plu granda malajo. Havante la rejulo ye nia fingri, ni sizos lu e portos lu ek Paris, vole o nevole, e vendos lu a la Duko de Burgundia.’

Villon retenis sua respiro.

‘Granda ludo!’ il kriis. ‘Ma qua esas ica astrologo?’

‘Thibaut d’Aussigny,’ el respondis, ‘qua pretextas esar mortinta, ma vivas por ca venjo.’

Villon saltis staceskar. Il rimemoris to quon Catherine supozis vidir.

‘Do esis il!’ il dicis.

Huguette durigis sua naraco.

‘Noel donos a ni signo per kriad quale strigo trifoye.’

Villon turnis multa pensaji en sua mento ed apene atencis el.

‘Ca aventuro pri astrologo forsan avantajizos me. Yen un oportunajo en mil,’ il murmuris a su, desquiete pazis adavane

ed addope sur la herbi. 'Me bezonas nur klozar mea okuli e klozar mea oreli, e la bona Thibaut portos la bona Louis a la bona Burgundia canokte, e ne esos pendigo morge.'

La yunino sequis il, sizis ilua maniko por haltigar il.

'Pri quo tu dicas?'

Villon ne atencis el, susuris a su:

'Se li tranchus la fauco di Olda Louis, la mondo esus liberigata del hokoza mento di rejo, e me esos libera por ganar Catherine, tenar Paris, esar la chefa viro en Francia—'

'François, parolez a me,' pregis Huguette, ma vane.

'On dicus, ke me esus folo lasar tala oportunaĵo glitar tra mea dekalogo. Ma me lernis kozo nomizita honoro, quan me ne mustas perdar pro damo.'

Huguette jetis su adavan il ed haltigis ilua promeno.

'François! François!'

'Yes, filiino, yes.'

'Quo importas a tu, quale on traktas ta fola rejo?'

'Abadino, me bezonas pozar fingro en ca tarto. Abadino, pro olda gayeso, ka tu gardos me kom sekretaĵo?'

La yunino amoze regardis il.

'Me sempre facos to quon tu volas.'

'Me deziras plear mea rolo en ca entrepreno. Me esas la rejo dil Molusko-skalii e me retrovenas ad autoritato. Donez a me tua pilgrimero-robo, yunino, e memorez, nula vorto al kunfrataro. Me volas surprizar amiko Thibaut.'

Parolante, il fortiris la pilgrimero-robo, ed Huguette stacis avan il en elua familiara verda vesti di puerulo.

'Celez tu inter la rozi, til ke la sporto komencas,' il kriis.

La yunino jetis sua brakii cirkum il.

‘Kara François!’ el kriis, e pose rapide kuris de il e desaparís aden la nokto roz-parfumizita.

Villon regardis la yunino kuranta.

‘La yunino esas tam rapida kam kuniklo, e tam sovaja,’ il dicis a su. Lore il forjetis Huguette de sua penso ed afrontis la granda problemo.

‘Quale la balanco iras?’ il questionis su, ed il ponderis la aero per sua manui, quale se oli tenis la precoza kozi pri qui il parolis.

‘En l’una manuo, vivo di granda rejo; en l’altra, honoro di povra poeto. Rejo, povro; povro, rejo.’

Il pauzis dum instanto, regardis la longa voyo di posiblesi infinita. Il debis nulo a Louis, sume. Louis facabis de il ludilo di senshama dupajo; shovabis honoro ad il kom mokajo; titilabis il per sonjo di sonjo. Ante plusa sunkusho, se kordio di homino ne esus ganata, il oculus sat nauzeigante de jibeto Parisana, lango inter la denti, e la korvi flugus cirkum ilua oreli. Nur bezonesus lasar Thibaut d’Aussigny plear sua pleo e kaptar l’olda nigra foxo, e lore Villon havus Paris por su ipsa, esus absolvita de omna puniso, forsan mem, pro la nova amo quan la popolo havis por il, povus facar—adminime esforcar—to quon il volas kun senreja rejio. Dazlanta vidaĵo.

‘Pro quo ne?’ il questionis su. Quik staceskis koram il la kauzi pro quo ne—ne esar dupigita, ne esar exilita. Il promisabis; il jurabis loyaleso a la monarko fantastika qua ludas per il ed a qua il debas adminime la realigo di granda reví e l’ora chanco ganar la deziro di sua kordio. Il promisabis. Lo ne multe importabus ad il ok dii ante nun, kande il vivís en malada atmosfero de mentii e dupaji e krueĵaji, ube la labii esís

tam pronta dupigar kam la fingri furtar, ed ube sucesoza mentio esas preske tam multe aplaudita kam sucesoza furto. Ma nun, quale il dicabis, il lernabis ta kozo nomizita honoro; la tota signifiko di vivo chanjesis por il en la sunlumo di la favoro di belega yunino, e to quo esis hiere posibla, probabla, mem agreabla, esas hodie tote neposibla. Il murmuris a su elua nomo—‘Catherine!’—kom charmo kontre tento hororinda, ed ilua kordio plufortigesis sub ta charmo.

Il turnis su por enirar la turmo, ma la pordo dil turmo esis pulsita kontre il, ed il trovis su vizajo kontre vizajo avan Noel le Jolys. Noel tresayis astonate pro vidar sua rivalo, ma Villon kaptis lu ye la karmo. La kompatinda pikverdo esis tro brava ucelo esar lur-ucelo di Thibaut d’Aussigny.

‘Sinioro Noel,’ il dicis; ‘me havas vorto por vua orelo,’ ed il tiris lu aden la turmo e stacis kun lu dum instantly en l’obskureso, susuris parolo qua rapidigis la sango-pulso di Noel. Pose Villon livis lu e rapide hastis adsupre per l’eskalero sinuifanta qua iris a la chambro dil rejulo, dum ke Noel, sola, itere apertis la pordo e pasis aden la gardeno, lua kapo vertijanta pro la stranja informo. Pozante sua manui quale skalio cirkum sua boko, lu kriis trifoye quale strigo, mikra intervalo inter singla krio, e pose itere iris nelaute aden la turmo, e suafoye hastis kun kordio pulsanta alonge la streta gradi qui iris a la chambro dil rejo.

CHAPITRO X.

SUB QUA REJO?

La roz-gardeno semblis esar tam tranquila kam kirko-korto. Nula sono audesis ecepte la febla suflado dil vento vesperal inter la rozieri, nula vidajo similante homo esis videbla ecepte la vizajo di Pan, mokeme regardante adinfre la flori karmezina qui cirkondis lu. Ma pos kelka sekundi esis evidenta, ke la deo Pan ne esis l'unika habitanto dil gardeno. Tra tranquila voyeti figuri mantelizita e kapucizita reptante venis, sis figuri —homi qui portis la manteli di pilgrimeri sur sua shultri, e kapuci di pilgrimeri sur sua kapi—homi qui portis molusko-skalii sur la maniki di lia robi—omni tra l'obskura voyi dil gardeno konvergis a centro komuna, e ta centro esis la spaco herboza avan la turmo dil rejo. La sis figuri kunvenis ye la piedestalo dil imajo di Pan. Un de li, qua semblis esar la chefo,

viro havanta formo gigantal, parolis, e la voco esis la voco di Thibaut d'Aussigny.

‘Ka ni omna asistas?’ il questionis.

La maxim proxima pilgrimero respondis per la voco di René de Montigny.

‘Yes, e pronta por kolar la rejala rozo di ca gardeno.’

Dum ke il parolis venis nelauta klikto de la klinko dil turmo-pordo. Thibaut forsendis sua kompanuli per manusigno.

‘Restez proxime,’ il dicis, e quar de la pilgrimeri rapide desaparitis aden l’ombri. Nur Thibaut e René restis, maskizita ed atencoza, regardi fixigita ye la turmo-pordo. Ol apertesis, e Noel le Jolys ekvenis, sequata da la figuro magra e hokatra en uzita nigra velvuro por qua l’okuli dil konspiranti esis tante avida. Noel questionante avancis:

‘Ka la stelo-regardanto asistas?’

René de Montigny respondis a lu tam parolajile kam feriestro babilanta pri sua vari.

‘Yes. Lu esas la marvelo dil mondo. Lu povas lektar la steli plu facile kam tavernestro lektas sua konto. Lu povas charmar per alta o basa chanco. Sajeso Bohemiana, Egiptiana, Araba havas nula misterio por lu.’

René cesis parolar, e la figuro rejala per granda gesto di sua manuo forsendis Noel, qua respekteme reverencis e desaparitis aden la turmo. La rejo lore manusignifis a la granda figuro portanta vesti di pilgrimero, e Thibaut lente avancis til ke il stacis tre proxim sua viktimo, lore il subite ekjetis sua granda manuo e kaptis sua enemiko ye la fauco, tenis lu dum ke ilua dextra manuo nudigis e brandisis poniardo. La nigra figuro falis sub ilua manuo, tremis ed anhelis, ma la manuo di

Thibaut esis tro forta sur lu, e lu ne povis parolar o kriar.
Thibaut sisis:

‘Sinioro, me povas deschifrar vua destino. Ne parolez, o me mortigos vu!’

Il presis la poniardo-pinto an la kolo dil kaptito e ridetis vidar, ke lu trepidis.

‘Me esas Thibaut d’Aussigny, sinioro, qua vu supozis mortinta, ma qua vivas por enkarcerigar vu.’

Dum ke il parolis, sua kompanuli emersis de la tenebro ed amasigis su cirkum Thibaut e la rejo, minacanta cirklo de homi rezolvema.

‘Vu esas en la kaptilo. Silencoza, vu esas ankore viro; parolanta, vu esas nur kadavro. Vu venez al genui di Burgundia. Vu esos la pedo-tabureto dil Duko!’

La nigra figuro blotisante tordis su e trepidis quale se omna vorto di Thibaut esis flogilo-stroko qua sekas sua karno; ilua avida manui kompatinde gratis ye la brakio di Thibaut, til ke l’agonio di lua teroro vekigis la desestimo dil kaptanto. Il repugnate forpulsis la rejo, e la rejo falis a tero, amaso nigra de nepovanta timo.

‘Ka povas rejo esar tala hundacho? Burgundia ne domajus vu, se vu facus to quon il imperas. Me ne domajus vu, se vu facus to quon me imperas.’

La nigra figuro ociligis su, kompatinda paketo de terori, evidente singlutis plendeme.

‘Ne plorez,’ il dicis.

René de Montigny, qua avide spektis l’agi dil kaptito, interruptis:

‘Lu semblas ridar,’ lu dicis.

Thibaut astonate kriis ed inklinis su super la blotisanta homo, qua salutis il per longa e robusta rido qua shanceligis la gigantulo quale frapo ye la vizajo. Tainstante la turmo-pordo apertesis jetite e Tristan aparis.

‘La rejo!’ il kriis per voco tondatra.

Pos plusa instantly, quaze per magio, la spaceto dil gardeno esis cirkondata da la armarkisti di la Skota Guardo, forta manui kaptis la konspiranti konfuzigita, e li astonesis vidar Louis ipsa aparar tra l’apertita pordo, sua maligna vizajo ridetante en la lunlumo.

CHAPITRO XI.

MORTO DI DEBOCHISTINO

La falsa rejo saltis a sua pedi, ankore ridante, forjetis la nigra kasketo havanta rango de fera santeti e l'uzita nigra mantelo qua imitis la vesti dil rejo, e stacis joyoze e defiante avan Thibaut, la François Villon qua duesmafoye transiris ilua voyo.

‘Nu, amiko, qua dicis la sorcisto?’ Louis kalme questionis.

Villon shancelis pro ridado ed indikis la gigantulo perplexigita.

‘Marveli, sinioro,’ il respondis. ‘Me ne ridis tante kordiale depos ke me atingis alteso.’ Ma mem dum ke il parolis, Thibaut rekuperis sua sensi. Il forsan esas vinkita, ma ne restos nevenjita.

‘Tu ne plus ridos!’ il klamis, arachis su de la brakii di sua kaptanti, e saltis vers sua enemiko, poniardo levita.

Dedop la statuo di Pan venis krio avertanta, e rapide adinter Villon e Thibaut saltis dina verda figuro ed olua brakii kaptis la kolo di Villon. La poniardo di Thibaut plunjesis profunde aden la mola korpo di Huguette.

Blasfemante, Thibaut turnis su e retrojetis la armarkisti qui esforcis haltigar il, desaparís alonge la maxim proxima voyeto. Noel le Jolys ektiris sua espado e persequis il, sequata da plura soldati. Villon tenis en sua brakii la korpo sangifanta di la yunino, esforcis tam bone posible estancar la vunduro qua rede makulizis la verda vamso; ma la yunino feble protestis, forpulsis ilua fleganta manuo.

‘Lasez me tranquila; me mortas,’ el anhelis.

Olivier esis quik apud el, examenis la vunduro per sua profesiono kom kirurgiisto, ed okulagis la pala vizajo di la yunino. La regardo di Villon questionis. Olivier levis sua shultri e negis per kapsigno. Villon savis, ke la vunduro esas mortiganta, e sua propra sango divenis aquo en il. Il portis la yunino trans la herbi a la benko marmora e repozigis el sur ol; la reda makulo plularjeskis.

‘Kurajez, Abadino, kurajez, yunino,’ il susuris luktante kontre sua hororo e tristeso, e jemís a su: ‘Ke irgu mortez por me!’

La brakii dil yunino presis plu ferme cirkum ilua kolo ed elua labii feble movetis. Il inklinis su por audar elua vorti.

‘Esas stranja fino, François. Me sempre supozis, ke me mortos en lito. Yen altra sorto de batali-agro. Donez drinkajo.’

‘Aquo!’ kriis Villon ad Olivier, qua stacis aparte, havante la mieno rezignata di mediko qua savas, ke lua arto esas neutila.

Huguette nelaute protestis.

‘Nul aquo. Vino. Me sempre amis olua saporo, ed esas tro tarda nun chanjar.’

Olivier plenigis kupo del flakono sur la tablo e leveskis ol a la labii dil yunino, ma elua febla manuo repulsis lu, ed el pledis a Villon:

‘Donez ol a me, François.’

Villon prenis la kupo del manuo dil barbisto, levis ol a la boko dil mortantino, ed el avide drinkis. La forta vino donis ad el dum instanto sua propra falsa forteso, ed el staceskis; Villon subtenis el.

‘A tua saneso, François. Me supozas, ke me esis granda pekanto. Ka Deo pardonos me?’

Villon reprenis basa jemo, ma juris konsolocar el se posible, ed il ya kredis sua konsolaco.

‘Lu komprenas sua filii.’

La pezoza kapo varsis sua oreo lokli adsur ilua shultro.

‘Vu esis sempre esperema,’ el neklare dicis. Lore el subite forte embracis il, e kriis: ‘Multa viri prenis mea korpo; nur tu prenis mea kordio. Donez a me tua labii.’

Villon tremis en sua anmo. Semblis ad il, ke ilua labii esas konsakrita a ta kiso di ilua damo, ma la mortantino amas il ed il amabis la mortantino, ulmaniere, ed il nun ne darfas refuzar. Il inklinis su por grantar elua prego, ma subite el tordis su ek ilua brakii e nelaute kanteskis la vorti dil kansono quan il kompozabis por el:

‘Ho, vi omna Plezur-filiini,

El singlutis e glitis a l'ultima versi:

‘Tro balde velkas la charmi granda—
Amorez til ke forflugas amoro.’

El sukusis sua kapo per sovaja rido: lore laute kriis e falis adavane. Villon kaptis el, regardis elua vizajo, e savis, ke el esas mortinta, e ke lo maxim bona de sua mala olima vivo mortis kun el.

Olivier obediante impero del rejo gestis, e la korpo dil yunino esis rapide envolvita en mantelo di soldato e dolce pozita sur du krucigita halbardi. Samatempe Noel le Jolys retrovenis anhelante, redizita espado en sua manuo.

‘Thibaut d’Aussigny esas mortinta, sinioro,’ lu dicis; ‘mea manuo esis to quo facis lo.’

Lore ilua regardo trovis la mortintino, e lua okuli brilis pro subita lakrimi. Villon iris a lu e tushis lua shultro.

‘Me livas ca mortintino en vua manui,’ il dicis, ‘nam me opinionas, ke vu esis bonvolanta ad el. Igez el havar enterigo Kristana.’

Noel abasis sua kapo e senvorte sequis la korpo dil yunino. La gardeno esis abandonita a Louis e Villon, Tristan ed Olivier, e la kelka trahizanti kaptita qui stacis aparte, atenceme gardata e desvestizita de lia pilgrimero-robi, regardante astonate Louis e lua sozio. Villon, anke senvorte, regardis la grupeto qua forportis la korpo dil mortintino. Ilua mento esis milito di sovaja memoraji. Stranja memoraji pri tempi e loki kun Huguette asaltis e batis kompatinde ilua

cerebro. Il pensis pro to quo esabis, e jemis; pri to quo il nun
esas, ed ilua anmo kriis quale prego la nomo di Catherine.

CHAPITRO XII.

LAKRIMI DI VIRGINO

La manuo dil rejulo falis adsur ilua shultro e frakasis ilua medito.

‘Ka vu esas tante aplastita da la morto di debochistino?’ la rejulo mokante questionis.

Villon turnis su vers lu pro nobla furio.

‘El havis la respiro di Deo en sua korpo, sinioro,’ il dicis. Il pasis sua manuo trans sua fronto quaze dispersar la trista pensaji qui opresis il; il dicis pluse:

‘Me esis Dom Dormemo dum instanto, sinioro; nun me esas itere Frato Facio. La horo por batalio venas.’

Louis levis sua shultri.

‘Vu facis granda servo a me, amiko,’ lu dicis, ‘e darfas demandar irga favoro de me, ecepte vua vivo. To dependas de vua damo.’

Villon regardis l'angulo ube sua olima kompanuli esis amasigita, mizeroza centro di soldato-cirklo.

'Sinioro,' il dicis, 'grantez a me la vivi di ta raskali. Li kavalkos kun me e kombatos por Francia canokte. Esus plu bona kam igar li plear saltet-pomi de la mala arboro.'

La rejulo susuris kelka vorti a Tristan, e Tristan tre nevoluntante imperis, ke li esez liberigita. La kamaradi dil Molusko-skalii esis liberigita de via kateni ed imperesis stacar aparte, gardata ultre audar, por vartar la destino di futura imperi. Tainstante Louis, adsupre regardante, vidis inter la flor-vazi sur la teraso ulo karmezina, la silko karmezina di robo di homino. Ol revelis la prezenteso di Catherine de Vaucelles, qua venabis jus ye non kloki por serchar sua amoranto, ma qua hezitis nedecidive sur la supra grado, remarkinte la rejulo. Louis amikale gestis, ke el venez, ed el lente decenseskis l'eskalero. Louis venis a Villon e susuris aden ilua orelo:

'Yen vua damo. Me opinionas, ke vua amor-frukto maturas e ke vu ne bezonas stacar pedpinte por koliar ol.'

Louis gutur-ridis quale ravisata korvo.

'La Komto de Montcorbier esas plu fortuneza kam François Villon. Ma la damzelo havas alta mento e feroca spirito. El forsan ne juos la dupajo, nek pardonos la trompo di ilua mentio!'

Ulo en la vorti dil rejulo frapis l'espero flamifanta di Villon quale rivero de aquo glaciata e semblis extingar oli. Il similesis viro qua, dum blind-ludo, subite sentas la bandajo forprenita de sua okuli e stacas dazlate e palpebragante en la sunlumo. Sume, il ne esas la Komto de Montcorbier; sume, il ne esas la Granda Konestablo di Francia; sume, il esas nur

mendikanto maskizita qua ganabis la kordio di damzelo per falsa kolori, qua triumfabis sub falsa standardo. Dum ta omna sep dii splendida, ta simpla pensajo ne enirabis ilua mento. Ilua tota anmo esabis tante kaptita da la facino di la rolo quan il esis permisata plear, ke il obliuabis, ke il pleas rolo, e lasis sua fantazio kredar, ke sonjo longa de un semano duos por sempre. Nun il rikonocis su e to quon il facis e to quon il mustas facor. Deala farso chanjesis a subita tragedio. Il turnis jemante a la rejulo.

‘Trompo, mentio,’ il repetis. ‘Sinioro, ta vorti jetas me de mea folo-paradizo. Mortigez me se me falius ganar el, ma me arachos ica maskilo de mea vizajo, ica mentio de mea kordio.’

Louis ridetachis.

‘Segun vua volo. Ganez el od ociligesez. Irga kazo kontentigas me.’

Parolante, lu forturnis su. Catherine decensabis la gradi e venis trans la herbi por salutar sua heroo, qua stacis, la manui kunpozita, en la lunlumo quale homo konsternata. Catherine portis en elua manui sharpo karmezina e franjizita per oro, ed el levis ol ad il parolante.

‘Portez ico kun mea pregi. Kun ol me donas a vu mea manuo e kordio. Vu portos mea honor-promiso kun vu aden batalio. Permisez me anunciar mea amo a la tota mondo.’

Rapide e lejere el jetis ol cirkum ilua kolo ante ke il povis trovar vorti, ma nun il parolis:

‘Vartez, vartez! Vu dicez nulo plusa til ke vu konopez me.’

L’okuli dil yunino plularjeskis pro surprizo.

‘Ka me ne konocas vu?’

Villon pozis sua vizajo tre proxime a la elua.

‘Regardez mea vizajo,’ il dicis. ‘Regardez atenceme. Ka vu ne vidas en ol to quo rimemorigas da vu pri altra hori?’

Catherine deale ridetis.

‘Pri felica hori en ica roz-gardeno.’

Villon fervore insistis:

‘No, no! Pri obskura nokto, traverno, homino mantelizita, pri sordida kerlo qua sonjis ebrie apud herdo, pri prego, amor-rakonto e promiso, turbo de raskali e debochistini, pri disputo, kombato per glavo e lanterno en l’obskureso, e rubando-nodo jetita de galerio—’

Catherine poke retropazis, hororo en elua okuli.

‘Quon vu esforcas dicar?’ el questionis.

Villon jemante falis a sua genui.

‘Yen ta rubando-nodo quan vu jetis a me en la taverno Pin-kono. Ho, kompatez me! Me esas François Villon.’

Catherine presis sua manui an sua fronto.

‘Me povas audar to quon vu dicas, ma ol ne tushas mea cerebro.’

La vorti di Villon rapide kuris de il:

‘Me esas François Villon, ma ne plus il, nam la me olima e maligna esas mortinta. Me esas François Villon, qua servis vu per sua glavo, qua laudis vu per sua plumo, e qua amas vu per sua tota anmo.’

La tota korpo dil yunino trepidis timoze kande el respondis:

‘Ne vera! Ne vera! Me ne kredas vu.’

Villon saltis a sua pedi.

‘Irge quo esez mea fato,’ il kriis, ‘vu savos lo vera.’

Turnante su adube la konspiranti liberigita stacis aparte, il rezolvante advokis li:

‘Guy! René! Vi omna, venez adhike!’

Astonata pro esar tale advokata per lia propra nomi da tala granda persono quala la Granda Konestablo di Francia, la furtisti timante reptis adavane ed, obediante la gesti imperema di Villon, amasigis su cirkum il. Il turnis su a li, pozis sua vizajo proxim lia vizaji, e kriis:

‘Regardez me atenceme—plu atenceme. Ka vi ne rikonocas François Villon malgre ta nova spirito qua brilas en ca okuli?’

René de Montigny kriis pro rikonocar.

‘Me nultempe rikonocabus vu. Vu esas stranje chanjita.’

Guy Tabarie konfirmis.

‘Ma esas ya ilua kara vizajo.’

Catherine spektis la ceno per malada desespere, turnis kompatinde a la rejulo.

‘Sinioro, sinioro, kad olta esas vera?’

Louis, qua spektabis to omna per satisfaco nemoderita, mokante respondis:

‘Tote vera, beleta siniorino. Vu desestimis me por ico.’

Kun okuli flamifanta e manui trepidanta, Catherine iris trans la herbi adube stacis Villon.

‘Mizeroza trahizanto, pro quo vu vivis ca mentio?’

Villon desperante pledis:

‘Me amis tu.’

La iraco di Catherine flamifis a granda fairo.

‘Ne shamigez la dolca vorto. Me odias vu! Pensar ke la vizajo quan me lernabis amar maskizis tante desnobla kordio!’

Kande Villon pluproximeskis agonioze pregante, el frapis il per l’amba manui, batis ilua pektoro per furio nevinkebla. Villon cedis su ad elua bati dum ke el furiis kontre il:

‘Vu furtis mea amo quale furtisto, vu krucagis mea fiereso. Me odias vu! Retroirez a la lizi e forjetaji di vivo, celez vu en vua taverno, obliviez to quon me nultempe oblivios, ke tala basa kozo quala vu ulfoye embracis me!’

La rejulo quik stacis apud el e susuris aden elua orelo:

‘Kad ico esas la maniero di vera amo?’

El jiris a lu per granda desestimo.

‘Sinioro, vu facis venjo rejal kontre homino. Nun esas en mea okuli nula lakrimi, ma me pregas ke oli venez, por ke me povos plorar til ke me esas itere purigita de ca memorajo.’

Havante kunjuntita manui e harda labii, el iris de Louis e stacis aparte en la lunlumo, statuo di desespéro. Louis iris adube Villon stacis tormentita e susuris ad il:

‘Me timas, ke vu pendigesos morge, sioro Villon.’

Villon defiante retrojetis sua kapo.

‘Me nun joyas salutar la jibeto, ma esas ago facenda ante ke me mustas mortar.’

La granda klosho dil palaco sonis l’unesma stroko di non kloki. Ol vekigis la spirito vundita di ilua anmo. Il movis a Catherine e parolis ad el:

‘Me sonjis ke amo, per qua me esis rinaskinta, povus elevar me a vua labii. La sonjo faliis. Ma vu imperis, ke me servez Francia, e me kavalkas e kombatas canokte por vu.’

Dum ke il parolis, la siniori de Lau, de Rivière, e de Nantoillet homarmarizita venis del palaco kun lia sequanti. La gardeno plenigesis per la soldati selektita por l’entraprezo, qui hastis ye l’advoko dil avertanta klosho por sequear lia chefo en ilua asalto. La paji di Villon adportis la homarmaro di la

Granda Konestablo e komencis bukagar ol adsur il. Dume il turnis su a sua kunmilitisti.

‘Kamaradi, singla viro portez su quale se la fato di Francia dependas de ilua kordio, de ilua brakio, de ilua kurajo. Frapez por la matri qui parturis vi, la spozini qui konsolacas vi, la filii qui rinovigas vi—la homini qua amas vi.’ Dum instanto ilua voco tremis e preske faliis. Esis ibe felica viri, sendubite, quin homini amas. Ma il riforteskis e la voco itere sonis brave: ‘Avane per la nomi di Deo e la rejulo!’

Ed omna soldato ibe esis l’eko di ilua vorti:

‘Avane per la nomi di Deo e la rejulo!’

CHAPITRO XIII.

LA KONSILO DI KIN KANALII KAVALKANTA

Tra la stradi silencoza di Paris lente movis dina lineo stalizita —la filo por qua sioro François Villon esis la agulo akutigita por kunsutar la rejio di Francia. La Granda Konestablo kavalkis avane kun la siniori de Lau, de Rivière, e de Nantoillet, ed ulube dope kavalkis la kin raskali liberigita, qui kavalkante babilis nelaute. Nam l'impero esar silencoza ne efektigosos til ke li atingas la pordegi di Paris ed oli apertesas sur olia charniri por ke la aventureri di Villon ekirez. Singlu de la kanalii havis dika glavo ocilanta de sua zono; singlu de li portis stala kasketo sur sua kapo; singlu de li sentis sua kordio rapide batar pro rara emoci e sua cerebro okupata da stranja pensaji. René de Montigny unesme parolis to quo plenigis sua mento.

‘Esas evidente afero diablatra,’ lu meditis, ‘esar tiranesita talmaniere da belino. Sango, ma el esas belega, e sango, ma el povas mujar.’

Guy Tabarie grasoze gutur-ridis. ‘Me esis tiranesita tante multafoye da griza hominachi, ke me paciente sufrus batado da tala labii. Esis karno e vino regardar el e pensar pensaji.’

Jehan le Loup acerbe frunsis sua brovi. ‘Se me esus sioro François e nigra Louis ne asistus, me reparus mea fortune per bastono. Maxim bone o male, el havus ulon maledikar pos robusta batado.’

Casin Cholet lekis sua labii. ‘Me pensos pri el,’ lu dicis, ‘kande me renkontros la venonta amatorino. Per poka esprito, honesta raskalo povas esar tam felica kam rejo. En obskureso, omna furo havas la sama koloro.’

Colin de Cayeulx beis. ‘Por quo ni kavalkas?’ lu questionis. ‘Me preferus restar en la roz-gardeno dil rejulo e plenigar mea ventro, quale dum la semano pasinta kande la granda sinioro en ora stofo kompatis ni. E pensez, lu esis nur François! Me darfas shovar mea poniardo adinter ilua shultre pro foligir me.’

‘Me sempre konocis il,’ diceskis Guy Tabarie, ma René de Montigny tacigis lu per forta frapo sur la proxima orelo, frapo qua preske ekseligis la grosiero. ‘Vu mentias, Monto, vu mentias,’ lu susuris. ‘Ka vu supozas, ke me esinte dupigita, vua porkatra okuli solvis l’enigmato? No, no, il honoroze dupigis ni e bone dupigis ni, ma il traktis ni benigne e ni devas abandonar la ludo.’

‘Stranjajo,’ opinionis Colin, ‘ke poke minmulta hari sur la mentono di viro e poke minmulta kraso sur la vangi di viro, kun neta linji e glata vamso, facas tala kontrasto.’

‘Tote ne,’ dicis René de Montigny, ‘ni omna esas same ye la kerno, omna viro ed omna muliero de ni, hungranta, durstanta, deziranta, samamaniere. Nur la mantelo importas.’

‘Nun vu mentias,’ grunis Tabarie. ‘Esas nula ora stoffo en la mondo qua igus vu tam ruza kam François. Vu nuntempe facabus to quon il facis, se la rezo selektabus vu del fango.’

René siflis tra sua denti. ‘Forsan yes, forsan no,’ lu dicis. ‘Nulu savas to quon lu povas facar, til ke lu donesas oportuno por pruvu su. Ho oportuno, ora oportuno! Se me esas François Villon, me formacus ora imajo en vua nomo e laudesus vu kom santo.’

‘Me esas kurioza pri to quon ta yunino dicis,’ meditis Tabarie, ‘se nia François retrovenos havanta la Duko de Burgundiana en sua posho!’

‘Me esas kurioza pri to quon el dicis,’ mokridetis Jehan le Loup, ‘se il retrovenos ped-avane havante truo tra sua korpo e mi-kapo.’

‘Irge quo eventos, ol certe vexos el,’ dicis Casin Cholet. ‘Tale mulieri esas facita.’

‘Nia kompatinda minionini esos sola canokte,’ dicis Colin.

‘Me dubitas lo,’ satirale dicis René de Montigny, e pose poke sospiris. ‘Kompatinda Abadino!’

Subita lakrimi indutis la grasa vangi di Tabarie.

‘El esis brava hominacho, sempre,’ lu ploretachis. ‘Tra lo mala o lo bona el esis sempre same, e partigus pano e pekunio

kun amiko, quankam lua sako esis tam neproduktiva kam la korpo di Sarah.'

'Esis dekamil shami,' dicis René, 'ke el tante amo-maladeskis por François. Kad il donis ad el ul amor-drinkajo, ul elixiro, vi supozas? François tamen esas bona kerlo, me ne negas lo, ma il havis la fortune dil diablo ipsa, e per nia patrono la Santa Nikolaus, esas altri tam bona kam il.'

Dum ke li parolis, la granda pordego dil urbo sensone beis, e sekrete e silencoze, l'espero di Paris glitis aden l'obskureso ed esis glutita da la nokto.

CHAPITRO XIV.

LA BANERI DI BURGUNDIA

La flava jorno ondetifanta super Paris trovis elua stradi stranje silencoza, stranje kalma. Kelka bona civitani esis ankore en lia liti, ma la plu multa bona civitani esis extere dum ca benigna matino di junio, nam esis afero ultre la muri di Paris qua tentis omnu interna la muri a ta muri, e ta afero esis la batalio tumultanta, la batalio qua tumultis depos noktesko, inter la trupi dil Rejulo Louis unlatere sub la Granda Konestablo di Francia, e la trupi di la Duko de Burgundia e sua alianciti altralatere. Paris esis forsan ta stranja urbo dormanta en la rakonto Araba pri qua vaganto rakontis, o ta palaco papaverizita ube la belino dormanta e sua korto jadis vartante la veno dil heroo. Se Asmodeus flugante sur la vento kun astonata kunvoyajanto pauzabus super Paris

e deskovrabis l'edifici por sua kunvoyajanto, la plu multa chambri trovesus tam vakua kam la stradi.

Ma esis un loko—en la urbo-placo apud la fluvio, inter pordego anciena e la kirko dil Celestini—qua esis okupata e vivis per sua propra stranja agado. Ol esis sat vakua e la fenestri di sua domi vakue regardis la vakueso, ma esis du homi en ta tranquilesa qui laboris pri partikulara laboro. Li facis la lasta stroki por konstruktar jibeto alta e tenua, olua gradi e platformo, qua okupis loko meze dil pordego e la kirko griza e gotika. Kontrastante kurioze kun la minacanta severeso dil jibeto, apud la kirko esis doselo riche drapizita per velvuro rejala, splendide flitizita per lili-flori e brava per blazoni.

La du viri laborante pri la jibeto parfinis lia laboro, venis aden la placo ed extensis su. L'una esis altastatura, magra, solena, poplatra viro, vestizita per vesti traural e remarkinda pro longa rozario de enorma globeti quan il portis cirkum sua kolo, quin de tempo a tempo lu tushis per ostentanta pieso. L'altra esis tante tota kontrasto kun sua kompanulo, ke piktisto humuroza prizus il. Il esis grasa ed ajila hometo, brilante vestizita e bolianta per spirito gaya e jokema, qua esis la kontrasto maxim fantastika kun la traureso di sua kunlaboranto. Irga bona civitano di Paris, vekante tarde, se esus irgu tala, hastante a la muri por saveskar la stando dil afero dil rejulo, facile rikonocus en ta stranja opozanti du de la maxim timata mirmidoni di Tristan l'Hermite, lua du chefa pendigisti, Trois-Echelles e Petit-Jean. Trois-Echelles esis la pendigisto longa e kadavatra; Petit-Jean esis la pendigisto dika e drola, ma konkluze, li amba esis pendigisti e pendigis samamaniere, se ne per la sama manieri. Petit-Jean tiris

flakono de vino de sub la platformo dil jibeto, levis ol a sua labii, drenis grandega glutajo, sospiris pro satisfaco, ed extensis la botelo a sua kunmestieristo.

‘Drinkez ed esez gaya.’

Trois-Echelles gestis protestante per sua kapo ma prenis la botelo per sua manuo, drinkis profunde de ol, e sospiris tam triste kam sua amiko sospirabis joyoze.

‘Me drinkas, ma ne povas esar gaya. Quale valoras konstruktir nobla jibeto se nulu vidas ol? On tam bone konstruktus kirko.’

Petit-Jean bonhumore ridis.

‘Omna Paris esas an la muri e regardas la batalio. Fortunoza Paris!’

Trois-Echelles malhumore ridis.

‘Ne fortuneza, se ni ne vinkos.’

Petit-Jean esis komplezema.

‘Irge qua vinkos bezonos ni por pendigar la vinkiti. Regardez lo pozitiva, homo.’

Trois-Echelles furteme tushis sua globeti.

‘Me deskurajeskas, me dicas. Me pendigis nulu dum semano.’

Dum ke li lamentis ta stando melankolioza, la pordo di dometo apud la kirko apertesis ed oldino, subtenante su per grucho, lente klaudikis trans la placo vers la kirko. Petit-Jean bone konocis el, nam li amba lojas en la sama domo e ye la sama atik-etajo. Il savis, ke el esas la matro di la raskalo maxim granda en Paris, raskalo nomizita François Villon, qua desaparabis, nur Cielo savas adube, e ke to desesperigis l’oldino. Il bonhumore salutis el.

‘Bona matino a vua nokto-boneto, matro. Ka vu trovis vua mutono perdita?’

Matro Villon triste negis per kapsigno.

‘On dicas, ke il esas exilita, ma il sendis pekunio a me, il esez benedikita! quankam me ne tushas ol, timante ke ol esis male ganita.’

Trois-Echelles cesis tushar sua globeti ed avancis ad el, la manuo extensata.

‘Vu donos ol a me por pagar por mesi, ka ne?’ il piache demandis.

Petit-Jean dansis inter li.

‘Prestez ol a me por drinkaji,’ il sugestis.

L’oldino ne atencis lia propozaji. Elua okuli fatigita vidis la severa ligna konstrukturo qua aparabis en la loko familiara. El ombrizis sua okuli e regardis ol, questionante:

‘Por qua vi facis ica jibeto?’

La traurala pendigisto traurale respondis:

‘Stranje, ni ne savas. “Facez hike jibeto por me,” dicas la Konestablo, “en la placo, e benki por la rejo e sua kortani”.’

Matro Villon, elua simpla kuriozesio facile satisfacata, reverencis a l’informanto e lente klaudikante acensis la gradi aden la kirko.

Petit-Jean itere extensis su e beis.

‘Me dormeskos e sonjos pri pendigar rejo.’

Trois-Echelles pozis magra fingro an sua mentono.

‘Trahizo, amiko, se Tristan audus vu.’

L’okuli di Petit-Jean cintilifis.

‘Nu, dicez arkiepiskopo.’

Trois-Echelles aprobis per kapsigno.

‘Arkiepiskopo devas facar bona fino.’

Ilua mento plezis a su per l’imajo di tante alta kirko-dignulo en plena vestaro sacerdotal venanta aden sua tenera sorgo ed exhortita da ilua pia konsili.

La du pendigisti klimis al platformo di la konstrukturo terorinda e, kalme indiferenta a la naturo di lia lito, pos kelka minuti profunde dormis e gaye ronkis, quale se omnu en la mondo esas pendigita ed esas nulo facenda ma ne agitar su dum lia restanta dii.

La fatigo pro laboro e pro vino igis li tante kap-pezoza, ke lia dormo ne perturbesis da la sono di pedpazi, quankam la pedpazi sonis stranje laute en ta loko solitara e desertata—pedpazi di homino, rapida e nepacienta, e pedpazi di homulo rapide persequanta. Pos instanto la homino e la homulo venis aden la placo lumizita nun da la suno levante su. La homino esis Catherine de Vaucelles; la homino Noel le Jolys.

Enirante la placo silencoza, Catherine pauzis dum instanto ye kelka pazi for la kirko, e turnante su, regardis sua silencoza persequanto.

‘Pro quo vu sequas me?’ el questionis, e Noel le Jolys, qua persequabis el de la palaco, briske respondis:

‘Vu ne devas marchar sengarda. Do me sequas vu.’

Catherine repulsis lu.

‘Vu bone pleas l’ombro, nam vu ne jetas vua propria ombro. La stradi esas neokupata—la stradi esas tre tranquila. Me plu preferus mea soleso kam vua prezenteso. Lasez me pasar a mea pregi.’ Nam Noel glitabis inter el e la kirko, e stacis respektoze impedante elua paso.

‘Ka por vua amorato?’ lu questionis, e Catherine flagris:

‘Vu havas mikra mento por questionar, ma me havas granda mento por responder. Mea pregi esas por kurajoza jentilulo quan me nultempe itere vidos.’

Parolante, la kupo di elua kordio semblis exterfluar per reda lakrimi, e la bitra aqui tremis en elua okuli. Elua pensaji vagis tra la longa blanka nokto ed elua sendorma tristeso, ed elua vigilo an la fenestro, regardante la roz-gardeno, ed elua okuli fatigita qui vane regardis tra l’obskureso por irga vidajo, ed elua orel fatigita qui vane vartis irga sono del batalio en qua la mastro di elua kordio riskis sua vivo. Nam el nun savis; el saveskis dum la ero-longa hori di agonio, ke ta quan el nomabis sua enemiko esis la mastro di elua kordio, ke malgre elua furio pro la dupajo quan el subisis, el amis, ne la granda nobelo qua facis tanta multo por salvar Francia—no, nek la shifonizita poeto qua prestabis sua espado-brakio, ma nur la viro, per irge qua nomo il esus nomita ed ad irge qua vivo-moyeno sua fortune-roto jiris, di qua la manuo pruvabis havar la justa grandeso por tenar elua kordio. La hiera Catherine semblis esar mortinta ed enterigita, semblis mortir fairoza morto de feroa pensaji, feroa agonii, feroa exulto, e de ta peni nova Catherine naskabis kun okuli purigita por vere vidar la mondo, e kun anmo purigita por agnoskar la vereso di granda anmo.

Noel spektis elua taco, ma ol signifkis nulo a lu, e lu gaye pazetis aden elua alta pensaji.

‘Me esas kurajoza jentilulo,’ lu dicis, ed aprobante frapetis sua pektoro. ‘Me mortigis Thibaut d’Aussigny hiere nokte. Se me hiere pleis la folulo, morgo me povas plear la sajulo. Me esis buleto e dupo e stulto, segun vu, ma me intencis nula

domajo a la rejulo, e la rejulo ridetas ye me. Ka vu ne povas same agar?’

Catherine ekiris elua revo ed itere stacis sur la tero, e desestimis lu.

‘No, nam vu envidias granda spirito e vua envidio igas vu desnobla.’

Noel desafable protestis:

‘Il esas nula hom-anjelo. Il esas facita ek l’argilo di Adam, quale ni omna.’

La penso di Catherine vagis de elua eskorto; l’okuli di elua mento esis okupata per baneri fluktuant, la shoko di lanci kunfrapanta, la cintilifado di kurasi e la batado di stalo kontre stalo. Tra la tota meleo, elua fantazio vidis un brilanta figuro en brilanta homarmaro quale, semblis ad el, l’arkianjelo Michel o l’arkianjelo Gabriel, kavalkante fiere en la batalio e havante rideto sur sua vizajo, tristeso en sua kordio, e la signo di blanka rubando inter sua kuraso e sino.

El respondis a, ne la vorti di Noel, ma sua propra pensaji:

‘Mea fiereso darfas odiar il, ma me opinionas, ke il restas ankore la viro di mea kordio.’

Noel paroleskis, ma subite retropazis e desmetis sua chapelo. Perchita sur la gradi dil kirko esis la figuro inklinata e zibelinizita dil rejulo, qua venis de sua devoci matinal. En l’ombro dop lu stacis lua ombri—Tristan ed Olivier.

Catherine, atenco movigita da la regardo di Noel, turnis su e reverencis a Louis dum ke lu lente decensis la gradi. La rejulo sardonike regardis li.

‘Bona matino, amiki,’ lu dicis. Turnante su a Noel, lu imperis, ‘Irez tam rapide posible a la pordego di Saint-Antoine ed adportez varma novaji pri la batalio.’

Noel reverencis e kuris a sua tasko. Catherine questionis:

‘Ka me darfas irar de la sinioro?’

Tristan ed Olivier diskrete iris aparte adsub l’ombro dil jibeto, ta konstrukturo de omna konstrukturi maxim bona a lia kordii e maxim santa a lia okuli.

Louis tre proximeskis a la pala yunino e susuris:

‘Ka vu tante hungras por vua devoci, ke vu ne disipos kelka vorti mondumal kun me? Ka vu ankore iracas pri la dupajo quan me facis?’

La pala vizajo di Catherine poke redeskis kande el respondis:

‘Esas disipita spirito iraceskar kontre rejo.’

Louis ridetachis.

‘Vu esas tam senhezita per vua respondi kam kleriko dum matutino. Ka vu povus nun donar a me vua kordio, se me genupozus?’

Catherine represis sospirego.

‘Me perdis mea kordio hiero nokte; me ne ja trovis ol.’

Louis adsupre jetis sua manui pro amuzo mokanta.

‘La kerlo esis folulo parolir tante libere. Me portabus la jokajo plu longe. Ma il stacis sur sua skrupuli e refuzis ganar vu sen konfesar.’

La kordio dil yunino bufis.

‘Me joyas, ke il havis tante multa honoro,’ el dicis, e la brilanta figuro en brilanta homarmaro semblis mem plu arkianjelatra.

Louis intense regardis el, titilis sua mentono per indik-fingro.

‘Se vu vartos ilua hem-veno en la kirko, vu vidos quale la jokajo konkluzesos,’ lu dicis.

Catherine profunde reverencis a la rejo e lente eniris la kirko, omna pulso en elua korpo pledis pregante por elua amato perdita. El apene remarkis olda, kurvigita homino qua ekiris klaudikante, e qua, pasante, respektoze reverencis a la granda damo ed iris suavoye aden la stradi silencoza. Talmaniere unesme renkontris la du homini quin Villon amas.

Louis, sola, gestis a Tristan ed Olivier, qua hastis a lu.

‘Yen brava damzelo, amiki, bela damzelo, chasta damzelo. El segliras en l’alta latitudi di amo e meritas trovar l’Insulo Fortunoza. Kad esas nulo plu bona quan ni povus facar kun sioro Villon kam pendigar il?’

Olivier protestis:

‘Ta Villon esas tante damninda disimulanto, ke la asno-kapa popolo amas il plu bone kam vu.’

La vizajo dil rejulo acerbeskis.

‘Sato por pendigar il. Ma me kelke prizas ta kerlo, e mea sonjo perturbas me—la stelo qua falis ek cielo.’

Tristan bruske komentis:

‘Pendigez la raskalo en bona tempo e dankez cielo, ke vu esas liberigita de il.’

Tainstante la mondo subite semblis esar plena de multa bruisi e multa voci. De ultre la pordego sur la voyi qui duktas a la muri urbal venis mujo di rauka krii e klami e la bruisego

di pedi kuranta. De l'altra latero, de la strado duktanta a la Louvre, venis l'ordinita marchado di soldati.

Olivier interpretis l'una bruiso:

'La homi venas del muri.'

E Tristan interpretis l'altra:

'La rejino, sinioro.'

Tra la streta spaco qua duktis aden la placo venis rango de soldati, eskorto di nombro de veturi splendide shabrakizita—la kaleshi dil rejino e la chefa dami dil rejino. Louis avancis a l'unesma veturo, ed extensante sua manuo helpis la rejino decensar e duktis el per sorga demonstro de polita atenco a la belega doselo apud la kirko, ube li sideskis l'una apud l'altra sur la mikra troni preparita por li. La dami e jentiluli dil korto rangizis su en sua plasi dop la duo rejal, e la Skota armarkisti formacis su kom solida trupo avane. Tra l'apertita pordego venis kelka entuziasmanti kurante e klamante avan la amaso de civitani qui retrovenis del muri. Mem la pezoza dormado di Trois-Echelles e Petit-Jean ne duris dum ica tumulto. Li vekis, fricionis lia okuli, pose briske staceskis, inklinis su de la platformo an la balustrado dil jibeto, e spektis interesate la ceno.

Noel le Jolys shovis su tra la turbo cirkum la pordego ed avancis a la rejulo.

'Sinioro,' lu dicis, 'la maxim recenta mesajo del batalio: La dio esas tote por ni. La Granda Konestablo retrovenas triumfanta. Vu nun povas audar ilua muziko.'

Louis konkordis per kapsigno.

'Esas tre bona,' lu grave afirmis.

Tra la pordego la turbo fluis rapide e dense, klamis e voco-salutis e plenigis la placo avan la doselo per amasi de viri, mulieri, e pueri entuziasmoza, omni brandisis lia brakii, jetis flori, e klamis saluti tam laute posible. La sono di muziko militistal e la bruiso di marchanta homi sempre plulauteskis.

Kin yunini forsis su a l'avana rango avan la troni ed aplaudis e klamis quale l'altri. Ti esis la gaya homini del Pin-kono, Isabeau, Jehanneton, Denise, e Blanche kun Guillemette, la grasa filiino di grasa Robin Turgis. Li omna esis tre ecitita, nam lia amoranti desaparabis dum la nokto e lia Abadino desaparabis quale sonjo, e li ne savis to quo eventabis a li. Li nur poke timis pri lia amoranti, nam la bona jentiluli del Kunfrataro dil Molusko-skalia ofte plunjis su aden la profunda aqui di existo por eskapar la tro atencema okulo e la tro probanta fingro di l'autoritatozi, e la yunini neklare suspektis pri la granda projeto qua perturbis la kunfrataro. Pri l'Abadino, li ne multe regretis esar liberigita de elua povo decidema, e li pipiis e babilis quale uceli eskapita de kajo.

Til nun l'avana gardisti dil armeo venis tra la streta boko dil pordego e rangizis su avan la popolo, talmaniere livis apertita spaco inter la popolo e la rejo sidanta. De omna fenestro extensesis kapi e manui qui ociligis silka sharpi e jetis flori. La bramo dil muziko dil soldati plulauteskis, la marchanta kavali ed homi pluproximeskis, e kande la voco-saluti esis maxim akutsona e la flor-pluvo maxim densa, Villon kavalkis tra la pordego sur sua granda milito-kavalo, sua kin friponi proxime dop su. La levita manuo di Villon signalis haltar ed il lejere saltis de sua kavalo e marchis vers la rejo, figuro glorioza a l'okuli dil turbo en sua brilanta homarmaro e sharpo

karmezina sur sua kasko. Se dum instanto ilua regardo trovis la magra skeleto di la jibeto, nula chanjo aparis en la fiera kalmeso di sua vizajo. Jus dop il venis la loyala friponi; singlu portis evidenta signi, per brakio en slingo, gambo envolvita, o fronto bandajizita, di la forta laboro facita en la nomo dil rejo kontre l'enemyi dil rejo. Ma la slingi e volvaji e bandaji esis ne vulgara shifoni, ma peci splendida ek silko de multa kolori, havanta blazoni fantastika, e richa per fili ora ed arjenta.

Kande Villon e sua eskorto fantastika marchegis vers la prezenteso rejala, Noel indignoze interpozis su. Lu larje extensis brakii protektanta por parear la veno di tante stranja deputataro del rejo, ed iracoze questionis:

‘Per la nomo di cielo, sioro, qua esas ta terorigili qui ostentas shifoni en la prezenteso di la rejulo?’

La rejo tenis sua mentono ed amuzite ridetis kande Villon tale respondis:

‘Ca terorigili esas raskali qui kombatis quale jentiluli e ca shifoni esas la baneri dil enemyiko.’

La raskali desmetis la silka peceti de brakio e gambo e fronto, sukusis oli aden similesa di olia formo original ante la batalio, e jetis oli per gesto di fiereso imperial adsur la sulo ye la bazo dil doselo.

‘Bone respondita,’ rejale dicis Louis, dum ke du sequanti rapide saltis a la silka peceti, koliis oli per fingri respektoza, e pozis oli adsur la balustrado avan la trono dil rejulo por esar sorde examinata da la rejino.

Stacante rekta, Villon dicis al rejulo:

‘Louis di Francia, ni portas a vu ica silki kom vua tapisio. Horo ante nun oli kurtezis la vento de bastoni Burgundiana e

flotacis super kaski Burgundiana. Me facos nula fanfarono pri ganir oli. Burgundia bone kombatis, ma Francia kombatis plu bone, e ca premii sequas nia triumfo. A l'okuli di merceristo, ca shifoni esas nur domajita stofi. A l'okulo di soldato, oli kovras amasigita tombi per glorio. A l'okulo di rejulo, oli ornas trono per sola splendideso. Kande ni hike, qui anhelas pro kombatir, e vi, qui stacas ibe ed admiras, esas polvo, kande la nomo dil rejulo esas nur ora spaco en kroniki griza pro evo, ca baneri ankore pendos del arki dil Katedralo e la filii di la filii di vua filii, elevita per brakii respektoza, regardos tra la aero ta kolori paligita, e lore la labii infantil susuros eko di nia batalio.'

CHAPITRO XV.

L'OMBRO DIL JIBETO

Villon konkluzinte, granda muziko-sono venis de la kirko, la splendida muziko di Te Deum Laudamus; e de la soldati amasagita sub l'arko, brilanta stalo-marò, venis un krio, 'Deo salvez la Granda Konestablo!'

Olivier inklinis su e susuris a la rejo:

'Li voco-salutas il, sinioro.'

Louis nepaciente forsendis lu per manusigno, ed inklinante su trans la balustrado, parolis:

'Mea sinioro Konestablo, e vi, kurajoza soldati, la Rejulo di Francia dankas vi por via donacaji. Vinko esis ya certigita pro la yusteso di nia entraprezo. Mea sinioro de Montcorbier, vu darfas promisar a ta kurajoza viri, ke lia suvereno rimemoros li.'

Rapide Villon turnis su e parolis a la bunta turbo dop su:

‘Per la nomo dil rejo, ora moneto-peco ad omna viro qua bataliis e kupo de vino ad omna viro, muliero, e puero qua deziras drinkar la saneso dil rejo.’

La rejulo ironioze ridetis.

‘Sempre jeneroza,’ lu dicis.

‘Til la fino, sinioro,’ Villon respondis per ironioza saluto, a qua Louis respondis per ironioza questiono.

‘Quon vu nun facez?’

Villon itere salutis la rejulo.

‘Mea ultima devo, sinioro,’ il respondis, ed itere turnis su por parolar a la turbo:

‘Soldati qui militis sub mea komando, amiki qui bataliis kun me, e vi, homi, quin me laboris por sokursar, askoltez mea fina kansono astonanta. Vi konocas me kom Komto de Montcorbier, Granda Konestablo di Francia. Me konocas me pasable bone kom François Villon, licenciero, balad-vendisto e frequa drinkanto e luktanto. Esas nun mea tasko kom Granda Konestablo deklaras, ke la vivo di sioro François Villon esas cedebla a yusteso, ed enuncar morto-puniso kontre il, ke il esez nemediate pendigata de ita jibeto.’

Ilua vorti falis quale la bato di fora klosio adsur l’oreli dil tote silencoza turbo, e dum plura yar-longa sekundi ta silenco regnis en la placo. La kin debochistini ye la bordo dil turbo sizis la fingri l’una di l’altra ed anhelis. Ka ta jentilulo splendida esas lia amiko François Villon? Pri la kin raskali qui ja savis la sekretajo, li komence rideskis pro la vorti di Villon, ma lia rido mortis sur la labii pro le lasta.

De la kirko subite la muziko exultanta di la Te Deum cesis plulauteskar, e por remplasar ol venis aden la aero silencoza la

toni terorinda di Miserere. La reĵo parolabis kun l'orgenpleisto tajorne e bone projetabis sua efekti. La muziko melankolioza emocigis la homi a murmurado de surprizo e protesto.

Guy Tabarie brandisante sua glavo nochizita e sangizita avancigis sua ronda korpo.

‘Qua jokajo esas olta?’ lu questionis.

E Villon respondis:

‘Tala jokajo pri qua me preferus plorar morge kam ridar hodie. Nam cajorne la krucho krevas ye la boko dil puteo. Sinioro Noel, a vu me cedas mea espado. Me deziras kredar, ke ol skrapis poka shamo de la mantelo di sua mastro.’

Il ektiris sua granda milit-espado e transdonis ol a Noel le Jolys, qua, en un de la kelka foyi dum sua vivo, esis astonata til obliviar korto-manieri, e regardegis beante pro la revelajo. La brilo dil armo milit-uzita retrovokis lua sensi, ed il prenis ol de la manui dil kondamnito per grava reverenco qua signifkis pluo kam l'ofcala devo formala. Noel le Jolys esis soldato e lua okuli homajis viro kurajoza.

Villon afrontis Tristan.

‘Sioro Tristan, facez vua ofico ad ica kriminto su-kondamnita.’

Tre rapide Tristan iris vers Villon, ma lua movo renkontris tante iracoza gruni de la turbo, e ne nur del turbo, ma anke del soldati qui sequabis Villon a vinko, ke mem lu instintale retrotiris su de olua minaco. Venis krii de mil guturi, voki ke la reĵo pardonez la Granda Konestablo, voki a ti qui amas il, ke li salvez il.

‘Rejo, kad ico esas yusteso?’ klamis René de Montginy, e lua questiono incitis bramo aprobanta del turbo.

La akuta regardo dil rejo spektis sen traco di timo od iriteso. Lejere apogante su an la balustrado, quale homo qua spektas farso od intermezo amuziva, lu parolis a la turbo:

‘Bona homi di Paris, vi audis via Granda Konestablo enunciar morto-puniso kontre kriminto. Ka sioro François Villon havas irga exkuzo ofrar, irga pledo, pro quo ta kondamno ne devas esar exekutata?’

Villon desestimante gestis per manusigno.

‘Me havas nulo dicar, sinioro. François Villon mustas mortar. Esas mala chanco por il, ma il havis plu mala chanci, do—adavane.’

Parolante, il proximeskis la rango de Skota armarkisti e du de li prenis il ambalatore. La vidajo di lia heroo tale kaptita da yusteso instigis la turbo ad iracego rinovigita. Furianta postulaji por yusteso, mizerikordio, salvo tremigis la aero someral. Senarma civitani ruptis proxima armifisterio e, sizinte irge qua armi li trovis, alte brandisis oli por asertar, ke lia vorti esas nur prefaci ad agi. Itere la bovulo-voco di Tabarie bramis a ti qui cirkondis lu:

‘Reji mustas askoltar la voco dil popolo. Ka la viro qua duktis ni a triumfo mortez morto di kanalio?’

Ed itere tondro anuncis sturmo. Soldati e civitani same semblis preparar su por salvar per violento Villon de la manui di ilua enemiki. La Skota armarkisti levis arkabuzi e rangizis su avan la doselo, ed omna kortano ektiris sua espado. Nur la rejulo semblis esar senemoca, nur la rejulo semblis esar

amuzita da la vento quan lu semabis, la vento-vortico quan lu rekoltis. Lu tre dolce questionis:

‘Ka sioro François Villon pregas sua vivo?’

Villon negis per kapsigno.

‘No, sinioro, sioro François Villon ludis e sioro François Villon pagas.’

Dum ke il parolis, la populo, iracoze shancelante quale maro, bramis nove por salvo, klamis nove por pardono. Olivier, verde pala, avide susuris a la rejulo:

‘Sinioro, la friponi havas damninda humoro. Ka vu ne povas ajornar, promisar?’

Louis neperturbeble respondis:

‘Ka la foli tante amas la kerlo? Me savas moyeno haltigar lia klamado.’

Nun unesmafoye lu staceskis, figuro fragila, mikra, nigra, por dominacar ta furianta hom-ondi, dum ke Olivier levis manuo por imperar taco e klamis:

‘Tacez, tacez! La rejulo parolos kun sua bona homi di Paris.’

La klamanta voci lente taceskis por audar to quon la rejulo dicos.

‘Bona homi di Paris, me ne esas tirano. Ma rejulo esas la patro di sua homi, e lua oreli nultempe klozesas kontre la krii di sua filii. Ka vi omna amas ca viro? Do, audez mea judicio! La vivo di ca viro esas kondamnita. Qua de vi redemptos ol? Se esas unu de vi pronta por remplasar sioro François Villon sur ita jibeto, ta homo parolez nun.’

Esis kurta silenco dum ke la turbo kompreneskis la signifiko di la vorti dil rejulo, silenco ruptita da krii iracoza.

‘Quon lu intencas? Remplasar il sur la jibeto! Dupajo—dupajo!’

Louis su-fidegante ridetis.

‘Nula dupajo, amiki, ma simpla kambio. Yen viro kondamnata a morto; yen jibeto neokupata. Se vi tante alte estimas il, un de vi mortez por il. Esis dicita da saj Apostolo: “Plu granda amon havas nulu kam ico, ke lu mortez por sua amiki.” Per mea promiso-vorto kom rejulo, kande tala volontario splendida ocilas de l’extremajo de ta kordo, tainstante sioro François Villon esas liberigita. Nun, qua pozos kolo en slingo por heroo?’

Villon fiere protestis:

‘Nulu mortez por me.’

Ma ilua protesto esis ya tro frua. L’iraco dil turbo diminutabis a desafabla gruni.

‘La rejulo mokas ni! Esas tro multo postular.’

Febra rideto exultanta flagris sur la vizajo dil rejulo kande il questionis:

‘Nun, amiki, ube esas la remplasanto por via heroo? Qua esos ilua lietnanto, qua heredos ilua traverso e kordo? Vi ne esas tam briska kam antee. Ka via devoco falias? Ka vi mokas me ed il?’

Villon regardis la rejulo per sorto de admiro desestimanta.

‘Rejulo di foxi!’ il aplaudis, e la rejulo audis ed itere ridetis.

‘Tristan,’ lu dicis, ‘irez aden ta kirko e portez a me incho de kandelo.’

Tristan reverencis ed eniris la kirko. La rejulo duris parolar:

‘Nia kompatato rejala esas dolca, nia kompatato rejala esas pacienta. Pro ke ni esperas e kredas vivar en historio kom

bona ed indulgema suvereno, ni ne deziras, ke on dicez pri ni, ke ni negis oportunajo yusta e justa mem a kriminto.

Tristan venis ek la kirko portante ora kandeliero en sua manuo, en qua esis peceto di kandelilo, apene longa de incho, ankore brulanta. Lu transdonis ol aden manuo di un de la Skoto gardisti, qua tenis ol en sua forta manuo e stacis tam senmove kam statuo, e la flamo dina e febla indikis lancatre ye cielo en la aero varma e senventa.

Louis susuris a pajo dop su, qua reverencis ed eniris la kirko. Lore la rejulo itere parolis a la turbo silencoza ed astonata.

‘Dum ke ca kandelilo brulas, François Villon vivas. Se dum ke ol brulas un de vi deziras remplasar sioro Villon sur la jibeto, bone por sioro Villon e male por ta remplasanto. Herald, proklamez nia plezuro.’

Ye signalo de Montjoye, la rejalo herald, du sequanti movigis la aero per mujo de ora trumpet. Lore parolis Montjoye:

‘La mizerikordio di la rejulo e la yusteso di la rejulo esas pronta grantar vivo e libereso a François Villon se irgu trovasas qua volunte remplasos il sur la jibeto e mortos ilua morto por ke il vivez sua vivo!’

La vorti di Montjoye forflugis e granda silenco falis adsur la populo amasigita, silenco tante forta e kruela, ke la kordii di homi koldeskis e la varma aero di junio semblis sospirar super glaci-agri. La rejulo inklinis su e parolis private a sua kaptito:

‘Sioro Villon, sioro Villon, vu vidas to quon signifikas amikeso homal, e la dolca voco dil turbacho.’

Villon audacoze respondis:

‘Sinioro, esas nula novajo a me, ke homi amas la kara
kustumo vivar.’

Louis signifis a Montjoye.

‘Itre proklamez,’ lu dicis; ed itere la du sequanti trumpet-
pleis ed itere Montjoye proklamis la stranja propozajo pri
pardonon a la asemblo.

CHAPITRO XVI.

‘NI PAROLAS A VIRI’

Cafoye ol falis a nova oreli, l’oreli di oldino qua paciente movis tra la turbacho por atingar sua lojeyo humila. El sucesabis atingar la libera spaco kande la lasta vorti dil ofro del heraldo parolesis, e subite elua olda mento komprenis la signifiko di la dicajo di Montjoye. Frenezioze regardante cirkum el, el vidis Villon, figuro homarmarizita e kaptita, e sen esforcar komprenar to quon el vidis, el faligis sua grucho e shancelis avane a la doselo, ube el falis adsur sua genui e levis manui preganta.

‘Sinioro, sinioro, me mortez por il!’

La kordio di Villon saltis vidante el.

‘*Maman, maman, forirez!*’ il kriis, e vane esforcis irar vers sua matro, movo quik haltigita da l’armi krucigita di sua kaptinti. Saminstante Catherine de Vaucelles ekiris tra la

kirko-pordo, obediante l'advoko di la pajo rejal, qua trovabis el preganta e qua dicabis, ke la rejulo deziras elua asisto. El pauszis sur la maxim alta grado e regardis astonate la turbo en la placo, ceno quan el ne povis komprenar.

'Qua esas ica homino?' Louis questionis, regardante la povra oldino qua genupozis avan lu e suplikis lu. Olivier respondis murmurante:

'La matro di la kerlo, sinioro.'

Tre poka tenereso eniris l'okuli di Louis, tre poka tenereso tremis sur sua labii.

'Homino, ni ne povas audar vu,' lu dicis. 'Per la lego di Deo, vu unfoye donabis vivo ad il, e per mea lego vu ne darfas itere donar vivo ad il.'

'Sinioro, me imploras,' Matro Villon suplikis; ma la kompato dil rejulo ne esis talmaniere komprebla.

'Forduktez el, e traktez el jentile,' lu dicis.

Noel le Jolys inklinis su por obediar l'impero dil rejulo, ma l'oldino staceskis e feroce repulsis lu.

'No! no!' el dicis. 'Me ne livos mea filiulo,' ed el pasionoze jetis sua olda korpo sur la kolo dil kaptito ed embracis ilua mashizita shultri per sua magra brakii.

Louis imperis Montjoye proklamar lastafoye, ed itere la trumpeti mujis ed itere la voco kolda e kalma di Montjoye tondris la severa kondicioni di la klementeso dil rejulo.

La silenco sequanta esis quik ruptita da la dolca e klara voco di yunino.

'Me facos lo,' dicis Catherine de Vaucelles de la gradi dil kirko, e tainstante omna okulo turnesis adube stacis la yunino, elua vizajo tam blanka kam pir-floro ed elua manui klemita ye

elua flanki. El lente decensis la gradi dum la silenco e pauzis
avan la trono dil rejulo:

‘Me mortos por il, sinioro,’ el nelaute dicis.

De la labii di Villon venis fortega krio, ‘Catherine!’ e febla
koloro makulizis la vangi dil rejulo.

‘Damzelo, ni parolas a viri,’ lu dicis.

Tristan kune presis sua granda manui.

‘Per Santa Denis, nia homini semblas esar la maxim bona
viri,’ il grunis.

Catherine stacis, alta e fiera, koram la rejulo. Matro Villon,
emocigita da ca interveno cielal, livis sua fliulo por falar ye la
pedi dil damzelo anjelatra e kisar la bordo di elua robo.

Catherine kurajoze parolis:

‘Sinioro, me amas ica viro ed esas fiera mortar por il. Forsan
mortigar il konkordas kun vua plezuro; negar me ne povas
konkordar kun vua honoro. Vua promiso esas donita e rejulo
mustas satisfacar sua promiso.’

La rejulo gestis nepaciente.

‘Ni parolas a viri.’

Villon sizis lua vorti.

‘Me parolas a muliero,’ il kriis, pasionoze regardis sua amato
e klamis ad el, ‘Catherine, mea Catherine, morto esas mikra
kozo. Nam amo esas nemortiva e tu donas a me to quo esas
plu bona kam vivo.’

Per voco ne-ecitata, per vizajo nechanjita, Catherine
persistis:

‘Sinioro, me reklamacas vua promiso.’

Louis itere negis el.

‘Ni parolas a viri. Tristan, facez vuo ofico.’

Tainstante la situeso subite esis chanjita. Villon ne-
expektite tordante liberigis su de la manui di la du soldati
apud su, qui destensabis lia teni, astonata pro to quo eventas,
ed il saltis a Catherine. Ica ago quik inspiris la kordii e manui
di ilua simpatianti, e pos sekundo il esis tenata e cirkondata da
amaso de viri armizita e rezolvita, qui retropulsis la Skota
armarkisti. Villon sizis ektirita espado de la manuo di René de
Montigny e levis ol alte, klamante:

‘No, per la kruco di Deo, la kandelo di mea graco ne ja
extingesas! Homi di Paris, ka me ne parolez kun mea amato
ante ke me mortos?’

La placo esis furianta dementerio de bruio e minaco. La
Skota armarkisti ne audacis rikaptar lia eskapita kaptito, do
ankore rangizis su avan la doselo rejala, dum ke Villon stacis
apud Catherine, espado nudigita, arkianjelo di revolto, pronta
jetar la forci dop su vers sua enemiki. Ma la rejulo restis
senemoca, quale se lu spektas marionet-spektaklo. Per sua
dina e plata voco lu imperis:

‘Parolez kun el dum ke la kandelo brulas, ne plu longe.’

Kom un homo, l’adheranti di Villon retrotiris su e Villon
restis kun Catherine en la libera spaco.

Catherine susuris ad il:

‘François, ka tu ne recevos vivo de mea manui?’

Villon tenere respondis:

‘Kara infanto, se ta kronizita Iudas aceptabus tua ofro, ka tu
supozas, ke me transvivus tu dum un sekundo?’

El fixigite regardis aden ilua okuli.

‘Ka tu esas rezolvita?’

Il ridetis ye el.

‘Me esas tam obstinema kam mulo e nula pregi movigos me.’

El regardis trans sua shultro e trepidis.

‘Karulo, la flamo fluktuas en la vento. Esas poniardo en tua zono. Mortigez me e tu ipsa.’

‘Ka tu intencas to?’ il anhelis, ed el ferme respondis:

‘Per la Matro di Deo e la Filiulo di Deo.’

Subita e marveloza pensajo flagris en la mento di Villon. Il ganabis amo, il ne povis esperar ganar vivo, ma adminime il povas mortar la morto di soldato e ne di kanalio. Il avide susuris ad el:

‘Do ni spoliez la plezuro di olda Louis. Amato, ka tu mariajeskos kun me hike ye la bazo dil jibeto?’

El respondis:

‘Totkordie.’

Quik il turnis su e livis el e marchegis vers la trono.

‘Sinioro, me pregas vua pacienteso, ma vua kondamno mustas tardesar, por ke me postulas spozigar me kun ica damzelo.’

Louis mokante ridetis.

‘Esas tro tarda. Kantez vua kolo-rimo e cesez, nam vua slingo esas tro larja por mariajo-ringo.’

Villon ridetis a lua rideto.

‘Sinioro,’ il dicis, ‘me esas licenciero de la Universitato di Paris e pro to darfas *en extremis* recevar irga sakramento dil eklezio. Me vivis kom advera celibulo, ma nun deziras chanjar mea stando. Trovez por me sacerdote, Rejulo Louis.’

Olivier inklinis su a la rejulo.

‘Il parolas vereso, sinioro. Il darfas reklamacar ta yuro.’

Louis interesate inklinis su adavane:

‘Quon vu esperas ganar per olca?’

Villon kalme respondis:

‘La yuro mortar quale soldato per l’espado, ne quale kanalio per kordo.’

La turbo murmuris aprobante, ma ol cesis kande Catherine subite avancis e stacis, blanka figuro quale bela lilio, inter rejulo e Villon.

‘No, tu ganos pluo kam to. Me esas la sinioro Catherine de Vaucelles, parento di la domo rejal, mastrino di cent landi, Granda Seneshalo di Gasconia, Guvernisto dil frontier-lando di Poitou. En mea propria domeni me exekutas l’Alta Yusteso e la Basa. Ica viro esas humile naskinta, e kande ni mariajeskabos, il divenos mea vasalo. Por mea vasali, *me* esas la lego pri vivo e morto.’

Villon falis a sua genui apud sua damzelo.

Louis klakis per sua magra manui quale homo aplaudas teatrajo.

‘Vu esas audacoza minionino e vu havas bona esprito. Ma se vu mariajeskus kun ca karcerano, vu falus ad ilua rango. Vua alta tituli falus de vu, vua granda domeni apartenus a la krono, e vu ed il mustas kune irar aden exilo; la mendikantino kun la mendikantulo.’

Catherine turnis su a Villon apud el.

‘Esas mikra preco pagar por mea amato.’

Villon adsupre regardis el, questionis:

‘Ka tu opinionas, ke me tante valoras, Cathie? Es granda preco po ca mizeroza anatomio.’

El repetis sua vorti:

‘Esas mikra preco pagar por mea amato. Ka tu dubitas me?’

Neremarkite, soldato pulsabis voyo tra la turbo a la doselo dil rejulo e susuris vorti aden l’orelo di Noel le Jolys, qua suafoye susuris aden l’orelo di Olivier, ed Olivier audinte paleskis. Villon sizis Catherine ye la manuo.

‘No, Cathie, no! La mondo esas larja, nia kordii esas lejera. Nam stelo falas a me de cielo ed ol plenigas la mondo per glorio.’

Ilua vorti frapis l’oreli dil rejulo quale la voco di oraklo. Staceskante en sua plaso kun okuli regardeganta e fingri tremanta, lu feble repetis la vorti mistika.

‘Stelo falas de cielo. Mea sonjo, mea sonjo!’

Olivier tiris ye lua mantelo, susuris per labii konvulsanta:

‘Suzerena sinioro, ca historio kuras quale la pesto tra l’urbo ed omna stradeto vomas revolto.’

Louis forshovis lu.

‘Fricionez vua pala vangi,’ lu dicis; ‘nam omno esas bona. Destino parolas.’

Pose lu extensis sua magra manuo vers la turbo e kriis:

‘Homi di Paris, ta viro havas sua vivo; ca muliero sua amato. Me probis la kordio di viro, e trovis ol esar vera oro; probis anno di muliero, e trovis ol esar tote anjelal. Vera viro e vera muliero, aden la brakii l’unu a l’altru!’

E Catherine e Villon obediis la rejulo.

EPILOGO

Ye ca punto di sua naraco, Dom Gregoire, quale savas ta kelka felica homi qui konocas ilua manuskripto en l'Abadeyo di Bonne Aventure, divergas de la fluo di sua historio por explorar pensaji filozofiala pri la karaktero di Louis XI.

Dom Gregoire cirkonspekte questionas, Quo esis la vera intenco dil monarko relate François Villon e la siniorino Catherine de Vaucelles? Lua enemiki sendubite asertas, ke lu ludis per lia destini segun pure maligna skopo, e ke esis la minacanta sturmo de indigneso popular qua preventis lu kompletigar sua maligna deziri. Altri qui pretextas havar plu intima savo pri la ruzoza karaktero dil rejulo insistas, ke lu ya intencis sendar sioro Villon al jibeto, od adminime, e plu malicoze, aden exilo kom mendikanto, ma ke lu esis haltigita da la felica frazo di sioro Villon pri stelo falinta de cielo, qua vorti, pleante sur l'esprito supersticoza dil rejulo, igis lu kredar, ke la sonjo qua perplexigis lu esis interpretata e

realigita. Tarelate, Dom Gregoire registragas, per ruzoza graveso, to quon multa homi sugestas, ke sioro François intence uzis ta vorti por plear sur la tensa kordeti di la mento dil rejulo. Ma anke esas ti qui, pluse dicas Dom Gregoire—e ni komprenas per ilua maniero, ke il probable inkluzas su en ta nombro—anke esas ta partisans dil rejulo qui asertas, ke la krueleso dil rejulo esis de la komenco nur maskilo por klementeso, ke lu nur intencis kelka sporto malicoza kun tro audacoza amoranto e tro desestimanta yunino, e ke lu nultempe intencis punisar o la baladifisto o la brava yunino de Vaucelles.

De ta premiso, Dom Gregoire indulgas granda nombro de mediti pri reji e rejeso e la konseki de agi rejala, to omna probable semblante plu grava kande skribita tatempe en la dormema Abadeyo ube oli jacas, kam en plu okupata e plu tumultoza tempi. On dezirus, ke Dom Gregoire ne atencabus tala filozofio e vice donabus a ni plu multa informo pri to quo eventis a François Villon e Catherine de Vaucelles pos ke li embracis l'una l'altra en ita placo en Paris, la turbacho klamante hura, la rejulo regardegante, e la stranja sateliti di Tristan hastoze pecigante la neutila jibeto. Ma hike Dom Gregoire esas muta. Pagini perdita de la manuskripto facas parto di ta muteso; forsan ilua indiferenteso eklezial pri la mariajo-stando esas parto di ol. Se ni exploras altra fonti, ni povas neklare ma juste saveskar, ke la poeto e sua amato establis su en mikra e tranquila domo en Poitou, vivis pacoza vivo rural dum multa yari, e fine mortis pacoza morto rural; e lo esas la maxim multo quan ni povas certe saveskar.

Ni joyas kredar ye lia feliceso, nam il esis vera amoranto ed el
esis bela homino.

